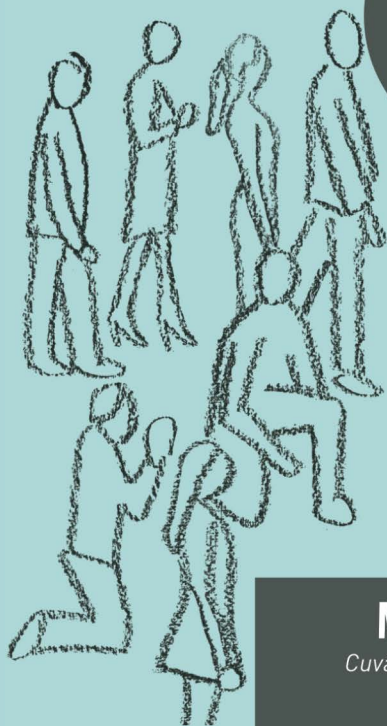

ÎNCHINAREA COMUNĂ

**BISERICA SE
STRÂNGE CA
POPOR AL LUI
DUMNEZEU**

MATT MERKER

Cuvânt înainte de Ligon Duncan

„L-am întâlnit pentru prima dată pe Matt Merker după ce am ascultat incredibilul său imn, ‚El mă va ține strâns’. De atunci încolo, Matt a devenit prieten, co-autor și, în final, lider împreună cu noi, în echipa noastră. Viziunea și vocea lui pe tema închinării comune a poporului lui Dumnezeu a îmbogățit atât de mult gândirea noastră, la nivel personal și al organizației. Matt le arată păstorilor, liderilor de închinare și tuturor acelor dintre noi cum să ne păstrăm atenția îndreptată către prioritățile Bibliei în închinarea comună: gloria lui Dumnezeu, creșterea bisericii și propovăduirea Evangheliei în toată lumea. Așa cum Matt însuși spune, nu trebuie să fii de acord cu orice aspect specific din această carte pentru a-ți fi de mare ajutor în planificarea și pregătirea pentru întâlnirea de duminică a bisericii. Mai degrabă această carte ne reamintește tuturor de prioritatea redescoperirii realității minunate că Dumnezeu ne strânge laolaltă ca un trup unit, ca să auzim Cuvântul Lui și ca să cântăm lauda Sa. M-am rugat mult timp pentru o închinare congregațională mai profundă peste tot în lume, în secolul al XXI-lea, și vrem să recomandăm cu căldură această carte ca pe o resursă deosebită pe care credem că Dumnezeu o va folosi în acest scop”.

Keith and Kristyn Getty, autori de imnuri
și muzicieni creștini; autorii cărții *Sing! How Worship
Transforms Your Life, Family, and Church*

„Închinarea înaintea lui Dumnezeu cere toată atenția noastră. Acesta nu este un subiect ce trebuie tratat cu superficialitate, ci abordat cu profunzime și dedicare față de Scriptură. Această contribuție a lui Matt Merker ne îndreaptă în

acea direcție, și orice persoană însărcinată să conducă închinarea comună ar face bine să asculte la ceea ce autorul are de spus aici”.

Matt Boswell, păstor, The Trails Church,
Celina, Texas; autor de imnuri

„Un număr de cărți apărute în ultimele decenii au tratat subiectul vital a ceea ce Dumnezeu vrea ca bisericile să facă atunci când se strâng laolaltă de ziua Domnului. Unele sunt bogate teologic. Altele sunt mai degrabă practice. Noua carte a lui Matt Merker, *Închinarea Comună*, satisface atât aceste două criterii, cât și multe altele. Folosindu-se de un context bisericesc divers și de o dedicare profundă față de studiul și aplicarea Cuvântului lui Dumnezeu, Matt se așază hotărât pe temelia Scripturii în aspectele care nu pot fi negociate, și le abordează convingător pe celelalte. Dincolo de orice, el ne menține atenția îndreptată către Isus Hristos, în al cărui Nume ne strângem laolaltă și a cărui moarte substitutivă și înviere victorioasă sunt motivele închinării noastre. Oriunde te-ai afla în spectrul liturgic, *Închinarea Comună* te va ajuta încurajându-te să îți însușești o perspectivă mai teologică, mai angajantă emoțional și mai înălțătoare la adresa lui Hristos în adunările comune ale bisericii”.

Bob Kauflin, director, Sovereign Grace Music;
autor, *Worship Matters* și *True Worshipers*

„Nu au existat prea mulți oameni care să se oprească pentru a se gândi la ce înseamnă închinarea, și cu atât mai puțin la ce înseamnă închinarea împreună ca trup

al lui Hristos. Această carte scurtă, dar importantă, te va ajuta să înțelegi natura închinării comune într-un sens biblic. Matt Merker ne reamintește că noi ne strângem laolaltă la invitația lui Dumnezeu de a glorifica Numele Său și de a celebra în comun ceea ce El a făcut în și prin lucrarea lui Hristos. Strângerea laolaltă a bisericii este doar o pregustare a ceea ce va avea loc în Cer, așa cum putem vedea din crâmpielele ce ni se dau în Apocalipsa 5. Ceea ce noi facem în închinarea personală ar trebui să își găsească o expresie comună în reflectarea unității Duhului și ca o mărturie înaintea lumii necredincioase. Merker încearcă să ne ajute în experimentarea închinării colective a bisericii în vremurile noastre, așa încât să îi înțelegem natura și să ne însușim scopul biblic pentru care ne strângem laolaltă”.

Miguel Núñez, păstor senior, International Baptist Church of Santo Domingo, Republica Dominicană

„În această carte, Matt Merker aduce înaintea noastră, într-un fel proaspăt, adevărul despre biserică pe care l-am tratat adesea ca pe un lucru de apucat: anume că biserica este comunitatea strânsă laolaltă cu scopul închinării înaintea lui Dumnezeu. Chiar atunci când s-a aflat sub persecuție intensă și sub amenințări cu moartea, poporul lui Dumnezeu s-a strâns laolaltă și s-a închinat înaintea Creatorului, Susținătorului, Mântuitorului și Împăratului ei ce va veni în curând. Această carte dezbate motivul pentru care așa trebuie să se întâmple și ce anume trebuie să se petreacă atunci când biserica se strânge pentru închi-

nare. Citește această carte, și vei vedea rolul vital al închinării comune în viața ta de credință și, mai mult, în viața bisericii tale!”

Conrad Mbewe, păstor, Kabwata Baptist Church, Lusaka, Zambia

„Corect înțeleasă, închinarea comună este mai mult decât elementul de atracție al vieții bisericii – este însăși centrul ei. Când ne strângem laolaltă, închinarea comună nu este doar manifestarea deschisă a sănătății și vitalității trupului bisericii, ci închinarea comună modelează și întărește viața ei. Pur și simplu nu există nicio modalitate ca o biserică să ocolească să analizeze întâlnirile comune anemice ca să poată ajunge la sănătate în viața bisericii. Această carte este îmbibată de doctrină și sfaturi care îl vor ajuta pe cititor să meargă înainte către o viziune modelată scriptural pentru închinarea comună. Sfinții care se vor dedica apropierii de Dumnezeu în închinare în termenii Lui vor descoperi aici o visterie de har. În această carte, veți găsi nu doar sfaturi utile despre modalități în care puteți îmbunătăți întâlnirile voastre comune, ci veți fi și dotați cu resursele de gândire biblică sănătoasă care stau în spatele practicii biblice în care toți vrem să creștem”.

Kenneth Mbugua, păstor senior,
Emmanuel Baptist Church, Nairobi, Kenya

Închinarea comună

MATT MERKER

ÎNCHINAREA COMUNĂ

BISERICA SE STRÂNGE CA
POPOR AL LUI DUMNEZEU

Cuvânt înainte de Ligon Duncan

MAGNA GRATIA

ÎNCHINAREA COMUNĂ. BISERICA SE STRÂNGE CA POPOR AL LUI DUMNEZEU

Matt Merker

© 2021 Editura MAGNA GRATIA. Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în orice formă și prin orice mijloace – electronice, mecanice, prin fotocopiere, microfilmare, înregistrare sau alt fel – cu excepția unor citate scurte în recenzii, fără permisiunea prealabilă a deținătorului drepturilor de autor.

Corporate Worship: How the Church Gathers as God's People

Copyright © 2021 Matthew Merker

Published by Crossway

a publishing ministry of Good News Publishers

Wheaton, Illinois 60187, U.S.A.

This edition published by arrangement with Crossway. All rights reserved.

Tradus și publicat cu permisiune. Editura MAGNA GRATIA nu susține în mod necesar toate punctele de vedere ale autorilor pe care îi traduce și/sau publică.

Dacă nu este precizat altfel în text, citatele biblice sunt preluate din Biblia Cornilescu, ediția revizuită. Drepturi de autor British and Foreign Bible Society (BFBS) și Societatea Biblică Interconfesională din România (SBIR) 1924, 2016. Folosit cu permisiune. Referințele biblice notate cu NTR sunt preluate din Biblia, Noua Traducere Românească (NTR). Copyright 2007, 2010, 2016 de Biblica Inc. Toate drepturile sunt rezervate. Folosit cu permisiune. Referințele biblice notate cu SBB sunt preluate din Biblia Societății Biblice Britanice, ediția 1921. Preluat cu permisiune.

Toate sublinierile făcute textului biblic au fost alese de autor.

Design copertă: Dual Identity, MAGNA GRATIA.

Ilustrațiile de pe copertă: Wayne Brezinka, pentru brezinkadesign.com.

9Semne ISBN: 978-1-955768-26-9

Editura MAGNA GRATIA

Str. Liliacului nr.26,

Dascălu-Ilfov 077075

Email: contact@magnagratia.org

Internet: www.magnagratia.org

Lui Erica, Lena și Isaiah

CUPRINS

Cuvânt înainte (Ligon Duncan)	13
Prefața seriei	21
Mulțumiri speciale	23
<i>Introducere</i>	25
<i>Capitolul 1. Cine se strânge?</i>	35
<i>Capitolul 2. Trebuie să venim laolaltă?</i>	55
<i>Capitolul 3. De ce ne strânge Dumnezeu împreună?</i>	75
<i>Capitolul 4. Ce ar trebui să facem când ne strângem laolaltă?</i>	95
<i>Capitolul 5. Cum ar trebui să rânduim strângerea noastră?</i>	115
<i>Capitolul 6. Cum participă întreaga biserică la strângerea laolaltă?</i>	141
<i>Capitolul 7. Cum participă întreaga biserică în cântarea congregațională?</i>	163
<i>Încheiere</i>	187
Anexă. Exemple de ordine în serviciile de închinare	193

CUVÂNT ÎNAINTE

Această carte tratează tema închinării, mai specific a „închinării comune”, adică a strângerii laolaltă a credincioșilor cu scopul expres de a-I aduce laude lui Dumnezeu. Acesta este un subiect foarte important, după cum este și acțiunea în sine. Oamenii au fost creați și creștinii au fost răscumpărați cu scopul închinării. Pavel arată clar acest lucru în Efeseni 1, unde spune că tot ce există în planul de mântuire al lui Dumnezeu, de dinainte de începutul istoriei, are ca scop să ne facă să slujim „spre lauda slavei Sale”. În cazul în care am ratat să observăm, Pavel îl spune de trei ori (Efes. 1:6, 12 și 14). Hughes Oliphant Old (care a cunoscut probabil mai mult despre istoria închinării creștine decât orice alt autor protestant din vremurile recente) ne îndreptă către Psalmi, apoi se întoarce la acest pasaj al lui Pavel explicând următoarele:

Noi ne închinăm lui Dumnezeu pentru că El ne-a creat să ne închinăm Lui. Închinarea stă în centrul existenței noastre, în inima rațiunii noastre de a fi. Dumnezeu ne-a creat să fim chipul Său – un chip care să oglindească gloria Lui. În fapt, întreaga creație a fost adusă în existență pentru a reflecta gloria divină. Psalmistul ne spune că „cerurile spun slava lui Dumnezeu, și întinderea lor vestește lucrarea

mâinilor Lui” (Ps. 19:1). În rugăciunea cu care își începe epistola către Efeseni, apostolul Pavel arată clar că Dumnezeu ne-a creat ca să Îl lăudăm:

Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, care ne-a binecuvântat cu tot felul de binecuvântări duhovnicești, în locurile cerești, în Hristos. În El, Dumnezeu ne-a ales înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără prihană înaintea Lui, după ce, în dragostea Lui, ne-a rânduit mai dinainte să fim înfiați prin Isus Hristos, după buna plăcere a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, pe care ni l-a dat în Preaiubitul Lui... (Efes. 1:3–6)

Această rugăciune spune mult despre închinarea primilor creștini. Ea arată gândirea pe care primii creștini o aveau despre importanța finală a închinării lor. Ei au înțeles că fuseseră destinați și rânduiți să trăiască spre lauda slavei lui Dumnezeu (Efes. 1:12).¹

Ce este închinarea? Ei bine, psalmistul ne spune succint. Închinarea înseamnă să Îi dăm Domnului gloria cuvenită Numelui Său (Ps. 29:1–2). Dar care ar trebui să fie scopul nostru în ceea ce facem în închinarea comună? Scopul nostru, ca o congregație care se strânge pentru a se întâlni cu Dumnezeu în închinare publică de ziua Domnului, este să Îl glorificăm pe Dumnezeu și să ne bucurăm de

¹ Hughes Oliphant Old, *Worship: Reformed according to Scripture* (Louisville: Westminster/John Knox, 2002), 1.

El în acord cu ceea ce scrie în Cuvântul Lui. Cu alte cuvinte, scopul strângerii noastre laolaltă ca popor al lui Dumnezeu în închinare congregațională este să Îi dăm Domnului gloria cuvenită Numelui Său și să ne bucurăm de binecuvântarea prezenței speciale promisă de El alături de poporul Lui, fiind noi înșine în ascultare de învățăturile Lui lăsate în Scriptură.

Închinarea comună (denumită astfel pentru că trupul sau *corpusul* lui Hristos, adică poporul lui Dumnezeu, biserica, este implicat colectiv în întâlnirea cu Dumnezeu) mai este denumită uneori ca închinare „laolaltă”, „în adunare”, „publică” sau „congregațională”. Toate aceste nume sunt utile și aduc în discuție dimensiuni diferite ale acestui aspect important al închinării biblice. Chiar dacă Biblia indică faptul că există, în plus față de închinarea publică, și alte fațete distincte și importante ale închinării creștine (precum închinarea în familie, închinarea personală și închinarea în toate aspectele vieții), importanța închinării publice sau a închinării comune este subliniată atât în Noul cât și în Vechiul Testament. Când pasaje precum Psalmul 100:2 și Evrei 10:25 vorbesc despre „a veni înaintea Domnului” și despre „adunarea noastră”, ele vorbesc despre închinarea publică sau închinarea când ne strângem laolaltă.

Creștini fiind, noi credem că este important să aducem închinare în comun, căci Dumnezeu ne-a făcut să fim familia Lui, iar închinarea comună este o întâlnire a familiei cu Dumnezeu. Închinarea comună ilustrează situația

comunității legământului care vine înaintea lui Dumnezeu, strângerea poporului Său pentru a vedea fața Sa, pentru a-L glorifica și se bucura de El, pentru a auzi Cuvântul Lui, pentru se desfăta în slava unirii și a părtășiei cu El, pentru a răspunde față de Cuvântul Lui, pentru a-I aduce înapoi laude și pentru a-I da gloria cuvenită Numelui Său.

Noul Testament arată clar că adunarea sau congregația creștinilor, această familie, acest trup, această comunitate, este locul unde Dumnezeu este prezent într-un fel special în această lume. În vremea vechiului legământ, locul unde Dumnezeu Își manifesta prezența specială era cortul întâlnirii, templul sau Ierusalimul. În noul legământ, acel loc special este acum oriunde există o casă a Domnului, adică oriunde se strânge poporul Său. Isus accentuează acest lucru înaintea femeii din Samaria (Ioan 4:21) și față de ucenicii Lui atunci când tratează chestiunea disciplinei în congregație (Matei 18:20, cu siguranță o componentă serioasă a vieții bisericii). Locul închinării în noul legământ nu mai este legat indisolubil de un loc geografic și de o clădire fizică, ci de un popor strâns laolaltă. Acesta este motivul pentru care, în tradiția veche scoțiană, când oamenii se adunau laolaltă pentru a intra în clădirea unei biserici, obișnuia să se spună că „biserica intră în clădire”, nu cum spunem adesea azi, „noi mergem la biserică”. Locul prezenței speciale a lui Dumnezeu alături de biserică în noul legământ este acest trup strâns laolaltă, oriunde s-ar găsi el – fie în catacombe, într-un magazin, sau într-o clădire de biserică frumoasă, construită în stilul

colonial. Aceasta face ca închinarea comună să fie extrem de importantă.

Elementul distinctiv deosebit al întregii abordări față de închinarea publică din această carte este că noi dorim ca deopotrivă substanța și forma închinării noastre comune să fie biblice, să fie îmbibate și ghidate de Scriptură și de teologia biblică. Un motto corect pentru această abordare ar fi următorul: „Citim Biblia, predicăm Biblia, ne rugăm Biblia, cântăm Biblia, vedem Biblia –ilustrată vizibil prin rânduielile botezului și Cinei Domnului”.

Ca păstor, eu sunt mereu în căutarea unor autori creștini sănătoși care pot să mă ajute explicându-mi aceste lucruri adevărate, bune și importante într-un fel mai bun – mai simplu, mai scriptural, mai clar și mai convingător. Matt Merker mă ajută tocmai în acest fel în cartea de față. Nu mai știu de câte ori spuneam în sinea mea: „Ce bine este zis acest lucru aici! Asta îmi ajută sufletul și pot să folosesc acel adevăr biblic, exprimat în felul acela, pentru echiparea mai bună a sfinților în lauda lor publică înaintea lui Dumnezeu”. Dar el mă ajută de asemenea și în diagnosticarea unora dintre provocările unice la adresa turmei mele, provocări care atacă înțelegerea și practica închinării congregaționale de către ei. Printre altele, două mi se par deosebite.

Matt menționează ceea ce a fost denumit „pragmatism liturgic”, adică o decizie de a face „orice dă rezultate” în relație cu cei necredincioși. Eu cred că această abordare a ajuns efectiv să distrugă multe biserici chiar în decursul

vieții mele, și a lăsat generații de creștini lipsite de înțelegerea închinării creștine comune. Această provocare nu este vina oamenilor, ci a păstorilor și liderilor adesea bine intenționați, care voiau să ajungă cu Evanghelia la necredincioși. Ei doresc sincer să îi „aducă în biserică pe cei din afară”, dar sfârșesc distrugând biserica. Ca urmare a pragmatismului lor evanghelistic, întâlnirile lor de biserică nu urmăresc modelele și principiile biblice, fiind adeseori lipsite de conținut biblic. Deloc surprinzător, ucenicizarea și închinarea comună suferă în astfel de contexte. Eu cred că Matt are dreptate când identifică aceasta ca pe o problemă cheie în vremurile noastre și, trist, ea continuă să fie așa. Pe parcursul celor 17 ani ai mei la First Presbyterian Church în Jackson, am văzut cum mulțimi de credincioși tineri s-au alăturat congregației noastre tocmai pentru că erau niște refugiați din astfel de contexte. Ei căutau predicare expozițivă sănătoasă biblic și închinare comună solidă, biblică.

O altă problemă importantă pe care Matt o menționează este aceea a unei gândiri de tip consumator. Aceasta este o problemă a oamenilor (exacerbată de păstorie și liderii care o încurajează). Dacă venim la serviciile publice de închinare ca niște consumatori religioși, vom avea atitudinea unui consumator și, așa cum se spune, clientul are întotdeauna dreptate. Totul are de-a face cu ceea ce noi ne dorim, cu ce credem noi, cu opinia noastră. De aceea, noi punem întrebări de genul următor: „*Mi-au plăcut muzicienii și muzica?*”, în loc să ne întrebăm: „M-a ajutat în cântarea congregațională să mă închin lui Dumnezeu și a fost

plină de adevărurile Scripturii?” Noi ne întrebăm, „*Mi-a plăcut predicatorul și predicarea lui?*”, în loc să ne întrebăm, „A fost predicarea credincioasă Bibliei și L-a înălțat pe Dumnezeu, Evanghelia și sfințenia din Cuvântul Său, făcându-mă să răspund față de predicare cu credință, uimire, dragoste și laudă la adresa lui Dumnezeu?” C. S. Lewis spune că Sfredeluș l-a sfătuit pe demonul lui să îl înlocuiască pe Amărăciune astfel încât, dacă acesta nu era în stare să îl determine pe om să meargă la biserică, cel puțin să îl transforme într-un degustător de biserici: „umblarea după o biserică ,potrivită’ îl face pe om să fie critic acolo unde vrăjmașul vrea ca el să fie un elev”.²

Dacă ne gândim la noi înșine ca la niște consumatori, ne vom privi ca fiind audiența, iar predicatorul și ceilalți care ajută în coordonarea slujirii (în special muzicienii) ca pe niște artiști care există acolo ca să ne inspire (sau probabil ca să ne distreze), în loc să înțelegem că Dumnezeu este audiența, iar noi suntem niște cerșetori, răzvrățiți și vrăjmași, transformați în moștenitori, prieteni și copii ai lui Dumnezeu prin dragostea Tatălui, prin ascultarea, moartea și învierea Fiului, și prin nașterea din nou produsă de Duhul, și în loc să înțelegem că venim acum, prin harul Lui, să Îi dăm lui Dumnezeu ceva ce doar El merită și să Îi dăm aceste lucruri doar prin Isus Hristos, așa încât să putem fi ceea ce El ne-a creat să fim (îchinători) și să ne bucurăm de ceea ce El ne-a creat să ne bucurăm: cea

² C. S. Lewis, *Screwtape Letters* (New York: Macmillan, 1942), p. 81–82.

mai măreață, mai profundă și mai bună comoară din toată lumea (Dumnezeul Triunic însuși și părtășia cu El).

Astfel, prin toate acestea vreau să spun că Matt Merker îi ajută deopotrivă pe păstori și pe oameni să gândească biblic în legătură cu închinarea congregațională. El ne cheamă să ne gândim la cine anume se strânge pentru închinare, la necesitatea acelei strângeri laolaltă, la scopul adunărilor noastre (îmi place această abordare în trei dimensiuni a aceluia capitol, anume la înălțare, edificare și evanghelizare), la conținutul sau substanța închinării noastre comune, la ordinea sau structura strângerii noastre laolaltă și la participarea noastră în acea strângere.

Cred că vei fi ajutat la fel cum am fost eu ajutat de lectura acestei scurte cărți. Poți să o citești foarte bine de la un capăt la altul dintr-o dată, dar eu cred că te vei întoarce în repetate rânduri la ea, așa cum eu am făcut deja, și vei face asta și în zilele care stau înaintea ta, cu voia lui Dumnezeu.

Ligon Duncan
Decan/CEO la Reformed Theological Seminary
Profesor John E. Richards de teologie
sistematică și istorică

PREFAȚA SERIEI

Crezi că este responsabilitatea ta să ajuți la zidirea unei biserici sănătoase? Dacă ești creștin, credem că da.

Isus îți poruncește să faci ucenici (Matei 28:18-20). Iuda spune să ne zidim unii pe alții în credință (Iuda 20-21). Petru te cheamă să îți folosești darurile, slujindu-i pe alții (1 Petru 4:10). Pavel te îndeamnă să spui adevărul în dragoste, astfel încât biserica ta să se maturizeze (Efes. 4:13, 15). Poți vedea direcția către care se îndreaptă aceste lucruri?

Indiferent dacă ești un simplu membru în biserică sau un lider al ei, seria de cărți „Zidind Biserici Sănătoase” are scopul să te ajute să împlinești astfel de porunci biblice și, în felul acesta, să joci rolul pe care îl ai de jucat în zidirea unei biserici sănătoase. Dacă ar fi să exprimăm acest deziderat în alt fel, sperăm că aceste cărți te vor ajuta să crești în dragoste față de biserica ta, iubind-o așa cum Isus o iubește.

În această serie, 9Marks a publicat cărți scurte, ușor de citit, pentru fiecare din ceea ce Mark Dever a denumit *cele 9 semne ale unei biserici sănătoase*, plus încă vreo câteva. Acestea includ cărțile pe tema predicării expositive, a teologiei biblice, învățăturii sănătoase, a Evangheliei,

convertirii, membralității în biserică, disciplinei bisericii, ucenicizării și creșterii spirituale, a conducerii bisericii prin prezbiteri și diaconi, a rugăciunii, misiunii și închinării comune.

Bisericile locale există pentru a arăta slava lui Dumnezeu înaintea popoarelor. Noi facem acest lucru ațintindu-ne ochii asupra Evangheliei lui Isus Hristos, punându-ne credința în El în ce privește mântuirea și apoi iubindu-ne unii pe alții în sfințenia lui Dumnezeu, în unitate și dragoste. Ne rugăm ca această carte să te ajute în acest sens.

Cu speranță,

Mark Dever și Jonathan Leeman

Editorii seriei

MULȚUMIRI SPECIALE

În primul rând, îi datorez mulțumirile mele Bisericii Baptiste Capitol Hill. Vă mulțumesc pentru tot ce m-ați învățat despre închinarea comună venind împreună în fiecare zi a Domnului. Le sunt recunoscător tuturor prezbitierilor și membrilor pentru felul în care m-au iubit, pe mine și familia mea, pentru ce ne-ați învățat, pentru susținerea și grija voastră pentru noi în ultimii zece ani. Îi mulțumesc lui Bobby Jamieson, care m-a încurajat în acest proiect, mi-a rearanjat calendarul ca să mă ajute să scriu, și mi-a oferit idei pe marginea manuscrisului. Apoi îi datorez mulțumiri speciale lui Mark Dever pentru investiția făcută continuu în viața mea. Influența lui se vede în întreaga mea carte.

Le mulțumesc și angajaților minunați de la 9Marks pentru dedicarea lor pentru zidirea de biserici sănătoase și pentru ajutorul lor calificat. Alex Duke a transformat această carte prin abilitatea lui superbă de editare. Îi mulțumesc în special lui Jonathan Leeman pentru păstorirea ideii mele inițiale, conducând-o până la un volum complet, printr-o mulțime de sfaturi care au îmbunătățit cartea pe tot parcursul ei.

Le mulțumesc celor de la Crossway pentru dedicarea lor spre echiparea bisericii mai largi cu resurse biblice și

pentru că mi-au permis să adaug o contribuție la această serie de cărți a gMarks.

Le mulțumesc multor prieteni care au citit manuscrisul, parțial sau complet, și mi-au oferit păreri valoroase: Isaac Adams, Sam Emadi, Amos Evans, Susanna Farmer, Jennifer Gosselin, Drew Hodge, Dave Hunt, Jonny Lim, Matthias Lohmann, Tony Merritt, Jonathan Morgan, Leandro Pasquini, Shanyl Philip, John Sarver și Shane Williamson. Îi sunt mulțumitor în special lui Devon Kauflin, care a petrecut multe prânzuri lungi ca să discutăm diferite capitole și care mi-a împărtășit din fântânile lui adânci de înțelepciune.

În final, îi mulțumesc blândeii și prețioasei mele familii. Vă iubesc, iar această carte este pentru voi. Erica, fericirea ta în închinarea înaintea lui Hristos o hrănește pe a mea. Lena și Isaiah, mă rog ca Hristos să devină prețios pentru voi și să vă alăturați adunării sacre care Îi cântă laudele pe veci.

INTRODUCERE

Mama scutura o tamburină. Frații mei mai tineri învârteau de niște maracas. Măinile mele jucau puțin câteva acorduri pe un pian dezacordat. Împreună cântam: „Celebrați-L pe Isus, celebrați-L!”

Iată cum începea fiecare zi la Academia de Școală Acasă Merker: cu „închinare”.

De când mă știu, viața mea s-a derulat în jurul muzicii creștine. La Biserica Vineyard, unde am crescut, obișnuiam să cântăm în simple coruri de devoțiune. Apoi, la biserica baptistă conservatoare din perioada adolescenței, m-am descoperit înrolat fără să vreau într-un „război al închinării”: orga contra trupei de laudă. Și trupa a câștigat. Această tranziție stilistică a fost dureroasă, fiind ceva destul de des observat în anii 1990. Pe când eram la facultate, am ajuns să iubesc deopotrivă imnurile vechi și noi care conectau adevăruri profunde de melodii ce puteau fi cântate ușor. După absolvirea facultății, m-am întors la biserica din tinerețe și m-am înrolat din nou în acea trupă de închinare.

Vreme de câțiva ani, I-am cântat lui Isus acasă și la slujbele bisericii de duminică. Am ascultat albume de „laudă și închinare”. Am condus servicii de închinare în grupul de

tineri, în părtășiile de la facultate și chiar de la biserică, vocațional vorbind.

Și totuși, nu înțelesesem închinarea comună.

Apoi, pe la vârsta de 24 de ani, am început practica pastorală. Am studiat pentru prima dată ceea ce Biblia spune despre biserica locală. Ceea ce am descoperit acolo m-a schimbat pentru totdeauna. Nu doar că priveam biserica asemenea unui supliment opțional la viața creștină sau ca pe un loc unde credincioșii „cu adevărat serioși” merg împreună pentru a crește, ori ca un spectacol gândit pentru a-i atrage pe cei din afară printr-o experiență dă-tătoare de inspirație. Biserica este mireasa pentru care Hristos a murit. Ea este avanpostul Împărăției Lui pe pământ. Ea este templul Duhului Său. Ea este trupul Lui. Evident, văzusem aceste imagini și anterior. Dar acum începusem să văd cum piesele se așezau împreună. Am observat că ele aveau implicații bogate pentru ceea ce face o biserică atunci când se întâlnește.

În același timp, am participat la adunările bisericii din fiecare duminică, și am văzut că ele erau profund și deliberat congregaționale. Întreaga biserică voia să fie acolo. Toți se implicau intenționat. Membrii rămâneau după serviciul bisericii vreme de oră ca să se slujească reciproc. Întreaga biserică avea să cânte – mai hotărât și mai pasionat decât auzisem vreodată, deși acompaniamentul muzical era simplu și fără ifose.

Mi-am dat seama că există o legătură între felul în care o congregație înțelege că este biserică și felul în care ea se închină ca o biserică.

Este inutil să spun că am rămas acolo pentru o vreme. Timp de 10 ani, am făcut din acea biserică, mai precis din Biserica Baptistă Capitol Hill din Washington DC, biserica mea. Dumnezeu a folosit viața ei congregațională – inclusiv serviciile de închinare pe care tocmai le-am descris – ca să crească în mine credința prin tot felul de experiențe.

De ce să scriu o altă carte pe tema închinării? Mi-a fost pusă această întrebare de mai multe ori. De fiecare dată, răspunsul meu a fost același: aceasta nu este o carte despre închinare în general. Este o carte despre închinarea *comună*.

Evident, închinarea este în sine un subiect vrednic de atenția noastră. Noi am fost creați ca să fim închinători ai lui Dumnezeu. Nu există niciun cuvânt din ebraică, din Vechiul Testament, nici vreunul din greacă, în Noul Testament, care să fie tradus exclusiv ca „închinare”, pentru că ideea este atât de pătrunzătoare. Scriptura îi cheamă pe toți oamenii să Îl iubească, să-L slujească, să Îl asculte, să Îl înalțe, să Îl preamărească, să Îi cânte, să Îi recunoască vrednicia și să se plece înaintea singurului Dumnezeu adevărat. Exprimat în termeni simpli, închinarea este scopul vieții. Ea este „un angajament înaintea lui Dumnezeu în termenii pe care El îi stabilește și în modalitatea pe care

doar El o face posibilă”.¹ Deoarece Hristos S-a jertfit pentru noi, credincioșii Îi oferă acum viețile în întregime – tot ceea ce gândim, facem și spunem – ca o jertfă de închinare (Rom. 12:1).

Dar asta nu este totul. O viață de închinare implică de asemenea strângerea laolaltă cu poporul lui Dumnezeu. Noul Testament le poruncește credincioșilor să se întâlnească împreună (Evrei 10:24-25) și le dă capitole întregi de învățătură pertinentă pentru reglementarea acestor întâlniri (de ex. 1 Corinteni 11-14). Un serviciu al bisericii este diferit de situația când mai mulți oameni care se întâmplă să fie creștini vin laolaltă ca să joace sporturi sau să vadă un film. Scriptura ne învață că există o vreme când „veniți la [ca] adunare” (1 Cor. 11:18). Întreaga strângere laolaltă este „închinare”, nu doar cântarea și muzica. În predicare, rugăciuni și toate celelalte lucruri, Dumnezeu îi slujește întregii congregații spre gloria Sa. Acea adunare, acea „strângere laolaltă” a bisericii, este tema acestei cărți.

Scopul meu este simplu. Sper să arăt că, pentru a înțelege închinarea comună, trebuie să înțelegem biserica locală. Când abordăm întâlnirea de duminică având o perspectivă biblică asupra trupului bisericii, acest lucru o transformă felul în care ne implicăm în închinarea comună. Scopul meu este să pun cuvântul „comun” înapoi în închinarea comună.

¹ David Peterson, *Engaging with God: A Biblical Theology of Worship* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 1992), p. 20.

De ce contează acest subiect? Imaginați-vă un grup de creștini care plantează o biserică. Conversația lor se îndreaptă către speranțele și visele lor pentru strângerea laolaltă în închinare de duminică.

Brad spune că ceea ce biserica lor are nevoie este o *închinare comună intimă*. El accentuează părtașia plină de pasiune cu Isus. „Acea este închinare autentică”, spune el, „când Duhul ne aduce înaintea tronului Său, în uimire și adorare”.

Alyssa îi spune lui Brad să se ferească de o focalizare prea mare pe experiența personală. La urma urmei, Biblia ne cheamă la *închinarea comună istorică, doctrinară*. „Noi ar trebui să proclamăm adevărul în timp ce ne arătăm solidaritatea față de creștinii din generațiile anterioare, prin crezurile antice și imnurile clasice”.

Rich este de acord cu Alyssa într-o anumită măsură, dar el îi atenționează pe prietenii lui că trebuie să se focalizeze pe *închinarea comună liturgică*. Da, intimitatea și adevărul contează, spune el, dar atunci când ne închinăm, Dumnezeu îi modelează pe credincioși prin practicile ilustrate liturgic. „Noi suntem ființe cu trupuri, așa că trebuie să apreciem felul în care liturghia modelează dorințele noastre, felul în care ritualurile trupului antrenează postura inimii”.

Danielle își ridică mâinile exprimându-și frustrarea. „Prietenii, tot ceea ce spuneți voi sună atât de străin pentru

necredincioși!” Ea susține o *închinare comună focalizată evanghelistică*. Scăpați de fumuri, clopote și crezuri. Haideti să cântăm acele cântece pe care vecinii noștri le cunosc, să facem totul cât mai accesibil și, mai presus de orice, să nu ne lungim cu întâlnirea noastră mai mult de o oră.

Când analizăm felul în care o biserică ar trebui să se închine, nu este totdeauna foarte clar care dintre perspectivele de mai sus ar trebui să capete prioritate. Nu este de mirare că noi, creștinii, am tot discutat despre închinarea comună de-a lungul generațiilor. Credincioșii au priorități diferite, iar contextele teologice și tradițiile bisericești diferite din care venim ne îndreaptă în direcții diferite.

Dar mare parte din această confuzie poate fi îndepărtată dacă pur și simplu *începem cu ideea bisericii locale*. Ce este o biserică? Ce anume sunt chemate bisericile să facă atunci când se strâng laolaltă, potrivit Cuvântului lui Dumnezeu? Acestea sunt întrebările centrale care au dat naștere cărții de față. Pe măsură ce vom răspunde la ele, vom descoperi că cele patru afirmații de mai sus au fiecare un grăunte de adevăr. Închinarea comună *implică* părtășia cu Hristos prin Duhul Său și susținerea învățăturii sănătoase, rămânând înrădăcinate *istoric*, fiind modelate *liturgic* și slujind ca o mărturie înaintea *celor pierduți*. Scopul meu nu este să identific care dintre acestea ar fi perspectiva „corectă”. Mai degrabă vreau să arăt cum o înțelegere profundă a bisericii aduce claritate în această conversație.

Iată cum vom ajunge acolo. În primul rând, o perspectivă biblică asupra bisericii ne spune *cine* sunt cei care se strâng laolaltă pentru închinare. Natura bisericii locale modelează ceea ce ea face când se întâlnește (capitolul 1).

O înțelegere biblică a bisericii ne ajută să vedem că bisericile *trebuie* să se strângă laolaltă, și că Dumnezeu este Acela care ne strânge ca să lucreze în mijlocul nostru (capitolul 2). Apoi ea ne învață *de ce* ne strângem laolaltă: spre gloria lui Dumnezeu, spre binele nostru reciproc, înaintea privirilor lumii (capitolul 3).

Ulterior, o perspectivă biblică asupra bisericii locale modelează toate aspectele practice ale alcătuirii unui serviciu de închinare comună. Doctrina noastră despre biserică ne ajută să răspundem la întrebările legate de ce anume ar trebui să facem când ne strângem laolaltă (capitolul 4), cum ar trebui să ordonăm strângerea laolaltă (capitolul 5), și cum trebuie să arate lucrurile când întreaga biserică este chemată să participe în fiecare element al închinării comune (capitolele 6-7).

Veți observa că mă voi referi foarte mult la biserica mea în această carte. Fac aceasta pentru că strângerile de duminică de la Capitol Hill Baptist Church (CHBC) la care am fost martor au căutat să împlinească viziunea biblică pentru închinarea comună. Biserica noastră nu este perfectă, dar este locul unde am văzut atât de multe lucruri predicate și aplicate credincios în legătură cu închinarea.

Nu vă încurajez să faceți o copie la indigo a închinării comune de la CHBC. Închinarea comună va arăta diferit de la un loc la altul. Totuși, Biblia tratează acest subiect. De aceea, voi căuta să vorbesc despre elementele biblice esențiale ale închinării comune, care ar trebui să fie prezente în orice loc, și voi vorbi și despre formele acelor elemente, așa cum le practicăm la CHBC. Speranța mea este că veți vedea lucruri utile din exemplul CHBC atunci când veți încerca să aplicați credincios elementele închinării comune în formele care sunt cele mai înțelept alese pentru propriul context. Formele sunt flexibile. Întrebarea reală la care sper că această carte vă va ajuta să răspundeți este următoarea: *Cum modelează înțelegerea noastră asupra bisericii modalitatea în care căutăm să împlinim elementele biblice ale închinării congregaționale?*

Înainte să închei această carte, Domnul a văzut potrivit să ne mutăm cu familia în Nashville, Tennessee, unde lucrez pentru o organizație creștină ce publică imnuri și materiale educaționale pe tema închinării. Ne-am alăturat unei congregații locale, Edgefield Church, care se strânge laolaltă într-o slujire de închinare comună minunată, cristocentrică. Dar această carte era deja scrisă în mare parte când ne-am mutat. De aceea, când voi folosi în această carte expresia „biserica mea”, va trebui să înțelegeți că mă refer la CHBC. Domnul m-a învățat multe lucruri lecții valoroase despre închinarea comună prin

preaiubiții mei frați și surori din acea congregație. Amprente lor se găsesc peste tot în această carte.

În final, pentru cine am scris această carte? Pentru creștini. Acest subiect ar trebui să îi atragă în special pe cei implicați în planificarea și conducerea întâlnirilor bisericii, de la păstori și lideri de închinare, la directorii de coruri și voluntarii cu muzica. Dar în final, așa cum sper că voi accentua, închinarea comună este responsabilitatea fiecărui membru de biserică. A fi credincios înseamnă să vii laolaltă cu poporul lui Dumnezeu, spre lauda lui Dumnezeu.

De aceea, oricine ai fi și oricare ar fi rolul tău în slujba săptămânală a bisericii, mă rog ca această scurtă carte să te ajute să faci legătura între ceea ce biserica este și ceea ce ea face în închinarea comună.

1

CINE SE STRÂNGE?

Cina are o importanță deosebită în familia mea. Acela este principalul moment din fiecare zi când ne oprim din muncă, teme, lecții de balet sau creioane de desenat ca să ne concentrăm unul pe celălalt.

În aparență, masa pe care o luăm împreună arată probabil la fel ca aceea de care se bucură milioane de alte familii. Dar dacă ne-ai vedea, ai observa câteva lucruri distincte care ne fac să fim familia Merker – ceea ce exprimă felul nostru particular de a fi. De exemplu, noi suntem credincioși în Isus, așa că ne rugăm și Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru hrană. Soția mea este italo-americană, așa că mâncăm adesea cel mai bun fel de paste pe care l-ai gusta vreodată. Ai observa de asemenea glumele, regulile nescrise, tradițiile de familie și ciudățeniile care ne fac să fim noi înșine.

Identitatea noastră ca familie modelează ceea ce facem. Apoi ceea ce facem când ne strângem în jurul mesei, în familie, modelează cine suntem. Masa decurge din și întărește identitatea familiei noastre.

Acest lucru este diferit de situația când iau masa singur. Dacă restul membrilor familiei sunt bolnavi sau plecați în călătorie, pot să consum aceleași substanțe nutritive în timp ce mă uit la televizor sau ascult o melodie. Există puține vase de spălat și puține păstăi de fasole căzute pe jos, pe care trebuie să le curăț. Dar – și acesta este un „dar” important – nu plec de la masă cu aceeași încântare. Mâncarea se poate să-mi fi umplut stomacul, dar nu mă leagă la fel de cei pe care îi iubesc cel mai mult.

Speranța mea legată de această carte este ca ea să arate că închinarea noastră împreună înaintea lui Dumnezeu, ca biserică, este asemenea unei mese în familie. Masa este, în esența ei, un lucru comun. Creștinii sunt chemați să aducă înaintea lui Dumnezeu întregile lor vieți, la nivel individual, ca jertfă de închinare (Rom. 12:1). Dar când ne strângem laolaltă ca o congregație, ceva unic se petrece: ne bucurăm de Hristos, Îl înălțăm pe Dumnezeu și ne zidim împreună unii pe alții ca popor al legământului Lui.

Întregul face mai mult decât suma părților.

Natura bisericii modelează ce este închinarea comună. La rândul ei, închinarea bisericii modelează și întărește identitatea noastră comună. De aceea, ca să înțelegem închinarea, trebuie să înțelegem biserica locală.

Există multe discuții despre închinare care tratează întrebările de natură practică. Cum contextualizăm închinarea? Ce stil de muzică să folosim? Să folosim orga sau o

trupă rock? Cât de tare trebuie să fie date boxele? Acestea nu sunt întrebări lipsite de importanță, dar dacă ele sunt principalul aspect către care ne îndreptăm privirile, vom rata ceva crucial. Întrebarea fundamentală este una mai personală: Cine se închină?¹ Eclesiologia (doctrina despre biserică) și doxologia (doctrina despre închinare) noastră se modelează și se întăresc reciproc.

Ca în cazul meselor în familia mea, identitatea noastră ca biserică modelează străngerile noastre împreună, iar acestea modelează cine suntem noi.

NATURA COLECTIVĂ A MÂNTUIRII

Dumnezeu S-a raportat întotdeauna la poporul Lui nu doar la nivel individual, ci și la cel colectiv. În Geneza, El nu îl cheamă doar pe Avraam, ci și familia lui. În Exod, El salvează această familie, Israelul, și îi face „o împărăție de preoți și un neam sfânt” (Exod 19:6). Ce fac preoții? Se închină. Ei meditează la prezența lui Dumnezeu și Îi consacră ceea

¹ Desigur, există o altă întrebare vitală legată de persoană: Cui se închină creștinii? Răspunsul este că ei se închină Dumnezeului triunic, Creatorul și Răscumpărătorul nostru, care S-a revelat față de noi în Isus Hristos. Pentru a înțelege închinarea, trebuie să îl cunoaștem pe singurul Dumnezeu adevărat. Din fericire, există multe cărți pe tema închinării, care subliniază centralitatea în Dumnezeu. Mă voi concentra pe cealaltă întrebare de acest fel, întrebarea despre cine se închină, pentru că eu cred că această întrebare nu capătă suficientă atenție în zilele noastre. Pentru mai multe lucruri pe tema importanței teologiei sistematice (doctrina despre Dumnezeu) în închinare, vedeți de ex. Bob Kauflin, *Worship Matters: Leading Others to Encounter the Greatness of God* (Wheaton, IL: Crossway, 2008), p. 61–87; D. A. Carson, “Worship under the Word,” in *Worship By the Book*, ed. D. A. Carson (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2002), p. 26–33; Michael Lawrence și Mark Dever, “Blended Worship,” in *Perspectives on Christian Worship: Five Views*, ed. J. Matthew Pinson (Nashville: B&H Academic, 2009), p. 226–230.

ce este sfânt. Chemând tot poporul o „împărăție de preoți”, Dumnezeu le-a dat o poruncă preotească – să fie un popor care I se închină, care meditează la El și care Îi este consacrat.

Restul Vechiului Testament este istoria acestui popor pus deoparte pentru gloria lui Dumnezeu. Deși Dumnezeu avea în final să îl socotească pe fiecare evreu responsabil pentru propriul păcat (Ezec. 18:1-20), El S-a raportat la ei ca la un popor țesut împreună prin legământul Lui.

De aceea, nu trebuie să ne surprindă că, atunci când Isus apare pe scena istoriei, El subliniază natura colectivă a poporului pe care El a venit să îl mântuiască. Eu „voi zidi *biserica* Mea”, spune Isus (Matei 16:18). El le spune ucenicilor Lui să se „adune în Numele” *Lui* (Matei 18:20). Pavel afirmă că Isus a „murit *pentru noi*” (Rom. 5:8; 1 Tes. 5:10). Hristos „a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea” (Efes. 5:25).

Efeseni 2 este unul dintre pasajele în care Scriptura subliniază clar dimensiunea colectivă a mântuirii noastre. Versetele 1-10 descriu extraordinar felul cum Dumnezeu le dă prin har viața nouă celor care își pun credința în Isus. El ne împacă cu Sine pe verticală. Dar versetele 11-22 ne arată a doua parte a împăcării, care implică reconcilierea pe orizontală. Nu doar că eram morți în păcate și meritam condamnarea dreaptă din partea lui Dumnezeu, ci eram și „străini” și despărțiți de poporul legământului lui Dumnezeu (v. 12-13). Care este vestea bună? „Dar acum, în Hris-

tos Isus, voi, care odinioară erați depărtați, ați fost apropiați prin sângele lui Hristos”. Iar rezultatul din versetul 19 este unul colectiv: „Așadar, voi nu mai sunteți nici străini, nici oaspeți ai casei, ci sunteți împreună cetățeni cu sfinții, oameni din casa lui Dumnezeu”.

Un păcătos care se pocăiește și își pune credința în Hristos nu este doar născut din nou, ci el se și naște într-o familie nouă. Dimensiunea orizontală o urmează pe cea verticală.

Petru ne învață același lucru. El face o paralelă între primirea îndurării lui Dumnezeu și a deveni un popor, așa cum observăm când punem versetul într-un format poetic:

pe voi, care odinioară nu erați un popor, dar acum
sunteți poporul lui Dumnezeu; pe voi, care nu căpă-
taserăți îndurare, dar acum ați căpătat îndurare (1
Petru 2:10).

Cele două se petrec împreună.

Acest popor, această familie, devine vizibilă azi în bisericile locale. Deși toți credincioșii din toate timpurile aparțin „adunării” cerești a bisericii universale (Evrei 12:23), Isus a înființat biserica locală pentru a-i arăta lumii cine sunt închinătorii Lui.

Acest lucru ar trebui să ne determine să ne punem următoarea întrebare: Ce este o biserică? Primii reformatori protestanți au răspuns vorbind despre o congregație adunată pentru predicarea biblică a Evangheliei și pentru

administrarea corectă a botezului și Cinei Domnului. Primii bapțiști au subliniat „acordul reciproc” sau legământul dintre cei strânși laolaltă. Iată cum aș sumariza acest lucru: O biserică locală este o adunare de închinători umpluți de Duhul și răscumpărați cu sânge, care se zidesc reciproc prin Cuvântul lui Dumnezeu și se confirmă reciproc în calitatea lor de cetățeni ai Împărăției lui Hristos, prin rânduieți.

Asta înseamnă că a fi un creștin – un închinător la Dumnezeu – presupune identificarea cu poporul lui Dumnezeu care I se închină. Ai fost înfiat în familia Lui. Așadar, când te așezi la masa închinării comune, nu faci asta de unul singur. Întrucât mântuirea este colectivă, și închinarea este colectivă.

PORTRETE ALE BISERICII

Prin urmare, care este viziunea biblică pentru biserică și cum afectează ea felul în care noi înțelegem închinarea comună? Haideți să analizăm trei imagini biblice ale bisericii.²

Un avanpost al Împărăției cerurilor

În primul rând, o biserică locală este un avanpost al Împărăției cerurilor. Această imagine ne învață că închinarea noastră comună ar trebui să demonstreze felul în care suntem deosebiți de lume.

² Biblia conține multe imagini sau metafore ale bisericii. Aici mă concentrez pe acestea trei, pentru că ele sunt cu totul proeminente. Pentru detalii, vedeți D. J. Tidball, “Church,” in *New Dictionary of Biblical Theology*, ed. T. Desmond Alexander et al. (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000), p. 410.

Mergeam cândva pe bicicletă aproape de stadionul RFK din Washington, DC, în timp ce pe stadion se desfășura un meci de fotbal. Una dintre echipe era din Honduras, așa că parcare era înțesată de sute de fani ai acelei echipe. Steagurile fluturau, muzica era zgomotoasă, iar carnea sfârâia pe grătare. Nu era un avanpost oficial din Honduras, dar aveam acolo o astfel de imagine: un grup frumos și distinct de oameni, pe un teren străin. M-am simțit deopotrivă ca un străin *dar și* atras de acea mulțime de oameni. Voiam să aflu mai mult despre cultura și despre mâncărurile lor favorite!

Într-un fel asemănător, un serviciu de biserică este o strângere laolaltă a „străinilor” care aparțin aceleiași patrii cerești (1 Petru 1:1). Propria congregație este formată din oameni provenind din Statele Unite, Brazilia, China, Republica Dominicană, Etiopia și așa mai departe. Dar Noul Testament spune că, mai important și mai fundamental, noi suntem „împreună cetățeni” (Efes. 2:19) ai „poporului sfânt” al lui Hristos (1 Petru 2:9).

În Vechiul Testament, Israelul a slujit ca un avanpost al domniei lui Dumnezeu. Acum, biserica ocupă acel rol. Noi suntem ambasadorii lui Hristos (2 Cor. 5:20). El însuși Se identifică cu noi când ne strângem în Numele Lui (Matei 18:20). O congregație locală este o mulțime de foști fugari, pe care Împăratul i-a îndreptățit, i-a răscumpărat aducându-i sub domnia Lui, și le-a dat putere să asculte de legea dreptății și dragostei Lui.

Asta înseamnă că o biserică este o prevedere a noii creații care va să vină, o „mașină a timpului din viitor”.³ Dacă vrei să vezi cum va arăta acea societate a răscumparaților din Cerul și pământul nou, nu trebuie să privești mai departe de orice biserică adevărată. De exemplu, vizitează biserica de casă a prietenului meu Joshua din China. Sau vizitează Biserica Baptistă nr. 1 din Kitwe, Zambia. Sau capela St. Helen’s Bishopsgate, o biserică anglicană din Londra. O biserică este ca o prezentare condensată a unui film – chiar dacă una imperfectă – a ceea ce va fi Împărăția lui Dumnezeu pe pământ în acea zi finală.

Dar ce înseamnă toate acestea pentru închinarea comună? Iată câteva implicații:

- *Noi ne strângem laolaltă ca ambasadori, nu ca niște consumatori.* Scopul serviciului de închinare nu este să ne distreze sau să ne furnizeze o experiență dată-toare de inspirație. Scopul este de a-L onora pe Împăratul nostru și de a-L face cunoscut.
- *Noi nu „mergem la biserică” astfel încât să ne închinăm, ci ne închinăm pentru că suntem biserica.* Dacă tratăm biserica doar ca pe un eveniment la care participăm, mai mult ca sigur că vom degenera într-o gândire centrată pe sine. Vom evalua un serviciu al bisericii pe baza felului în care ne-a slujit nouă. Totuși, versetele Scripturii pe care le-am văzut arată că apartenența la o biserică locală este

³ Jonathan Leeman, “We Come in Peace: Churches, Time-Machines and a Gospel Apologetic,” *Primer* 7 (November 2018), p. 46.

parte integrantă din viața creștină. Noi ne alăturăm bisericii și ne strângem laolaltă pentru că aceasta este identitatea noastră. Când ne închinăm, noi întruchipăm – facem vizibilă în spațiu și timp – identitatea noastră comună distinctă.

- *În orice facem, închinarea ar trebui să se supună Scripturii.* Nu ambasadorii stabilesc politica guvernului. Ei doar o aplică într-un fel credincios. Tot așa, nu noi suntem cei care scriu scenariul a ceea ce trebuie să se facă într-o întâlnire a bisericii. Noi ascultăm de ordinele Împăratului nostru, pe care ni le-a dat în Cuvântul Său.

- *O strângere laolaltă pentru închinare este contextul în care noi declarăm judecățile Cerului.* La fel cum un ambasador vorbește în numele țării sale, biserica slujește ca portavoce a Împărăției lui Dumnezeu. Acest lucru nu se aplică doar predicilor noastre. Atunci când ne mărturisim păcatele în rugăciunea comună, noi îi spunem lumii că am acceptat verdictul lui Dumnezeu împotriva noastră. Când cântăm o cântare de laudă, noi îi spunem lumii că suntem de acord cu bucuria Tatălui pentru Fiul Lui.

- *Când ne închinăm, noi exemplificăm cum arată Împărăția lui Dumnezeu.* O biserică este contra-culturală. Serviciile de închinare ar trebui să fie la fel. La urma urmei, întâlnirile noastre sunt ca niște întâlniri ale unor exilați pe un teren străin. Noi ne declarăm jurământul de credință. Noi cântăm imnul național prin cântările din adunarea noastră laolaltă.

Noi vorbim despre constituția noastră atunci când predicăm Cuvântul. Noi eliberăm pașapoarte (adică ne recunoaștem reciproc ca aparținând Împărăției lui Hristos) când botezăm. Și ne bucurăm de o pregustare a ospățului nostru viitor național, atunci când participăm la Cina Domnului. În toate aceste modalități, noi „deranjăm” cultura prevalentă a veacului nostru și îi ucenicizăm pe credincioși învățându-i cum să trăiască înaintea Împăratului.⁴

• *Serviciile noastre de închinare ar trebui să fie evangelistice.* Chiar dacă nu ne adaptăm întâlnirile după ifosele necredincioșilor, ar trebui să ne rugăm ca ei să participe la ele (1 Cor. 14:24). Strângerea noastră laolaltă ar trebui să îi îndemne – chiar să le poruncească – cetățenilor împărăției întunericului să o abandoneze trecând în Împărăția luminii: „vă rugăm fierbinte, în Numele lui Hristos: Împăcați-vă cu Dumnezeu!” (2 Cor. 5:20).

Rezumând toate acestea, trebuie să spunem că biserică este o pregustare a noului Ierusalim, astfel că închinarea noastră ar trebui să ilustreze apartenența noastră la o cetățenie distinctă și aroma plăcută a Cerului. Ar trebui să se concentreze într-un mod suprem pe Isus, Împăratul Cerului. Ea ar trebui să întruchipeze prioritățile Împărăției. Apoi, când noi ne închinăm în felul acesta, Dumnezeu

⁴ Pentru ideea că elementele unui serviciu de închinare sunt „deranjante” pentru normele prevalente din societatea noastră, îi sunt îndatorat lui Alan Noble, *Disruptive Witness: Speaking Truth in a Distracted Age* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2018), p. 133–146.

ne modelează tot mai mult în supușii Lui credincioși, aflați sub stăpânirea Sa.

Un templu sfânt

În al doilea rând, o biserică locală este un templu sfânt. Care este lecția de aici? În închinarea noastră, noi ne bucurăm de părtășie directă cu Dumnezeu și unul cu altul.

Evident, Dumnezeu este omniprezent. El este peste tot (1 Împ. 8:27; Ps. 139:7-10).

Totuși, în fiecare etapă a narațiunii Bibliei, Dumnezeu face cunoscută prezența Lui specială în mijlocul poporului Său. El a făcut acest lucru pentru prima dată în grădină – templul inițial al pământului. Apoi, El S-a descoperit în cortul întâlnirii din pustie. Apoi în templul Israelului. Apoi în cel mai perfect templu, Fiul Lui. În final, El Se revelează în toți cei ce sunt uniți cu Fiul Său. Pavel afirmă că fiecare dintre noi, în trupurile noastre, este un templu al Duhului Sfânt (1 Cor. 6:19), dar el ne învață și că noi suntem acel templu într-un sens colectiv: „Nu știți că voi [plural] sunteți Templul lui Dumnezeu, și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?” (1 Cor. 3:16; vedeți și Efes. 2:22; 1 Petru 2:5).

Imaginați-vă acest lucru. Dumnezeu a fost încântat să Își manifeste prezența specială în legământ, în acele biserici complicate și pline de greșeli din Noul Testament. Uimitor este și că El face același lucru printre noi în zilele noastre.

Mă aflu în ultimul an de facultate, la secția de muzică. Într-o zi, administrația facultății ne-a trimis un mesaj e-mail spunându-ne că urma să aibă loc un concert liber, iar studenții la muzică erau invitați să participe. Cine avea să cânte? Nu cine știe cine, ci Béla Fleck (unul dintre cei mai buni cântăreți de banjo din lume) și Edgar Meyer (unul dintre cei mai buni basişti din lume).

Noi toți ne-am năpustit în sala de concerte ca să îi auzim pe acești giganți ai muzicii. Atmosfera era total diferită de cea obișnuită. În locul unei mulțimi de instrumente, portative și rucsaci, am găsit un rând de scaune frumos așezate. În locul zgomotelor și a şușotelilor, am așteptat într-o liniște neobișnuită. De ce? Datorită prezenței acelor virtuozii.

Prezența lor a avut un efect și asupra relațiilor noastre. „Ești și tu un fan al lor?”, se întrebau studenții unul pe altul. Rivalitățile mărunte dintre noi au dispărut pe măsură ce atmosfera devenea tot mai festivă. Vreme de două ceasuri, noi toți am fost cei mai buni prieteni – uniți de prezența a două figuri pe care le respectam.

Când biserica se strânge laolaltă, ne întâlnim în prezența Cuiva mult mai mareț decât orice muzician. La fel ca acel concert la care am participat, prezența Măreției transformă relațiile celor care sunt acolo. Oamenii umpluți de Duhul Sfânt lasă deoparte diferențele lor din această lume pentru a se închina împreună ca o familie, „cu o gură” (Rom. 15:6).

Ce înseamnă aceasta pentru închinarea comună?
Iată câteva lecții pe care le putem extrage:

- *Locul prezenței lui Dumnezeu are o formă congregațională.* Dacă sperăm să avem parte de prezența lui Dumnezeu când venim la biserică, trebuie să ne așteptăm să Îl găsim în și împreună cu ceilalți, mai degrabă decât în primul rând în propriile sentimente și intuiții personale. Un serviciu de biserică nu este în principal locul în care să *am* parte de un fel de „timp privat liniștit”, super-încărcat. Este locul unde mă întâlnesc cu Dumnezeu întâlnindu-mă cu poporul Său plin de Duhul.

- *Închinarea comună nu trebuie să fie niciodată anonimă.* Dacă suntem templul lui Dumnezeu, atunci un serviciu de închinare creștin este, prin definiție, o chestiune colectivă. Spre deosebire de situația când mergem la un film, unde încercăm să nu observăm cine stă lângă noi, la biserică noi ne întâmpinăm și ne salutăm cu căldură unul pe altul pentru că suntem părtași aceluiasi Duh. Noi auzim vocile fraților și ale surorilor pe care îi cunoaștem pe nume, atunci când cântecele, rugăciunile și Scriptura reverberază în jurul nostru. În loc să ne strecurăm de pe scaunele noastre pentru a părăsi cât de repede adunarea în decursul ultimului cântec, noi rămânem cât putem de mult pentru părtășie. Cei pe care lumea îi împarte după criterii precum etnia, clasa socială sau naționalitatea, se unesc laolaltă cu o sărutare sfântă (Rom. 16:16) – sau cel puțin cu o îmbrățișare sfântă!

- *Închinarea comună este o lucrare preoțească în beneficiul celorlalți credincioși.* Petru scrie: „Și voi, ca niște pietre vii, sunteți zidiți ca să fiți o casă duhovnicească, o preoție sfântă, și să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos” (1 Petru 2:5). Când ne adunăm pentru închinare, noi toți jucăm un rol preoțesc, aducând două tipuri de jertfe: lauda îndreptată către Dumnezeu (Evrei 13:15) și faptele bune, îndreptate către binecuvântarea poporului lui Dumnezeu (Evrei 13:16). Când biserica se strânge, noi slujim deopotrivă vertical, Domnului, și orizontal, unul altuia.

- *„Acțiunea” reală se petrece în sufletul fiecăruia dintre membri, nu pe podium, pe care noi îl considerăm adesea ca un fel de „scenă”.* Ar trebui să fim mulțumitori pentru orice persoană pe care Dumnezeu o echipează ca să faciliteze închinarea noastră publică. Ei sunt preoți plini de Duhul. Dar așa suntem și noi. Mă tem că prea mulți evanghelici consideră biserica un loc unde închinarea de pe „scenă” se revarsă asupra restului celor prezenți ca un fel de câmp de forță emoțională. Este ca și cum vrem să reproducem un climat de concert, sau ca și cum am umbla după experimentarea unei Mese romano-catolice, unde harul sacramental curge asupra oamenilor din altar, prin intermediul preoților. Totuși, noi nu așa vedem slujirea bisericii în închinare. Deoarece sunt templul lui Dumnezeu, membrii bisericii se bucură deja de unirea cu Hristos și unul cu altul, prin Duhul Său. Strana este platforma. Noi suntem o Împărăție de

preoți care Îi aduc laude Dumnezeului lor, prin mijlocirea unică a lui Hristos.

În închinarea noastră comună, noi ne bucurăm de părtășia cu Dumnezeu și unii cu alții. Atunci când ne închinăm, Duhul lui Dumnezeu ne modelează în continuare ca preoți care Îi slujesc Lui și se slujesc reciproc cu bucurie.

Trupul lui Hristos

Cât de des ajung în părtășia bisericii cu duhul zdrobit și cu ochii obosiți! Într-o astfel de duminică, mi-am ridicat ochii atunci când cântarea a început. În încăpere l-am văzut pe prietenul meu Jeremy. Deși Îi cânta lui Dumnezeu, el făcea acest lucru într-un fel care mie mi se părea că acea cântare era îndreptată... către mine. Și probabil către toți ceilalți. Nu era nimic fals sau forțat. El pur și simplu cânta într-un fel în care îi invita pe alții să i se alăture:

Satan când mă va acuza
Spunându-mi că sunt vinovat,
Privesc la Domnul, Stânca mea
Ce-a șters pe cruce-al meu păcat.⁵

Într-un fel uimitor și tainic, Domnul a folosit expresia feței lui Jeremy ca să accentueze adevărul acelui cântec în inima mea. Am început și eu să cânt împreună cu adunarea.

Acest lucru mă conduce la al treilea portret. O biserică locală este trupul lui Hristos. Lecția din această imagine este

⁵ Charitie Lees Bancroft (1841–1923), „Before the Throne of God Above”, 1863.

aceea că, în închinarea noastră, noi trebuie să țintim la zidirea reciprocă ce conduce la unitate.

Într-un sens, „trupul” lui Hristos este biserica universală ce depășește granițele locale ale spațiului și timpului (ex. Efes. 1:22–23). Totuși, există un sens potrivit căruia fiecare congregație locală Îl întruchipează pe Hristos pe pământ. O biserică este alcătuită din cei uniți cu Hristos prin credință și astfel, uniți unul cu celălalt, avându-L pe Hristos drept Cap al lor. Așa cum îi scria Pavel bisericii din Corint, „Voi [plural] sunteți trupul lui Hristos, și fiecare, în parte, mădulele lui” (1 Cor. 12:27).

Dar ce fac trupurile? Ele cresc. Primesc hrană. Se luptă cu boala. Fiecare membru este o parte valoroasă a întregului (v. 1 Corinteni 12). Fiecare parte ajută la „zidirea” tuturor celorlalte părți (Efes. 4:12).

Acel termen, „zidire”, apare de mai multe ori în 1 Corinteni 14, cel mai extins pasaj din Scriptură care analizează ceea ce ar trebui să facă o biserică atunci când se strânge laolaltă:

- Versetul 5: „Cine proroceste este mai mare decât cine vorbește în alte limbi; afară numai dacă tălmăcește aceste limbi, pentru ca să capete Biserica zidire sufletească”.
- Versetul 12: „Tot așa și voi, fiindcă râvniți după daruri duhovnicești, să căutați să le aveți din belșug, în vederea zidirii sufletești a Bisericii”.

- Versetul 26: „Ce este de făcut atunci, fraților? Când vă adunați laolaltă, dacă unul dintre voi are o cântare, altul o învățătură, altul o descoperire, altul o vorbă în altă limbă, altul o tălmăcire, toate să se facă spre zidirea sufletească”.

Însumând, întrucât o biserică este trupul lui Hristos, zidirea ar trebui să fie un element central în întâlnirea ei.⁶

Ce înseamnă aceasta pentru închinarea comună?

- *Noi ne strângem laolaltă ca să zidim și să fim zidiți.* Un creștin de tipul „călăreț singuratic” seamănă cu un membru al organismului rupt de trup. Închinarea noastră comună ar trebui să submineze egoismul. Noi venim împreună ca să fim zidiți pentru că avem nevoie disperată de această zidire, la fel cum eu aveam nevoie de încurajarea din partea lui Jeremy în acea zi. Totuși, în același timp, în providența lui Dumnezeu, alți membri au nevoie de noi, astfel că, atunci când venim împreună, ei sunt zidiți prin noi. Noi suntem simultan doctori și pacienți în spitalul lui Dumnezeu, legându-ne reciproc rănilor și

⁶ Prioritatea zidirii din 1 Corinteni 12–14 ajută de asemenea bisericile să pună în context discuțiile despre așa-zisele „daruri carismatice” ale Duhului Sfânt (un fel de a vorbi, pentru că toate darurile Duhului sunt date după *charis*, harul Lui). Indiferent dacă o biserică ajunge sau nu la concluzia că daruri precum vorbirea în limbi, interpretarea limbilor, profeția etc. ar fi lucruri valide și azi, ideea este că toate aceste daruri au ca scop să îl proslăvească pe Hristos prin *zidirea* întregului trup. Pentru o excelentă analiză în apărarea poziției „cesationiste nuanțate”, care susține că anumite daruri au încetat în mare parte odată cu finalizarea canonului Noului Testament, vedeți Thomas Schreiner, *Spiritual Gifts: What They Are and Why They Matter* (Nashville: B&H, 2018). Deși susțin poziția lui Schreiner, un argument solid în favoarea continuării acestor daruri este prezentat de Andrew Wilson în lucrarea sa, *Spirit and Sacrament: An Invitation to Eucharistic Worship* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018).

primind medicamente pentru nevoile sufletelor noastre.

- *Închinarea comună este ucenicizare.* Dumnezeu îi cheamă pe membrii bisericii să își slujească unul altuia spunându-și adevărul în dragoste (Efes. 4:12–15). Noi ne imaginăm adesea că ucenicizarea are loc în studii biblice în grupuri mici, în relații de ucenicizare unu la unu și în părtășie informală. Și așa este. Dar un serviciu al bisericii este unul dintre principalele contexte în care credincioșii își spun adevărul unul altuia. Atunci când recităm un crez, când citim cu glas tare un pasaj al Scripturii, când cântăm un imn sau spunem un „amin” după o rugăciune, noi nu doar urmăm îndemnurile liderului serviciului de închinare. Noi ne ucenicizăm unul pe altul și zidim trupul către maturizare spirituală.

- *Închinarea comună trebuie deopotrivă să reflecte și să contribuie la unitatea bisericii.* În 1 Corinteni 12, Pavel ne învață că fiecare membru al bisericii este esențial. Nu doar că Dumnezeu ne-a dat fiecăruia daruri diferite. El dorește și ca noi să ilustrăm puterea Lui prin unitatea supranaturală de care ne bucurăm: „noi toți, în adevăr, am fost botezați de un singur Duh, ca să alcătuim un singur trup, fie Iudei, fie Greci, fie robi, fie slobozi; și toți am fost adăpați dintr-un singur Duh” (1 Cor. 12:13). Această unitate se va dovedi printr-un spirit de ospitalitate: cei care au mai multă putere sau posibilități în această lume vor căuta acele oportunități de a le sluji și de a le

deschide ușa celor asupriți sau celor care suferă. Această unitate se va demonstra când membrii cântă împreună cu bucurie cântări care ar putea să nu fie scrise după stilul lor favorit, pentru că ei știu că acele cântări le aduc mângâiere fraților sau surorilor mai în vârstă sau mai tineri decât ei, sau care vin dintr-un context cultural diferit.

Întrucât o biserică este trupul lui Hristos, noi ne închinăm ca un tot unitar. Iar închinarea noastră ne modelează ulterior, transformându-ne în acel popor matur și unit la care Hristos ne cheamă să fim.

ÎNCHEIERE

Eu mai degrabă prefer să iau masa împreună cu familia decât de unul singur. Strângerea noastră laolaltă în jurul mesei este acel loc în care noi ilustrăm identitatea noastră colectivă și distinctă. Acela este locul în care noi avem părtășie unii cu alții. Este locul în care ne hrănim și ne zidim unul pe celălalt cu scopul unei unități mai mari.

Așa cum am văzut, același lucru se aplică în cazul bisericii locale. Închinarea noastră colectivă este un ospăț. Hristos însuși ne găzduiește la masa ospățului Său. Noi ne strângem în cinstea Lui ca să ne desfătăm de bogățiile stării în care El ne-a așezat. Iar El Se așteaptă ca noi să ne întâlnim laolaltă, ca o familie unită. Noi suntem un avanpost al Împărăției Sale, templul Duhului Său, trupul pe care El îl hrănește către maturitate.

2

TREBUIE SĂ VENIM LAOLALTĂ?

De ce să mergi la biserică?

Ai o mulțime de alte opțiuni pentru dimineața zilei de duminică. Ai putea să îți continui somnul și să te bucuri de o dimineață relaxată. Ai putea să te uiți la emisiunea preferată de la televizor. Ai putea să duci copiii la antrenamentele de fotbal.

Și totuși, zeci de milioane de oameni din lume continuă să se ridice din pat – duminică de duminică de duminică – și să meargă la biserică.

Unii fac acest lucru din sentimentul datoriei. Ei presupun că îi ajută cu ceva să treacă de partea bună, a lui Dumnezeu. Alții merg pentru a socializa sau ca să-i învețe pe copiii lor câte ceva despre moralitate. Unii tânjesc după o experiență emoțională care să îi poarte pe tot parcursul săptămânii următoare. Alții caută stimulare intelectuală sau învățătură etică.

Dar cum rămâne cu acei credincioși născuți din nou? Din fericire, vei auzi răspunsuri diferite: „Eu merg la biserică așa încât să-L pot lăuda pe Dumnezeu” sau „ca să învăț

mai multe din Biblie”, ori „să fiu încurajat prin părtășie”. Dar indiferent care ar fi motivele pentru care noi credem că mergem acolo, există un motiv teologic mai profund ce stă în spatele tuturor: Dumnezeu Își strânge poporul laolaltă. Dacă Dumnezeu te-a adoptat în familia Lui, atunci *El* este Cel care te aduce la masa familiei, la masa închinării comune.

Adu-ți aminte de ceea ce am discutat în capitolul 1. Fiind creștin, ești parte din adunarea lui Hristos, biserica. Reprezinți Împărăția Lui. Ești un preot umplut de Duhul în templul Său. Apartții trupului Lui. Așadar, când vii în adunarea bisericii tale, Dumnezeu lucrează în tine – și în toți ceilalți – atrăgându-te în acel loc. El Își atrage copiii răscumpărați ca să vină laolaltă, și face acest lucru suveran.

Creștinii merg la biserică pentru a se închina, pentru că noi suntem biserica. Ecclesiologia modelează doxologia. Pentru a cultiva o înțelegere mai bogată a închinării comune, trebuie să nutrim un simțământ proaspăt al uimirii și măreției strănerii laolaltă a bisericii.

În acest capitol, vom analiza ce înseamnă pentru închinarea bisericii faptul că suntem un popor strâns laolaltă. În primul rând, trebuie să ne gândim la felul cum strângerea noastră laolaltă este un aspect esențial al vieții bisericii. Apoi ne vom îndrepta atenția către realitatea teologică mai profundă care stă în spatele adunării bisericii, anume că Dumnezeu inițiază, în dragostea Lui, acțiunea de a-Și strânge poporul laolaltă pentru scopurile Lui bune.

ÎMPREUNĂ PENTRU A FI O ADUNARE

O biserică locală este o adunare. Dacă o biserică nu se întâlnește niciodată, ea nu este biserică. Eu cred că noi luăm foarte ușor acest lucru ca pe ceva de apucat. Momentul întâlnirii de închinare este adesea prima informație pe care o biserică o furnizează pe pagina ei de internet. „Vino alături de noi duminica aceasta la 10:30! Toți sunt bineveniți!”

Totuși, bisericile nu *doar* se întâlnesc. În parte, o întâlnire este ceea ce o biserică *este*. Dumnezeu ne-a mântuit ca indivizi ca să *fim* o adunare.

Și vedem acest lucru de-a lungul Scripturii. Imaginați-vă poporul Israel, eliberat din Egipt și strâns laolaltă la Muntele Sinai ca să audă Legea lui Dumnezeu. Mai târziu, Moise s-a referit la acel moment critic ca fiind „ziua când tot poporul *era adunat*” (Deut. 9:10). În momente cheie din istoria poporului Israel, națiunea aceasta s-a strâns laolaltă într-un fel asemănător, ca o „adunare” înaintea Domnului legământului lor (Jud. 20:2; 1 Împ. 8:14; 1 Cron. 28:8).

Termenul din traducerea greacă a Vechiului Testament redat prin „adunare”, *ekklesia*, este același termen folosit de scriitorii Noului Testament cu referire la biserica locală. Sensul lui este pur și simplu acela de grup de oameni strânși laolaltă.¹ Totuși, atunci când este aplicat bisericii, el

¹ Vedeți F.A. 19:32 și 19:39, unde *ekklesia* face referire la adunări necreștine.

include conotațiile bogate ale Vechiului Testament cu referire la poporul ales a lui Dumnezeu, care se strânge înaintea Lui.

Așadar, ce ne învață Noul Testament despre adunarea locală a bisericii?

1. În primul rând, vedem că bisericile se strâng cu regularitate. Pavel folosește expresii precum „atunci când veniți la *adunare*” și „s-ar *aduna* toată Biserica la un loc” (1 Cor. 11:18; 14:23).
2. În al doilea rând, o adunare locală este un eveniment distinct. Acest lucru este evident pentru că Pavel ne oferă învățături despre ceea ce credințioșii ar trebui să facă „în biserică” – adică în întâlnirea bisericii. „Dar *în Biserică*, voiesc mai bine să spun cinci cuvinte înțelese, ca să îi învăț și pe alții, decât să spun zece mii de cuvinte în altă limbă” (1 Cor. 14:19); „dacă nu este cine să tălmăcească, să tacă *în Biserică*” (v. 28).
3. În al treilea rând, chiar și bisericile mari se întâlneau ca un singur trup în perioada Noului Testament. Mii de credincioși erau parte din congregația din Ierusalim, și totuși „toți stăteau *împreună* în pridvorul lui Solomon” (F.A. 5:12).
4. În al patrulea rând, scriitorii Noului Testament învață bisericile să facă anumite activități care pot fi făcute doar prin întâlnirea credincioșilor laolaltă: să se învețe și să se îndemne reciproc, să cânte psalmi, imnuri și cântări duhovnicești (Col. 3:16); să ci-

tească public Scriptura (1 Tim. 4:13) și să se încurajeze unii pe alții (Evrei 10:24–25). Niciuna dintre aceste activități nu se poate petrece într-un vid. Chiar dacă este adevărat că multe dintre aceste lucruri pot avea loc în grupuri mai mici ale bisericii (cum ar fi studiile biblice de peste săptămână), ar trebui să plecăm de la prezumția că ele trebuie să se facă mai înainte de toate în principala întâlnire a congregației, având în vedere accentul biblic pus pe întâlnirea laolaltă a întregii biserici.²

5. În al cincilea rând, disciplina bisericii este un act al congregației strânse laolaltă. Isus vede „biserica” asemenea unui întreg, *ekklesia*, vorbindu-i păcătosului nepocăit. Pentru a face aceasta, ei trebuie să fie „adunați” în Numele Lui (Matei 18:17, 20). Pavel reiterează această exprimare atunci când îi învață pe corinteni să implementeze disciplina bisericii: „în Numele Domnului Isus, voi și duhul meu, fiind *adunați* laolaltă [aceiași termen din limba greacă tradus prin *adunați* în Matei 18:20], prin puterea Domnului nostru Isus” (1 Cor. 5:4).

Care este imaginea? O biserică este un popor răscumpărat cu sânge, devotat închinării înaintea singurului Dumnezeu adevărat. Ei sunt puși deoparte din lume. Ei sunt dedicați slujirii reciproce și iubirii aproapelui. Ei fac toate acestea *adunându-se împreună* în spațiu și timp.

² Mark Dever, *The Church: The Gospel Made Visible* (Nashville: B&H Academic, 2012), p. 136.

O biserică este, evident, mai mult decât o strângere laolaltă a unui grup de oameni. Ea se adună, apoi se răs-pândește, după care iar se adună. Membrii ei continuă să fie parte a bisericii de-a lungul săptămânii, slujindu-L și reprezentându-L pe Hristos în casele lor, la locurile lor de muncă și în comunitate. Dar biserica nu este niciodată *mai puțin* decât un popor adunat laolaltă.³

Eu am locuit o vreme la doar câteva blocuri distanță de clădirea Curții Supreme a Statelor Unite. Cei nouă judecători care slujesc în cea mai înaltă instanță din țară sunt, într-un sens, oameni obișnuiți ca mine și ca tine. Ei merg pe stradă și își fac cumpărăturile în magazinele din localitate. Ai putea chiar să te afli lângă unul dintre ei la meciul de hochei al celor de la Washington Capitals sau la un spectacol de operă de la Kennedy Center. Ei toți sunt persoane influente în sine, evident, dar, în cel mai profund sens, ei *sunt ceea ce sunt*.

Când judecătorii Curții Supreme se întâlnesc la *un tribunal* pentru a lua decizii oficiale, ei își asumă o identitate comună unică. Împreună, ei exercită o autoritate mult mai mare decât ar fi suma autorităților lor individuale. Astfel, avocații nu își încep remarcile spunând,

³ Iată cum exprimă acest adevăr teologul Miroslav Volf: „Viața bisericii nu este epuizată în actul strângerii laolaltă. Chiar dacă o biserică nu este strânsă laolaltă, ea continuă să trăiască prin această calitate în slujirea reciprocă a membrilor ei și în misiunea ei comună în lume. Totuși, în forma ei cea mai condensată, biserica se manifestă pe sine în actul strângerii laolaltă pentru închinare, și aceasta este esența calității ei eclesiale” (*After Our Likeness: The Church as the Image of the Trinity* [Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998], p. 137).

„poate că judecătorii vor dori să examineze...”, ci ei spun: „doresc ca Înalta Curte să ia în considerare...” – și vorbesc la singular. Curtea Supremă este o instituție de grup, una care depinde în mod normal de cei nouă membri care se întâlnesc în anumite locuri și în anumite momente. Într-un fel asemănător, Dumnezeu a gândit ca biserica locală să fie un popor care se întâlnește. Ea nu funcționează în niciun alt fel.⁴

Ce anume face ca strângerea laolaltă să fie un aspect atât de important din identitatea unei biserici?

În primul rând, strângerea noastră laolaltă face ca biserica să fie vizibilă *față de sine*. Să ne gândim la o familie extinsă mare, care se adună ca să facă o fotografie la finalul reuniunii lor anuale. Ei fac acea fotografie așa încât să se poată *vedea* pe ei înșiși ca să își reamintească de legătura care îi unește. Tot așa, când o biserică se strânge laolaltă pentru închinare comună, congregația se prezintă, ca să zicem așa, față de sine. Iată felul în care teologul Everett Ferguson exprimă acest adevăr: „În strângerea ei laolaltă, biserica... devine conștientă de sine, mărturisește despre sine că este o entitate distinctă, arătându-se că este

⁴ W. B. Johnson, un păstor baptist din secolul al XIX-lea, spunea foarte bine următoarele: „O biserică este o congregație, un grup de ucenici răscumpărați din păcat și condamnare, alăturați pentru a împlini anumite îndatoriri și pentru a atinge anumite țeluri. *Ei trebuie să se întâlnească în fiecare zi a Domnului*, să se implice în împlinirea îndatoririi închinării comune, să își combine energiile și să acționeze împreună ca un grup de soldați aflați sub autoritatea Căpeteniei mântuirii lor” (*The Gospel Developed through the Government and Order of the Churches of Jesus Christ* [1846]. Reprinted in *Polity*, ed. Mark Dever [Washington: Nine Marks Ministries, 2001], p. 188, subl.).

ceea ce este – o comunitate (un popor) strâns laolaltă de harul lui Dumnezeu, depinzând de El și onorându-L pe El. Strângerea laolaltă îi permite bisericii să își dezvăluie adevărata natură”.⁵

Acest lucru se petrece ori de câte ori o congregație se întâlnește. În fiecare zi de duminică, la 10:30 dimineața, biserica mea, Capitol Hill Baptist, își dezvăluie identitatea în clădirea noastră veche de secole, de pe strada nr. 6. Noi ne întâlnim acolo cu toții - într-un singur serviciu al bisericii, fără a ne împărți în locații diferite.⁶

Știi ce văd eu atunci când acest lucru se petrece? O văd pe Martina, al cărei soț a decedat de curând. Ea lăcri-mează în timp ce noi cântăm „Când am pacea Domnului”. Îl văd pe Jared, bancherul de succes de pe rândul din spate, care este ucenicizat de Ben, unul dintre membrii

⁵ Everett Ferguson, *The Church of Christ: A Biblical Ecclesiology for Today* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1996), p. 235.

⁶ Dacă ai urmărit argumentația mea de până aici, probabil că deja ți-ai dat seama că eu cred că modelul biblic al bisericii locale este unul care prezumă în mod normal strângerile laolaltă ale bisericii într-o singură adunare. Cu alte cuvinte, eu susțin că o „biserică” având mai multe locuri de închinare sau cu mai multe servicii este, de fapt, un grup de biserici distincte. Totuși, sper că susținătorii modelelor de biserică multi-sit și multi-serviciu pot aprecia multe dintre accentele legate de strângerea laolaltă a bisericii din acest capitol. Ei trebuie pur și simplu să aplice aceste elemente nu la biserică în întregime ei, ci la diferitele întâlniri constând din părți ale bisericii, așa cum o concep ei. Pentru o analiză succintă conținând argumente în favoarea ideii de „adunare unică”, vedeți Dever, *The Church*, p. 132–136. Pentru o analiză detaliată pe această temă, vedeți Jonathan Leeman, *One Assembly* (Wheaton, IL: Crossway, 2020). Argumentele în favoarea bisericilor multi-sit apar în lucrări precum cea a lui Brad House și Gregg Allison, *MultiChurch: Exploring the Future of Multisite* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2017); și J. D. Greear, “A Pastor Defends His Multisite Church” (Feb. 25, 2010, www.9marks.org/article/pastor-defends-his-multi-site-church/).

caută un loc de muncă. Îl văd pe John, un evreu care a venit la credință în urmă cu câțiva ani în timp ce asculta aici o predică pe tema pildei fiului risipitor. Tatăl lui se împotrivește credinței sale în Hristos, însă el vine aici alăturându-se noii sale familii spirituale în fiecare zi a Domnului.

Oare vreunul dintre ei rămâne vreodată acasă din cauza bolii sau pleacă în vacanță? Evident. Totuși, în general, mă aștept să îi văd aici săptămână de săptămână. Atunci când arunc ochii peste strângerea noastră laolaltă, văd credincioși care se ajută unul pe altul să Îl urmeze pe Hristos chiar dacă trec prin persecuție, cancer, pierderi de sarcină, momente de dependență, depresie și așa mai departe. Ei s-au dedicat acestei umblări cu Hristos pentru ca, în parte, să facă acest lucru adunându-se aici, *împreună*. Ei cântă aceleași cântări, mărturisesc aceeași credință și același crez, ascultă cum este citit același pasaj al Scripturii, aud aceeași predică rostită de la amvon și împart aceeași pâine și același pahar.

La fel cum vederea miresei face ca inima mirelui să se umple de dragoste, membrii bisericii ar trebui să reverse dragoste unul față de celălalt atunci când se strâng laolaltă în adunare. *Acesta este poporul pe care Isus l-a răscumpărat cu sângele Său. Acesta este poporul care s-a angajat să îngrijească de mine, să mă ridice din greșelile mele și să mă îndrepte mereu și mereu către Hristos.*

În al doilea rând, nu doar că adunarea noastră laolaltă face ca biserica să fie vizibilă față de sine, ci ea face biserica vizibilă și *înaintea universului*. De ce a pus Dumnezeu laolaltă evrei și Neamuri împreună, într-un singur trup? El a făcut acest lucru „pentru ca domniile și stăpânirile din locurile cerești să cunoască azi, prin Biserică, înțelepciunea nespus de felurită a lui Dumnezeu” (Efes. 3:10).

Gândește-te la felul cum acest lucru se petrece în adunarea bisericii locale. Un tânăr de 19 ani, fan de muzică veche, îmbrăcat cu totul în negru, cântă „Mare e mila Ta”, cântare pe care pianistul nostru o acompaniază într-un stil cu totul diferit de muzica preferată de acel tânăr; el cântă pe aceeași armonie cu bunica de lângă el, care provine din Columbia. Un bărbat tocmai diagnosticat cu o formă terminală de cancer conduce adunarea într-o rugăciune de laudă, apoi ginerele lui este dedicat oficial lucrării fericite de plantare de biserică. La finele serviciului bisericii, o studentă coreeano-americană povestește cum și-a pus recent credința în Hristos pentru că un grup de femei membre ale bisericii i-au vestit Evanghelia, iar noi toți o vedem acum fiind botezată. Când adunarea se încheie, oamenii rămân acolo încă vreo 45 de minute sau chiar mai mult, mulți dintre ei discutând predica sau rugându-se împreună.

Acest fel de strângere laolaltă care, prin harul lui Dumnezeu, este o întâlnire de duminică destul de normală pentru noi, ar trebui să lase lumea fără cuvinte. Unde ai

putea găsi un ghiveci atât de bizar de oameni, toți laudându-L pe același Dumnezeu triunic? Unde mai sunt atâția oameni care să aibă atât de puține lucruri în comun dar care să își poarte reciproc poverile? Această mărturie strălucitoare a Evangheliei este posibilă pentru că biserica se strânge laolaltă.

Adunarea nu este deloc mai puțin importantă în contexte mai omogene cultural. Deși oamenii din biserică seamănă în exterior (pentru că toți oamenii de pe o rază de 80 km seamănă între ei!), congregația încă va manifesta un fel „extraterestru” de dragoste, dedicare și grijă reciprocă – lucruri pe care membrii ei le manifestă întâlnindu-se cu regularitate.

Sper că înțelegi ideea. Cu cât înțelegem mai bine importanța adunării bisericii, cu atât mai dulce și mai profundă va fi închinarea noastră comună. Gândiți-vă la perspectiva robustă a adunării care ne protejează de unele dintre forțele care tind să slăbească închinarea noastră de astăzi:

- O teologie sănătoasă a adunării combate închinarea *formalistă*. Întrucât strângerea noastră laolaltă este un eveniment supranatural înaintea cosmosului care ne privește (Efes. 3:10), nu are sens să facem tot ce facem doar dintr-un simțământ al datoriei sau mânați de tradiție, așa cum este cazul multor creștini nominali.

- O teologie sănătoasă a adunării combate închinarea *individualistă*. Serviciul este o strângere laolaltă a celor care s-au dedicat ajutorării reciproce astfel încât fiecare să meargă până la final. Acest lucru ne menține focalizați pe binele altora și ne împiedică să percepem biserica asemenea unui „program” care este oferit doar pentru inspirația noastră personală.
- O teologie sănătoasă a adunării combate închinarea *orientată pe consumator*. Binele întregii biserici este mai important decât a te simți confortabil sau să ți se respecte preferințele. Fiecare credincios experimentează libertatea fericită de a renunța la concentrarea pe sine și de a o îndrepta asupra lui Dumnezeu și a altora.

În final, ca să mă exprim pozitiv, o teologie sănătoasă a adunării ne reamintește că Dumnezeu găsește plăcere să reverse prezența Sa în mijlocul poporului Lui. Există un motiv simplu pentru care întâlnirea cu poporul lui Dumnezeu ne aduce o astfel de bucurie, așa cum scria păstorul puritan David Clarkson – pentru că Dumnezeu Își binecuvântează poporul strâns laolaltă cu Duhul Lui:

Domnul Se implică turnând un râu al prezenței Sale, care înviorează și mângâie, asupra fiecărei persoane care se teme de El, dar când mai multe astfel de persoane vin laolaltă pentru a I se închina, atunci aceste râuri diverse se unesc într-unul singur. De aceea, prezența lui Dumnezeu de care ne bucurăm fiecare,

în viețile noastre private, devine un râu în public, unul care înveselește cetatea lui Dumnezeu.⁷

ADUNAȚI PRIN INIȚIATIVA HARULUI LUI DUMNEZEU

Astfel, biserica locală *este* o strângere laolaltă. Dar noi nu venim împreună din propria inițiativă și prin propriile puteri. Noi devenim o strângere laolaltă doar pentru că Dumnezeu ne atrage în adunare. El este Cel care ne face să fim un trup, și El este Cel care aduce trupul laolaltă în fiecare zi a Domnului.

Noi ne adunăm duminica prin harul lui Dumnezeu.

Când recunoaștem inițiativa lui Dumnezeu în strângerea laolaltă a poporului Său, acest lucru remodelează felul cum percepem închinarea comună. Iată ce vreau să spun aici: este un lucru obișnuit să îi auzi pe oameni descriind închinarea ca „răspunsul nostru față de Dumnezeu”. Chiar dacă această gândire surprinde un adevăr cheie, aceasta nu este imaginea completă. Înainte ca noi să răspundem față de Dumnezeu, El lucrează mai întâi în noi.

Gândiți-vă la Romani 12:1, unul dintre cele mai cunoscute versete pe tema închinării din Noul Testament. El vorbește despre slujirea noastră față de Dumnezeu cu viețile noastre întregi, nu doar în zilele de duminică. Dar el

⁷ David Clarkson, *The Works of David Clarkson, Vol. 3* (Carlisle, PA: Banner of Truth, 1988; orig. publ. 1696), p. 190.

ilustrează următorul aspect important: Pavel spune, „să aduceți trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu: aceasta va fi din partea voastră o slujbă [închinare] duhovnicească”. Asta suntem chemați *noi* să facem duminică de duminică și clipă de clipă. Noi ne dedicăm pe noi înșine în întregime spre gloria lui Dumnezeu.

Dar cum pot face asta păcătoși ca noi? Doar datorită milei și suveranității lui Dumnezeu. Nu trebuie să uităm că Pavel face acest apel „pentru [prin] îndurarea lui Dumnezeu” (Rom. 12:1). Noi putem să ne dedicăm lui Dumnezeu doar pentru că Hristos S-a jertfit mai întâi pe Sine pentru noi. Apoi, pentru că ne-a mântuit deja, Dumnezeu ne dă într-un fel suveran ceea ce El cere de la noi. În versetul care îl precedă pe acesta, Pavel arată că, „din El, prin El, și pentru El sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci!” (Rom. 11:36). *Pentru* El sunt toate lucrurile. Dar toate lucrurile sunt și *din* și *prin* El. Asta include trupurile și viețile pe care I le aducem înapoi în închinarea noastră, atât individual și colectiv. Așadar, când ne închinăm lui Dumnezeu, *Dumnezeu însuși* este Cel care lucrează în noi, dându-ne „deopotrivă voința și înfăptuirea bunei Sale plăceri” (Filip. 2:13, lit. ESV).

Haideți să ne gândim la felul cum acest adevăr ar trebui să influențeze întâlnirile noastre de biserică. Dumnezeu ia inițiativa când biserica se întâlnește. Ca să exprim acest adevăr pe cât de categoric pot, închinarea este lucrarea lui Dumnezeu *înainte* de a fi a noastră. Dumnezeu Tatăl ne dă

harul să Îl cinstim în și prin Mijlocitorul nostru, Dumnezeu Fiul, prin puterea lui Dumnezeu Duhul Sfânt. Închinarea noastră își are originea în Dumnezeu triunic și țintește slava veșnică a Dumnezeului triunic.

Imaginați-vă o familie cu niște copilași care își împart cadouri în dimineața de Crăciun. Jonathan, de cinci ani, și Hannah, de trei, nu au bani. Totuși, ei abia așteaptă să îi dăruiască un frumos lănțișor de aur mamei lor și o trusă de scule nouă tatălui lor. Cum au plătit ei pentru aceste daruri? Evident, părinții lor le-au cumpărat. Dar asta nu îi face pe Jonathan și Hannah să fie deloc mai ne-sinceri atunci când vin cu aceste daruri. Și nu îi face deloc pe părinți să fie mai puțin bucuroși să le primească.

În același fel, închinarea comună este un dar pe care îl primim de la Dumnezeu, Dătătorul tuturor lucrurilor, și I-l dăm înapoi. Așa cum se exprimă teologii, Dumnezeu triunic este *deopotrivă* principalul „Subiect” și principalul „Obiect” al închinării noastre.⁸

Este ceva obișnuit să vorbim despre ceea ce face o biserică în diminețile de duminică în „serviciul de închinare”. Acest lucru este adevărat, dar trebuie să punem accentul unde trebuie: Dumnezeu ne slujește înainte ca noi să Îi slujim. *El* ne slujește. *El* ne binecuvântează. *El* Se descoperă față de noi. *El* toarnă har nemeritat peste har nemeritat.

⁸ Marva Dawn, *A Royal “Waste” of Time: The Splendor of Worshipping God and Being Church for the World* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999), p. 152–153.

Doar după ce El ne slujește putem și noi să Îl slujim. Și chiar și atunci, noi Îl slujim cu puterea pe care doar El ne-o dă.

Gândiți-vă la felul cum Dumnezeu face posibil mai întâi ca noi să ne închinăm Lui.

Dumnezeu Tatăl știe mai dinainte și predestinează un popor pentru Sine, doar pe baza voinței Sale iubitoare (Rom. 8:29; Efes. 1:4-5; 1 Petru 1:1-2).⁹ El îi cheamă pe păcătoși să își pună credința în El, îi îndreptățește pe cei vinovați și ne transformă din idolatri în închinători (Rom. 8:30; 1 Cor. 6:11; Efes. 2:5; 1 Tes. 1:9). Dumnezeu Fiul este Închinătorul desăvârșit. El trăiește o viață cu totul plăcută Tatălui. Apoi El Se aduce ca jertfă în locul nostru, mijlocește un nou legământ pentru noi și chiar acum mijlocește pentru noi (Matei 26:28; Evrei 7:25; 9:15; 10:12), deschizând calea ca noi să ne apropiem de Dumnezeu (Evrei 10:22). Dumnezeu Duhul Sfânt iluminează inimile noastre ca să Îl cunoaștem pe Tatăl prin Fiul, ne face capabili să Îl chemăm pe Isus ca Domn, ne înviază de la moarte la viață și se roagă pentru noi (Ioan 3:6-8; 1 Cor. 2:10-12; 12:3; Rom. 8:26-27).

Dar nu doar că Dumnezeu face posibilă de la bun început închinarea noastră, ci El ne slujește de fiecare dată când ne strângem laolaltă:

- Dumnezeu Își manifestă prezența în mijlocul nostru: „sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18:20); „va

⁹ C. E. B. Cranfield, “Divine and Human Action: The Biblical Concept of Worship,” *Interpretation* 12 (1958): p. 390–391. Îi sunt îndatorat lui Cranfield pentru idei de pe parcursul acestei părți.

mărturisi că, în adevăr, Dumnezeu este în mijlocul vostru” (1 Cor. 14:25).

- Dumnezeu Se descoperă față de noi și ne mângâie atunci când Cuvântul Lui este citit, cântat și predicat (Col. 3:16; 2 Tim. 3:16-17; 4:2; Evrei 4:12; 2 Petru 1:21).

- Dumnezeu ne dăruiește cinstea să avem „împărtășirea” în trupul și sângele lui Hristos, la Cina Domnului (1 Cor. 10:16-17).

- Dumnezeu îi convinge și îi convertește pe cei necredincioși prin învățătura bisericii (1 Cor. 14:24-25). La fel ca în cazul vedeniei lui Ezechiel despre oasele moarte care înviază la predicarea Cuvântului lui Dumnezeu (Ezec. 37), Dumnezeu ne dă credința „prin auzirea Cuvântului lui Hristos” (Rom. 10:17).

- Dumnezeu zidește trupul atunci când credincioșii folosesc darurile care le sunt date de Hristos pentru a se întări unul pe altul (Efes. 4:11-16; 1 Cor. 12:7; 14:26).

Bryan Chapell rezumă bine acest adevăr: „Dumnezeu nu este doar principala audiență a închinării noastre; prin Cuvântul și Duhul Lui, El este și adevăratul Predicator, Cântăreț și Cel care se roagă”.¹⁰

Iată câteva motive pentru care acest lucru contează:

¹⁰ Bryan Chapell, *Christ-Centered Worship: Letting the Gospel Shape Our Practice* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), p.119.

1. În primul rând, o concentrare adecvată pe inițiativa lui Dumnezeu subliniază dimensiunile trinitariene ale închinării comune. Dumnezeu Tatăl îi strânge laolaltă pe cei care sunt uniți împreună cu Hristos în prezența Duhului Său Sfânt. Prin locuirea interioară a Duhului, noi avem părtășie cu Tatăl în Hristos, Mijlocitorul nostru, prin auzirea Cuvântului Său și prin a fi părtași la Cina Lui.

2. În al doilea rând, când apreciem inițiativa lui Dumnezeu, acest lucru ne ajută păzindu-ne de o abordare a închinării centrată pe om și pe îndreptățirea prin fapte. Conform teologului Nicholas Wolterstorff, una dintre problemele de bază ale Mesei romano-catolice din perioada medievală era că acțiunea lui Dumnezeu ajunsese „pierdută din vedere. Acțiunile erau toate ale omului”. Întorcându-se la o focalizare biblică pe inițiativa plină de har a lui Dumnezeu, reformatorii protestanți s-au întors la o înțelegere a strângerii noastre laolaltă ca „acțiunea lui Dumnezeu și primirea acelei acțiuni de către noi, prin credință”.¹¹

3. În al treilea rând, când vedem închinarea noastră comună ca având originea în Dumnezeu, aceasta ne aliniază la planurile lui Dumnezeu pentru biserică, tratată ca trup întreg. În 1 Corinteni 12:4-11, învățăm că Dumnezeu le dă credincioșilor diferite daruri pe

¹¹ Nicholas Wolterstorff, “The Reformed Liturgy,” in *Major Themes in the Reformed Tradition*, ed. Donald K. McKim (Eugene, OR: Wipf & Stock, 1998), p. 287, 290.

care să le folosească atunci când biserica se întâlnește, dar aceste „manifestări ale Duhului” au același țel: „folosul” bisericii (12:7). Când Dumnezeu ne „împuternicește” pentru închinarea comună, El ne leagă unii de alții în unitate (12:11).

4. În al patrulea rând, faptul că Dumnezeu este în controlul închinării noastre ne învață să îi prețuim pe ceilalți membri ai bisericii. Nu este un lucru înțâmplător că adunarea din care faci parte este un amestec unic de oameni: „Acum dar Dumnezeu a pus mădulele în trup, pe fiecare așa cum a voit El” (1 Cor. 12:18). Voia suverană a lui Dumnezeu pentru mine este să vin laolaltă de anumiți credincioși în biserica *mea* locală – cu toate dezacordurile, ciudățeniile și toate celelalte neajunsuri. Prin urmare, mai bine m-aș opri din a mă plânde de greșelile lor și să mă pun pe treabă iubindu-i. La urma urmei, exact asta fac ei pentru mine.

5. În al cincilea rând, deoarece Dumnezeu este Cel care ne strânge laolaltă, ceea ce noi facem când ne întâlnim este prerogativul Lui. Hughes Oliphant Old exprimă acest adevăr în felul următor: „Închinarea bisericii este un lucru aflat sub autoritate divină, nu rezultatul creativității omenești”.¹² În loc să fie restrictiv sau respingător, în realitate, acest adevăr ne eliberează de cătușele inovației omenești în închinare. Într-un capitol ulterior voi analiza mai mult

¹² Hughes Oliphant Old, “John Calvin and the Prophetic Criticism of Worship,” in *John Calvin and the Church: A Prism of Reform*, ed. Timothy George (Louisville: Westminster John Knox, 1990), p. 234.

această idee, denumită adesea prin expresia „principiul regulativ” al închinării comune.

6. În al șaselea rând, și în final, întâietatea inițiativei lui Dumnezeu înseamnă că trebuie să ne strângem laolaltă pentru a primi binecuvântările Lui. Chiar dacă este adevărat că închinarea implică jertfa și ascultarea orientată pe Dumnezeu, ea începe cu „o auzire și o primire”.¹³ Noi ne strângem laolaltă ca niște copii nevoiași și flămânzi, într-o dependență totală de Tatăl nostru atotsuficient. Când ne întâlnim, Dumnezeu ne mângâie. El ne convinge de păcat. El ne echipează. El ne hrănește. El ne sfințește. El vorbește. El ne susține. Ai însetat vreodată după apele proaspete ale bunătății lui Dumnezeu în serviciul comun de închinare când vine duminica și săptămâna se apropie de final? Așa trebuie să fie. Dumnezeu ne strânge laolaltă pentru a ne da ceea ce noi avem nevoie cel mai mult: pe Hristos, Fiul Său.

Ce bucurie și privilegiu să ne întâlnim cu poporul lui Dumnezeu, strânși prin harul Lui! Acum, că am analizat această realitate fundamentală, suntem pregătiți să discutăm ceea ce Dumnezeu vrea să facă în mijlocul copiilor Lui, atunci când ne întâlnim. Care sunt scopurile strângerii noastre laolaltă în închinare? Iată ce vom explora în următorul nostru capitol.

¹³ Cranfield, “Divine and Human Action,” p. 392.

3

DE CE NE STRÂNGE DUMNEZEU ÎMPREUNĂ?

Dumnezeu este suveran. Slujirea în închinare este ideea Lui. El ne strânge laolaltă, ia inițiativa și ne slujește, făcând posibil ca noi să Îl slujim apoi. Dar de ce ne strânge Dumnezeu împreună? Care sunt planurile și prioritățile Lui pentru biserica adunată înaintea Lui? Ce anume ne cheamă El să facem când ne întâlnim? Iată răspunsul meu: *Dumnezeu ne strânge împreună (1) spre gloria Lui, (2) spre binele nostru reciproc, (3) înaintea privirilor lumii.*

DUMNEZEU NE STRÂNGE SPRE SLAVA LUI: EXALTARE

Sunetul ca un tunet al apelor cascadei Niagara se aude de la o depărtare de circa 35 km. În perioadele ploioase, 2,382 tone de apă se revarsă în jos în fiecare secundă, în cădere liberă pe o lungime de 57 m.

Este uimitor să te gândești la o priveliște atât de măreață. Cu toate că această cascadă poate părea înfricoșătoare, mulți vizitatori se simt atrași să se apropie de ea. Ei se îmbarcă în vasul *Maid of the Mist* [Domnișoara Ceții] ca

să audă tunetul apei care lovește stâncile de la bază și să simtă picăturile de apă care sunt aruncate în toate direcțiile.

Biserica se adună ca să Îl audă și să Îl privească pe Cel glorios, Cel care stă deasupra întregului univers. El este Creatorul cascadei Niagara și a nenumărate alte minunății ale lumii. Plini de o teamă respectuoasă față de El, ne apropiem de Dumnezeu pentru a adora frumusețea Lui inegalabilă.

Dumnezeu ne strânge laolaltă ca să-L glorificăm.

Lauda este răspunsul natural al ființelor răscumparate. Primii creștini L-au lăudat pe Dumnezeu când s-au întâlnit în templu (F.A. 2:47). Noi nu mai aducem jertfe animale cerute de vechiul legământ, ci o „jertfă de laudă” (Evrei 13:15). Noi „facem totul spre slava lui Dumnezeu” (1 Cor. 10:31), deopotrivă în timpul de biserică și în tot restul săptămânii. Atunci când cântăm, noi „aducem din toată inima laudă Domnului” (Efes. 5:19).

D. A. Carson exprimă bine acest adevăr: închinarea implică „atribuirea întregii cinste și vrednicii Creatorului nostru. Dumnezeu tocmai pentru că El este vrednic, vrednic într-un fel încântător”.¹

Și noi facem așa *laolaltă*, ca o biserică adunată înaintea Lui. Iată ce spun Psalmii: „Scoateți strigăte de bucurie, *toți* cei cu inima fără prihană!” (Ps. 32:11). „Înălțați-L

¹ D. A. Carson, “Worship under the Word,” in *Worship By the Book*, ed. D. A. Carson (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2002), p. 26.

pe Domnul, împreună cu mine. Să laudăm *cu toții* Numele Lui!” (34:3). „Cântați-I cu veselie lui Dumnezeu, care este tăria *noastră!*” (81:1). „Să *mergem* înaintea Lui cu laude, să facem să răsunе cântece în cinstea Lui!” (95:2). „Așa să zică *cei răscumparați de Domnul*” (107:2). Și putem continua la nesfârșit. Ideea este clară: exaltarea este pulsul poporului lui Dumnezeu strâns laolaltă.

Ce ar trebui să caracterizeze un serviciu comun focalizat pe un Dumnezeu înălțător?

În primul rând, *sobrietatea*.² „Să-I aducem lui Dumnezeu o închinare plăcută, cu evlavie și cu frică; fiindcă Dumnezeuul nostru este ,un foc mistuitor” (Evrei 12:28–29). Un serviciu de închinare concentrat pe Dumnezeu nu trebuie să stimuleze apetitul nostru după o spiritualitate ieftină, îndulcită. Apropierea de Dumnezeu cel viu este ca atunci când ne uităm cu uimire la înălțimea Muntelui Everest, nu ca atunci când ochii ne rătăcesc într-un joc video. Ar trebui să cântăm cântări ce stârnesc inimile noastre la desfătare în atributele și faptele lui Dumnezeu. Păstorii ar trebui să conducă prin rugăciuni solide de laudă și mărturisire, pentru că Dumnezeu este onorat atunci când Îl adorăm direct în rugăciune, ca și când ne deplângem păcatele și pledăm pentru mila Lui (1 Ioan 1:7-9).

² John Piper a popularizat expresia utilă „sobrietate și bucurie” ca o descriere a închinării biblice. Vedeți cartea sa intitulată *Gravity and Gladness: The Pursuit of God in Corporate Worship* (Wheaton, IL: Crossway, 2010).

În al doilea rând, *bucuria*. „Bucurați-vă întotdeauna”, a îndemnat Pavel adunarea sfinților din Tesalonici (1 Tes. 5:16, 27). Serviciile noastre de închinare ar trebui să reflecte realitatea învierii lui Hristos, care ne schimbă viețile. Când fiii și fiicele rătăcitoare se întâlnesc la masa ospățului închinării comune a Tatălui, este potrivit ca ei „să se veselească și să se bucure” (Luca 15:32).

În al treilea rând, *recunoștința*. Bob Kauflin scrie că „preamărirea măreției lui Dumnezeu *începe* prin proclamarea adevărilor obiective, biblice, despre Dumnezeu, dar *se încheie* cu exprimarea dorințelor și simțămintelor adânci și sfinte față de Dumnezeu”.³

Întrucât nu ne putem apropia de Dumnezeu decât prin lucrarea răscumpărătoare a lui Hristos, aroma bogată a recunoștinței ar trebui să dea Savoare închinării noastre (Efes. 5:20).

Desigur, combinația corectă de sobrietate, bucurie și recunoștință va fi diferită în culturi diferite. Totuși, toate aceste trăsături ar trebui să se manifeste în zilele de duminică. Unele biserici excelează în demonstrarea sobrietății, dar o temere că ar putea deveni „prea emoționale” le împiedică să trăiască câtuși de puține lucruri emoțional. Alte biserici excelează în practicarea bucuriei și a recunoștinței. Muzica începe și entuziasmul aleargă repede. Dar întâlnirea

³ Bob Kauflin, *Worship Matters: Leading Others to Encounter the Greatness of God* (Wheaton, IL: Crossway, 2008), p. 65.

de închinare este lipsită de profunzime și seriozitate. Ea este percepută mai mult ca o întâlnire de tineri imaturi, dar plină de persoane adulte.

Având în vedere aceste lucruri, gândiți-vă la legătura dintre sănătatea unei biserici și abilitatea ei de a preamări gloria lui Dumnezeu. O biserică infestată de bârfă și dezbinare va găsi foarte dificil să se concentreze pe credincioșia lui Dumnezeu în diminețile de duminică. O biserică neglijentă sau cu o conducere prea autoritară se va zbate să se supună autorității bune a lui Dumnezeu. O biserică ce tolerează păcatul grav, vizibil și față de care lipsește pocăința este în pericolul de a ignora sfințenia lui Dumnezeu în loc să se bucure de ea (v. 1 Cor. 5).⁴ Contrariul tuturor acestor exemple este la fel de valid. Bisericile care atacă păcătoșenia prin ucenicizare și disciplină spun ceva despre dragostea sfântă a lui Dumnezeu. Pe scurt, cu cât o biserică este mai sănătoasă, cu cât mai centrată va fi închinarea ei pe Dumnezeu.

Legătura dintre sănătate și slava lui Dumnezeu merge și într-o altă direcție. Închinarea comună ar trebui să modeleze o congregație transformând-o într-un popor tot mai complex de frumusețea lui Dumnezeu. Fiecare întâlnire de

⁴ Acesta este motivul pentru care multe biserici istorice au inclus disciplina corectivă a bisericii în serviciile de duminică, de regulă ca parte din pregătirea pentru Cina Domnului. O biserică ce practică disciplina biblică, în dragoste, este acel fel de congregație în care ne putem aștepta să vedem bucuria în închinarea centrată pe Dumnezeu. Vedeți Jonathan Gibson și Mark Earngey, "Worshiping in the Tradition: Principles from the Past for the Present," in *Reformation Worship: Liturgies from the Past for the Present* (Greensboro, NC: New Growth, 2018), p. 59–61.

duminică recalibrează compasul spiritual al congregației. Noi venim laolaltă, iar Dumnezeu îndreaptă din nou cursul nostru rătăcitor, aducându-l înapoi acolo unde trebuie să fie: către El.

Exprimând aceste lucruri în alt fel, noi devenim asemenea Celui căruia ne închinăm. Dacă le slujim idolilor, vom ajunge ca ei: fără putere, fără scop și fără valoare (Ps. 115:8). Dar când o congregație se uită la Dumnezeul ade-vărat prin închinarea comună caracterizată de sobrietate, bucurie și recunoștință, ea devine tot mai mult ca El.

DUMNEZEU NE STRÂNGE SPRE BINELE NOSTRU RECIPROC: ZIDIRE

Exaltarea este dimensiunea verticală a răspunsului nostru comun față de harul inițiator al lui Dumnezeu. Zidirea este dimensiunea orizontală. Ambele au loc simultan. Atunci când Îl înălțăm pe Dumnezeu, ne zidim unii pe alții.

Sute de imnuri deosebite ale credinței ne dau cuvinte spre lauda lui Dumnezeu și spre încurajarea simultană a trupului lui Hristos. „O stâncă tare este Dumnezeul nostru”. „Cât de adâncă este dragostea Tatălui *pentru noi*”. „Ce Prieten bun *avem* în Isus”.

Aceste cântece reflectă învățătura Scripturii care spune că cei umpluți de Duhul arată acest lucru „vorbind *între ei*” și cântându-I Domnului (Efes. 5:19). Unitatea și lauda noastră sunt legate: „Dumnezeul răbdării și al mângâierii să vă facă să aveți aceleași simțăminte unii față de

alții [zidire], după pilda lui Hristos Isus; pentru ca toți împreună, cu o inimă și cu o gură, să Îl slăviți pe Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos [exaltare]” (Rom. 15:5-6).

Când vă gândiți mai mult la acest lucru, vă dați seama că noi suntem obișnuiți cu ideea de a ne adresa mai multor audiențe în același timp. La ceas de seară, când toată familia se strânge acasă, aș putea spune față de soția mea următoarele cuvinte, în timp ce mă uit la fiica noastră: „Cineva a făcut o treabă deosebită ascultând de îndemnurile mele în timp ce eram azi în parc!” Eu îmi informez soția, dar fiica mea știe că vreau ca ea să capete încurajare din vorbele mele.

Închinarea comună este asemănătoare. În timp ce ne adresăm lui Dumnezeu în închinare, ne adresăm și unii altora: *Ascultați aceste laude! Desfățați-vă sufletele în Domnul! Fiți mângâiați de promisiunile Lui!*

Acesta este unul dintre motivele pentru care Pavel insistă ca orice este spus sau cântat într-un serviciu al bisericii să fie inteligibil pentru toți cei prezenți acolo (1 Cor. 14:2-5). Întreaga biserică ar trebui să beneficieze spiritual de pe urma fiecărui cuvânt, a fiecărei cântări și a fiecărei rugăciuni.

De asemenea, acesta este motivul pentru care Pavel îi spune bisericii din Corint să își folosească darurile pen-

tru zidirea întregului trup. Se pare că unii din acea congregație tânjeau după darurile „mai spectaculoase” ale Duhului, iar Pavel îi corectează. Darurile pe care le folosiți în închinarea comună *nu sunt* în principal pentru voi, spune el în 1 Corinteni 14. Ele sunt pentru toți cei prezenți.

Dar Pavel spune același lucru într-un capitol anterior: „cea mai mare dintre ele este dragostea” (1 Cor 13:13). Ar trebui să iei Cina Domnului înainte să se strângă întreg trupul (11:21)? Nu, pentru că dragostea este răbdătoare (13:4). Ar trebui să îi privești de sus pe cei care au daruri aparent mai puțin importante (12:21-25)? Nu, pentru că dragostea nu invidiază și nu se laudă (13:4). Ar trebui să îi ignori pe cei în suferință (12:26)? Nu, pentru că dragostea suportă totul și nădăjduiește totul (13:7). Ar trebui să te mândrești cu vorbirea în limbi (14:2)? Nu, pentru că limbile vor înceta, dar dragostea nu se va sfârși niciodată (13:8).

Noi ne strângem împreună ca să ne iubim reciproc așa cum ne-a iubit Hristos. Acest adevăr revoluționează felul în care noi abordăm serviciul de duminică al bisericii:

- Cântecele de laudă la adresa lui Dumnezeu sunt și instrumente prin care ne învățăm unii pe alții Cuvântul lui Dumnezeu (Col. 3:16-17). Când devii membru al bisericii, devii și un învățător de școală duminicală – deschizându-ți gura în cântarea adunării.

- Noi participăm la biserică pentru a fi slujiți de Dumnezeu (v. capitolul 2), dar și ca să revărsăm slujirea noastră către ceilalți. Membrii bisericii ar trebui să vină cu rugăciune și cu așteptarea ca Dumnezeu să îi folosească pentru a binecuvânta pe cineva în nevoie.
- În rugăciunea comună, noi nu ne gândim doar la viețile noastre, ci aplicăm rugăciunile la frații și surorile pe care îi iubim. Atunci când păstorul se roagă ca noi să le împărtășim Evanghelia oamenilor, și eu mă rog ca acel lucru să se împlinească în special în viața lui Emily, care mi-a povestit recent despre o colegă necreștină căreia spera să îi vorbească despre Isus. Pe când unul dintre noi se roagă ca familiile și membrii necăsătoriți să zidească relații sănătoase între ei, eu mă rog ca acest lucru să se petreacă și între Tony și familia Smith.
- Toți avem o slujbă de făcut. O biserică unde oamenii stau nepăsători și absorb pasiv tot ceea ce se petrece „în față” este o biserică ce subminează subtil prioritatea zidirii reciproce. Desigur, prezbiterii pe care Dumnezeu i-a chemat să cârmuiască turma Lui ar trebui să ia inițiativa pentru pregătirea hranei. Dar noi toți trebuie să ne slujim reciproc – chiar dacă partea noastră poate părea lipsită de importanță sau greutate atunci când ne alăturăm în citirea publică a Scripturii, în cântările și imnurile din adunare sau în trecerea pâinii și a paharului de la noi la persoana de lângă noi.

- Atunci când biserica se întâlnește, nu este loc de anonimat. Meditând pe marginea pasajului din 1 Corinteni 14, David Peterson susține că este nepotrivit să modelăm strângerile noastre laolaltă „în principal pentru a facilita părtășia personală, privată, cu Dumnezeu”.⁵ De aceea, la nivel foarte practic, eu apreciez că sunt parte dintr-o biserică unde luminile stau aprinse. De asemenea, îmi place felul în care scaunele sunt aranjate într-un semicerc. Putem să ne vedem reciproc fețele și să ne auzim glasurile unul altuia. Evident, Biblia nu ne poruncește să luăm aceste decizii practice și arhitecturale. Dar aceste detalii spun ceva foarte clar: „Aceasta este o biserică unde ne slujim reciproc”.

Exaltarea și zidirea se întăresc reciproc. Nu putem să le separăm. Glorificarea lui Dumnezeu îi încurajează pe alții, iar iubirea dintre cei credincioși îi aduce desfătare lui Dumnezeu. Dimensiunile verticală și orizontală sunt aduse laolaltă în fiecare duminică.

DUMNEZEU NE STRÂNGE ÎMPREUNĂ ÎNAINTEA PRIVIRILOR LUMII: EVANGHELIZARE

Atunci când Îl glorificăm pe Dumnezeu și ne facem bine unul altuia în decursul întâlnirilor bisericii, Dumnezeu vrea de asemenea ca închinarea noastră să aibă loc

⁵ David Peterson, *Engaging with God: A Biblical Theology of Worship* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 1992), p. 214.

înaintea privirilor lumii. Cu alte cuvinte, străngerile noastre laolaltă trebuie să fie evanghelistice.

În Vechiul Testament, lauda poporului lui Dumnezeu era o mărturie publică înaintea popoarelor păgâne din jurul Israelului: „Doamne, Te voi lăuda printre neamuri, voi cânta spre slava Numelui Tău” (Ps. 18:49). „Povestiți printre Neamuri slava Lui, printre toate popoarele minunile Lui!” (Ps. 96:3). „Dumnezeu să aibă milă de noi și să ne binecuvânteze, să facă să lumineze peste noi Fața Lui, ca să se cunoască pe pământ calea Ta, și printre toate Neamurile mântuirea Ta!” (Ps. 67:1-2). Așa cum am văzut deja, Noul Testament îi vede pe cei necredincioși participând la întâlnirile creștine, auzind vestea bună despre Isus și fiind convertiți. Pavel scria: „Dar dacă toți prorocesc, și intră vreun necredincios sau vreunul fără daruri, el este încredințat de toți, este judecat de toți. Tainele inimii lui sunt descoperite, așa că va cădea cu fața la pământ, se va închina lui Dumnezeu, și va mărturisi că, în adevăr, Dumnezeu este în mijlocul vostru” (1 Cor. 14:24-25).

De aceea, noi ne strângem laolaltă cu așteptarea ca Dumnezeu să găsească bucurie dându-le viața cea nouă celor pierduți care participă la serviciile bisericilor noastre, prin propovăduirea Evangheliei lui Isus Hristos. Totul arată bine, nu-i așa?

Nu te grăbi. În vremurile noastre, trebuie să ne gândim atent la felul în care evanghelizarea se potrivește în ser-

viciile bisericilor noastre. De-a lungul ultimelor câteva decenii, s-a răspândit o filozofie de lucrare care a încurajat bisericile să imagineze strângerea lor laolaltă avându-i în vedere pe cei necredincioși. Chiar dacă aceasta este o mișcare destul de diversă, bisericile care participă la ea au prioritarizat în general atragerea „căutătorilor” din afara bisericii modelând serviciile de închinare așa încât să fie atractive, simple și concentrate pe probleme de viață interesante pentru necreștini.⁶

În urmă cu mai mulți ani am slujit în personalul unei astfel de biserici. Acea congregație îl iubea pe Isus și pe cei pierduți. Ea era plină de oameni deosebiți, cu intenții bune. Totuși, în decursul timpului petrecut acolo, am planificat și condus servicii de închinare care ilustrau această tendință. Când alegeam cântările, căutam muzica pe care credeam că necredincioșii aveau să o primească cu bucurie. Când planificam predicile, gravitam în jurul seriilor pe subiecte despre care credeam că sunt interesante pentru cei din vecinătatea bisericii, în loc să predicăm de-a lungul cărților Scripturii.

⁶ Ed Dobson, un susținător timpuriu al acestei abordări, a identificat următoarele șase caracteristici ale unui astfel de serviciu: „informal; contemporan (ne-tradițional); fără presiune pentru implicare sau dedicare; relevant pentru nevoile oamenilor; format comun, relaxat; atrăgător vizual” (*Starting a Seeker Sensitive Service: How Traditional Churches Can Reach the Unreached* [Grand Rapids, MI: Zondervan, 1993], p. 27). Interesant este că Dobson propunea o întâlnire evanghelistică în serile de duminică. Serviciul de închinare schițat în cartea lui nu înlocuia întâlnirea bisericii de duminică dimineața. Cu toate acestea, de-a lungul anilor, aceste șase caracteristici au ajuns tot mai mult să caracterizeze serviciile de închinare din multe biserici din America.

Astfel, evitam nuanțele teologice mai aspre. Petre-ceam mult timp pregătind materiale grafice, prezentări PowerPoint, videoclipuri și citate scurte, toate pentru a face ca serviciile bisericii să pară cât mai puțin „bisericești” și cât mai accesibile pentru noii veniți. Noi le spuneam explicit credincioșilor că serviciul de duminică era în principal o cale către introducerea prietenilor și a vecinilor în creștinism, în timp ce locul pentru creșterea mai adâncă în credință era studiul biblic de peste săptămână, din grupurile mici.

După ani de reflecție, cred că acea abordare era greșită. Evident, există lecții importante pe care le putem învăța din acea biserică și din altele ca ea. Ele ne învață să ne pese de cei pierduți și să îndepărtăm barierele inutile care ar putea să îi țină pe necredincioși departe de auzirea vestii bune. Totuși, în mare măsură, dorința de a fi „sensibili” față de căutători a avut tendința de a conduce la servicii ale bisericii care erau, în fapt, orientate *în primul rând* către necredincioși, dar care erau deficitare în hrănirea și acoperirea nevoilor congregației.⁷

⁷ Swee Hong Lim și Lester Ruth explică gândirea care a condus la acest rezultat. Analiza lor merită citată în întregime: „Gândirea despre creșterea bisericii a re-aprins un pragmatism liturgic ce a caracterizat mare parte din protestantismul american începând de la promovarea întâlnirilor la corturi în vremea Celei De-a Doua Mari Treziri, la începutul secolului al XIX-lea. Gândirea este profund americană ca urmare a prezumțiilor ei democratice și capitaliste legate de validarea numerică. Aceste prezumții dau naștere unui pragmatism liturgic mânat de cifre: Ce anume produce cele mai mari rezultate numerice în închinare? Când este alimentată de preocupări evanghelistice, această perspectivă dă naștere unei abordări a închinării

Mă tem că această tendință din lumea evanghelică a educat subtil o generație de păstori și lideri de închinare să facă din evanghelizare ceea ce am putea denumi „principiul organizator” al întâlnirii bisericii. Rezultatul este că, pentru mulți dintre cei care planifică serviciile, este ușor să cadă într-o atitudine fundamentală de structurare a întâlnirilor adunării cu privirea ațintită în primul rând către cei necredincioși.

Sunt de acord că serviciile noastre trebuie să fie evanghelistice. Totuși, ca un paradox, calea prin care Dumnezeu ne cheamă să fim evanghelistici când ne întâlnim nu este să ne focalizăm pe vizitatorul nostru *necreștin* ca și cum el ar fi principala noastră audiență. Dimpotrivă, serviciul de închinare este o întâlnire de familie a copiilor lui Dumnezeu, strânși împreună în jurul tronului Său pentru prioritățile exaltării și zidirii pe care le-am discutat anterior. Dar, în harul surprinzător al lui Dumnezeu, tocmai acesta este felul în care El vrea să folosim serviciile noastre de închinare pentru a-i atrage pe oameni la Hristos.

Pentru a observa acest lucru, haideți să ne îndreptăm atenția către pasajul din 1 Corinteni 14:24-25. Ideea lui Pavel din acest capitol era să îi convingă pe corinteni că prorocia este mai ziditoare decât vorbirea în limbi, pentru

care evaluează închinarea din exterior: Ce funcționează cel mai bine în închinare pentru cei care nu sunt aici și nu sunt membri?” (*Lovin’ on Jesus: A Concise History of Contemporary Worship* [Nashville: Abingdon, 2017], p. 21).

că toți o pot înțelege. El vrea ca întreaga biserică să fie zidită. El îl ia în considerare și pe un „necredincios” care intră în adunare (14:24). Ceea ce aude acea persoană – ar fi mai bine să spunem că *surprinde* – în întâlnire este sunetul minunat al propovăduirii creștine făcută spre zidirea reciprocă a credincioșilor. Cel străin ascultă, înțelege, cade cu fața la pământ, își pune credința în Hristos și se alătură în închinare înaintea lui Dumnezeu.

Exaltarea și zidirea nu sunt contrare evanghelizării. Ele sunt exact ceea ce Domnul folosește pentru convertirea necredincioșilor din mijlocul nostru.

Cum? Haideți să vedem partea practică. Ce face un serviciu de închinare focalizat pe glorificarea lui Dumnezeu și pe facerea de bine în beneficiul sfinților, *și este astfel* o mărturie evanghelistică puternică, și cum arată asta în practică?

În primul rând, un astfel de serviciu de închinare este plin de Evanghelie. La urma urmei, propovăduirea veștii uimitoare a lui Isus Hristos Îi aduce laudă lui Dumnezeu și încurajează biserica. Noi proslăvim caracterul lui Dumnezeu când anunțăm că El este Creatorul și Judecătorul sfânt înaintea căruia întreaga omenire trebuie să dea socoteală. Noi înălțăm neprihănirea Lui când declarăm că toți oamenii au păcătuit, sunt lipsiți de slava Lui și merită mânia Lui dreaptă. Noi preamărim minunățiile infinite ale harului Lui când proclamăm că Fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos, S-a născut din fecioară, a trăit o viață perfectă, S-

a adus jertfă pentru păcătoși, a înviat din mormânt, S-a înălțat la Cer și S-a așezat la dreapta Tatălui, urmând a se întoarce biruitor asupra păcatului și pentru a aduce cu El un Cer nou și un pământ nou. Noi lăudăm mila și puterea Lui când anunțăm că, prin Duhul Lui, Dumnezeu dăruiește darurile pocăinței și credinței astfel încât cei vinovați să fie îndreptățiți, cei murdari să fie curățați, iar cei morți să învieze în Hristos. Aleluia, Dumnezeu fie lăudat!

Astfel de adevăruri uimitoare încălzesc inimile credincioșilor. Noi nu absolvim niciodată școala Evangheliei, astfel că trebuie să o auzim repetat. Un serviciu de biserică saturat de Evanghelie este tocmai felul cum zidim poporul lui Dumnezeu. Așadar, nu este de mirare că un om din afara bisericii aude vestea bună a lui Isus dacă participă la întâlnirea bisericii.

Vreau să fiu chiar mai specific. Nu doar că serviciile noastre de închinare ar trebui să fie bogate în Evanghelie, ci ele ar trebui să îi mențină și muchiile ei aspre. Încercați să faceți un „audit al Evangheliei” pentru serviciile bisericii voastre analizând cântările, rugăciunile, lectura Scripturii și predicile, în particular cu ochiul atent la acele aspecte ale veștii bune care sunt cele mai provocatoare. Menționează acestea cu regularitate păcatul, judecata și mânia lui Dumnezeu împotriva răutății omului? Vă învață ele că Isus este deopotrivă Domn și Mântuitor? Îi cheamă ele pe credincioși la o viață de pocăință și purtarea crucii? Eu nu spun că fie-

care rugăciune sau imn trebuie să conțină *un sumar compact și complet* al Evangheliei, ca acela pe care l-am prezentat cu câteva paragrafe mai înainte. Acest lucru ar fi laborios și repetitiv. Eu doar vreau să spun că vestea despre ceea ce Dumnezeu a făcut pentru noi în Hristos – chiar și în special părțile care sunt cele mai ofensatoare pentru firea noastră păcătoasă – ar trebui să fie ușor de găsit de-a lungul serviciului de închinare. Nu îi alocați Evangheliei un timp de două minute, prins într-o „prezentare” la finele predicii.

În al doilea rând, în planificarea unui astfel de serviciu de biserică, trebuie să ne rugăm ca Dumnezeu să Se descopere și să le dea viața cea nouă celor morți spiritual. În starea lui păcătoasă și depravată, niciun necredincios nu Îl „caută” cu adevărat pe Dumnezeu. Psalmistul spunea:

Domnul Se uită de la înălțimea cerurilor peste fiii oamenilor, să vadă de este vreunul care să aibă pricepere, și care să-L caute pe Dumnezeu. Dar toți s-au rătăcit, toți s-au dovedit niște netrebnici; nu este niciunul care să facă binele, nici unul măcar. (Ps. 14:2-3)

Asta înseamnă că, teologic vorbind, nu există niciun „căutător” prezent la serviciile bisericii tale. Isus ne-a învățat că Dumnezeu este Cel care „caută” un popor care să I se închine în duh și în adevăr (Ioan 4:23). Această realitate ar trebui să ne facă să declarăm simplu Evanghelia, în dependență de puterea lui Dumnezeu, fără șmecherii și

podoabe artificiale. Trebuie să Îl propovăduim în adunările noastre pe Hristos răstignit (Rom. 10:14-17), dar Dumnezeu este Cel care dă credința (Ioan 6:44; Efes. 2:8-9).

În al treilea rând, întreg serviciul de închinare ar trebui să fie o mărturie a nădejzii noastre contra-culturale. Mike Cospers exprimă acest lucru printr-o expresie minunată, „închinarea ca protest”.⁸ În serviciile comune de închinare, spune el, noi mărturisim despre o Împărăție ce nu poate fi clătinată, o rază de adevăr în întuneric, un Eliberator infinit mai puternic decât mântuitorii falși ai politicii, puterii, sexului, banilor și succesului. Când ne focalizăm strângerile noastre laolaltă pe proslăvirea lui Dumnezeu și pe zidirea noastră, noi venim cu apa vieții înaintea unei lumi însetate și o chemăm să se întoarcă de la acele găleți sparte care nu pot stăvilii niciodată setea. Acesta este adevăratul „război al închinării”: o luptă împotriva idolatriei, chemându-i pe toți oamenii să Îl slujească pe adevăratul Împărat.⁹

În al patrulea rând, chiar atunci când acordăm prioritate exaltării și zidirii, ar trebui să ținim să facem ca serviciile noastre de închinare să fie inteligibile pentru necredincioși. Aceasta este ideea lui Pavel din 1 Corinteni 14: când noi ne zidim reciproc, ar trebui să facem acest lucru într-un limbaj pe care îl înțeleg deopotrivă credincioșii și necredincioșii.

⁸ Mike Cospers, *Rhythms of Grace: How the Church's Worship Tells the Story of the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2013), p. 101-102.

⁹ Gibson și Earngey, "Worshiping in the Tradition," p. 49.

Abordarea lui Bryan Chapell este cea corectă: „Noi nu ne focalizăm pe căutători, dar nici nu uităm de ei”.¹⁰ Folosiți o traducere a Bibliei pe care cei din afara bisericii o pot înțelege. Clarificați ce anume se petrece în timpul serviciului de închinare: De ce cântăm acum? De ce ne rugăm? De ce punem bani într-un coșuleț? De ce scufundăm oamenii în apă? Folosiți termeni teologici și biblici bogați, dar explicați-i de dragul necredincioșilor și a credincioșilor deopotrivă.

În aproape fiecare predică, Mark, păstorul meu, le va vorbi direct vizitatorilor necreștini, de regulă printr-o întrebare deschisă, provocatoare, legată de textul predicii sale. Această practică le arată necredincioșilor că noi știm că ei sunt prezenți și că încercăm să le înțelegem preocupările. Acest lucru ajută ca model pentru congregație, astfel încât membrii ei să învețe cum să vorbească cu prietenii lor necredincioși.

Dumnezeu vrea ca închinarea noastră comună să fie provocatoare la adresa lumii care ne vede. Străngerile noastre laolaltă nu doar că propovăduiesc Evanghelia. Ele ilustrează și un popor al Evangheliei, o pregustare a noii creații care va să vină.

Așadar, încheiem aceste prime trei capitole acolo unde ele au început: cu biserica. Dumnezeu ne-a făcut să fim poporul Lui. Noi suntem avanpostul Împărăției Lui,

¹⁰ Bryan Chapell, *Christ-Centered Worship: Letting the Gospel Shape Our Practice* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), p. 139.

templul Duhului Său Sfânt, trupul lui Hristos. El ne strânge laolaltă prin harul Lui. Iar când noi ne întâlnim, Dumnezeu lucrează cu putere în mijlocul nostru producând înălțarea Sa și zidirea noastră. Făcând aceste lucruri, El lucrează în și prin noi, biserica locală, propovăduind Evanghelia față de cei pierduți. Apoi, prin harul Lui, El aduce noi credincioși în biserică. Ei ni se alătură dându-I glorie lui Dumnezeu și făcându-le bine sfinților. Ce înțelepciune ne-a arătat Dumnezeu!

După ce am construit scena pentru felul în care o înțelegere bogată și sănătoasă a bisericii locale ar trebui să transforme abordarea străngerii noastre laolaltă, suntem pregătiți să ne apropiem de subiectul conținutului și formei serviciului de închinare.

4

CE AR TREBUI SĂ FACEM CÂND NE STRÂNGEM LAOLALTĂ?

Regulamentul de arbitraj al ligii principale de baseball din Statele Unite are 158 de pagini. El este plin de reguli care guvernează jocul. Trist este că această carte n-are nicio putere să transforme echipa mea favorită, New York Mets, într-o echipă câștigătoare! Totuși, regulamentul ne asigură că sportivii joacă cu adevărat *baseball*, nu un alt joc. Este oare ceva foarte strict să avem un regulament atât de lung? Este prea sever? Eu cred că majoritatea atleților și fanilor ar susține contrariul: jocul de baseball este unul frumos *tocmai* pentru că are un regulament. Oricine a auzit de scandalul meciurilor aranjate din perioada 2017-2018 de la Houston Astros ar spune așa ceva. Același lucru este valabil în toate celelalte sporturi. Nu este nimic împovărător să joci respectând regulamentul. De fapt, când îl respecti, arăți respect față de scopul acelor jocuri. Când participi la meci, nu te concentrezi pe manual, ci pe bucuria jocului.

În capitolul de față, voi susține că închinarea comună este, în același fel, o activitate „reglementată”. După

ce am văzut ce este o biserică și de ce strânge Dumnezeu laolaltă bisericile locale săptămână de săptămână, ne vom îndrepta acum atenția către analiza întrebării următoare: *Ce activități specifice poate și ar trebui să facă o biserică când se strânge pentru închinare comună?* La urma urmei, Scriptura le poruncește credincioșilor să se strângă cu regularitate la închinare (Evrei 10:24–25). Duminică de duminică, prezbiterii trebuie să decidă ce vor face membrii bisericilor lor atunci când se întâlnesc de ziua Domnului.

Iată ideea principală a acestui capitol: *prin Cuvântul Său, Dumnezeu guvernează ceea ce biserica locală ar trebui să facă atunci când se adună spre închinare.* Vreau să vă conving să adoptați ceea ce este denumit „principiul regulativ” pentru închinarea comună. El spune că Dumnezeu nu a lăsat la latitudinea noastră să decidem ce acte de închinare comună sunt valide. El a revelat voia Sa față de noi în Cuvântul Său. Noi ne închinăm potrivit planului și intenției Lui.

Bisericile care respectă acest principiu nu vor fi identice. Modalitățile specifice în care ele pun acest principiu în practică vor fi variate de la o epocă la alta și de la o regiune la alta a lumii. Dar toate congregațiile care îmbrățișează principiul regulativ afirmă principiul elementar că Dumnezeu definește pentru noi, în Cuvântul Său, felul în care ar trebui să ne apropiem de El în închinare comună.

Iată cum exprima acest lucru reformatorul protestant John Hooper, în anul 1550: „În biserică nu ar trebui

folosit nimic care să nu fie Cuvântul expres al lui Dumnezeu, altfel este un lucru indiferent în sine pentru închinare”.¹ Prin „indiferent”, el se referea la lucruri care nu țin de esența închinării noastre, cum ar fi momentul când hotărâm să ne întâlnim sau culoarea scaunelor. Formularea „Cuvântul expres al lui Dumnezeu” include deopotrivă poruncile explicite și exemplele implicite din Scriptură.

Acest lucru are logică atunci când reflectăm la natura închinării comune. Amintiți-vă că Dumnezeu este Acela care strânge biserica laolaltă și lucrează în mijlocul nostru. Închinarea noastră este rezultatul inițiativei Sale pline de har. El este Actorul central. Asta înseamnă că *El* decide ce se petrece atunci când biserica se întâlnește. Serviciul de închinare este prerogativul Lui, nu al nostru.

Amintiți-vă de asemenea că întâlnirea bisericii este un fenomen colectiv în profunzimea lui. Un serviciu de biserică nu este ca atunci când un grup de creștini se întâmplă să stea alături, aducându-și propria închinare înaintea lui Dumnezeu printr-un fel de poartă privată a laudei. El este o strângere laolaltă de familie. Asta înseamnă că, atunci când planificăm un serviciu de închinare, trebuie să ne întrebăm pe noi înșine dacă avem legitimitatea să îi cerem bisericii întregi să se implice în fiecare act de închinare.

¹ John Hooper, “The Regulative Principle and Things Indifferent,” in *The Reformation of the Church: A Collection of Reformed and Puritan Documents on Church Issues*, ed. Iain Murray (Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1965), p. 55.

PRINCIPIUL REGULATIV ESTE O ABORDARE

Scriptura ne spune ce trebuie să facem în închinarea publică înaintea lui Dumnezeu, dar ea nu dictează fiecare detaliu legat de *cum* anume să facem. Uneori, oamenii protestează spunând că principiul regulativ nu poate fi valid pentru că Biblia nu ne spune dacă ar trebui să ne întâlnim la 10:00 sau la 11:00, dacă să stăm în picioare sau pe scaun, sau dacă să cântăm în cheia C sau D. Dar astfel de obiecții demonstrează o înțelegere greșită a principiului regulativ.

Principiul regulativ este o abordare legată de acțiunile esențiale sau „elementele” închinării comune. Este un fel de a spune că, atunci când analizăm principalele lucruri pe care le facem când se strânge biserica, instinctul nostru elementar ar trebui să conducă biserica adunată să facă doar ceea ce Scriptura îi poruncește.

Cum ajungem la această atitudine? Haideti să analizăm trei argumente principale.²

În primul rând, un argument din idolatrie. Haideti să analizăm textul din Exod 32:5, unde aflăm de istoria tragică a vițelului de aur. „Când a văzut Aaron lucrul acesta, a zidit un altar înaintea lui și a strigat: ,Mâine va fi o sărbătoare în cinstea Domnului!’” Ai observat? Oamenii voiau să se închine Domnului – Iehova – celebrând în fața unei

² Pentru detalii, vedeți J. Ligon Duncan III, “Does God Care How We Worship?” și “Foundations for Biblically Directed Worship,” în *Give Praise to God: A Vision for Reforming Worship*, ed. Philip Graham Ryken, Derek W. H. Thomas, și J. Ligon Duncan III (Phillipsburg, NJ: P&R, 2003), p. 17–73.

statui! Dumnezeu condamnă pe drept acest lucru și, procedând astfel, El arată clar că porunca a doua nu este o banală restricție în ce privește închinarea la dumnezei falși. El interzice de asemenea închinarea la Dumnezeul adevărat într-o modalitate greșită.

Incidentul cu vițelul de aur demonstrează că sinceritatea nu este suficientă pentru a face ca închinarea noastră să fie acceptabilă. Noi putem avea intenții sincere – „autenticitate”, ca să folosesc un termen foarte uzitat în vremurile noastre – și totuși să facem pași foarte greșiți. Romani 1:22 ne reamintește că, chiar dacă idolatria este curată nebie, ea pare întotdeauna înțeleaptă pentru cei care se implică în ea. Calvin spunea că inima omului este o fabrică perpetuă de idoli. El nu vorbea doar despre închinarea la alți dumnezei. El voia să spună că noi suntem ispitiți continuu să ne apropiem de Dumnezeul adevărat în modalități idolatre, care Îl remodelează subtil după gândurile și dorințele noastre. Singura cale sigură de a ne închina la Dumnezeu este să o facem potrivit vocii Sale revelate. Principiul regulativ ne protejează așa încât să nu transformăm închinarea noastră comună prin idei omenești idolatre. La urma urmei, vorbim despre un Dumnezeu care este „un foc mistuitor” (Evrei 12:29). Dumnezeu nu i-a condamnat pe Nadab și Abihu pentru că închinarea lor nu era sinceră, ci pentru că era „neautorizată”. Ei făceau un lucru „pe care El nu li-l poruncise” (Lev. 10:1).

În al doilea rând, un argument din doctrina despre Dumnezeu. Isus i-a spus femeii de la fântână că „Dumnezeu este Duh; și cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh și în adevăr” (Ioan 4:24). Închinarea noastră trebuie să fie consecventă cu adevărata natură a lui Dumnezeu, și trebuie să corespundă adevărului pe care El ni l-a revelat. În acest pasaj, Isus corectează gândirea femeii samaritene despre locul adecvat de închinare. Ea credea că închinarea trebuia să se facă pe un anumit munte. Isus îi spune femeii că greșește și că noi ne închinăm în și prin Duhul Sfânt. Concluzia? Există o *modalitate* corectă și una greșită de închinare.

Întrucât Dumnezeu este transcendent și de nepătruns, de ce să ne punem încrederea în ideile inventate de noi despre cum să Îl lăudăm atunci când ne strângem laolaltă ca popor al Său? Chiar și Adam și Eva, înainte de a cădea în păcat, au avut nevoie de învățăturile lui Dumnezeu legate de felul cum să se apropie de El (v. Gen. 2:16-17). Tot ceea ce știm despre Dumnezeu, știm pentru că El ne-a revelat acele lucruri. Nu ar trebui să presupunem că ne putem imagina noi cum să ne închinăm unui astfel de Dumnezeu.

În al treilea rând, un argument din suficiența Scripturii. Haideți să ne uităm la pasajul din 2 Timotei 3:16-17: „Toată Scriptura este însoflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru *orice lucrare bună*”.

Închinarea comună este una dintre cele mai importante lucrări bune la care Dumnezeu ne cheamă. Întrucât Scriptura ne echipează pentru *orice* lucrare bună, nu trebuie să ieșim în afara sferei Cuvântului lui Dumnezeu ca să descoperim cum să ne închinăm.

ELEMENTE, FORME ȘI CIRCUMSTANȚE

În conversațiile legate de principiul regulativ al închinării, mulți teologi fac deosebire între trei termeni-cheie: elementele, formele și circumstanțele. *Elementele* închinării sunt activitățile pe care Scriptura ne cheamă clar să le facem în devoțiunea noastră comună față de Dumnezeu. Principiul regulativ este preocupat în principal de identificarea elementelor închinării care sunt biblice. Urmând moștenirea noastră protestantă și reformată, iată care sunt principalele elemente: citirea Cuvântului, rugăciunea Cuvântului, predicarea Cuvântului, cântarea Cuvântului și vederea Cuvântului (lucru sumarizat și ilustrat în botez și în Cina Domnului).³

Formele de închinare se referă la maniera în care practicăm elementele închinării. Dacă echipezi o bucătărie, ai nevoie de anumite elemente de bază, cum ar fi un

³ De exemplu, iată felul în care *Mărturisirea de Credință de la Westminster* (1647) prezintă condensat elementele biblice ale închinării: „Citirea Scripturii cu teamă evlavioasă, predicarea sănătoasă și ascultarea conștientă a Cuvântului, în ascultare de Dumnezeu, pe înțeles, cu reverență și credință, cântarea psalmilor cu har în inimă, cât și corecta administrare și primirea cu vrednicie a sacramentelor instituite de Hristos, fac parte toate din închinarea religioasă obișnuită înaintea lui Dumnezeu” (21.5). Secțiunile 21.3–4 explică faptul că rugăciunea ar trebui și ea să fie o parte regulată a întâlnirilor bisericii (<https://opc.org/wcf.html>).

cuptor. Dar ce formă poate să aibă acel cuptor? Apoi să fie electric sau pe gaze? Să fie un cuptor cu dotări anume? Totul depinde de timp și loc. Să citim Biblia cu toții, sau doar răspundem cu amin la citirea ei? Să cântăm în chei majore sau minore? Să ne rugăm spontan sau să ne pregătim rugăciunile? Eu aş spune că acestea sunt aspecte de formă, chestiuni pe care principiul regulativ nu le tratează cu strictețe. Pentru a răspunde la întrebările legate de formă, avem nevoie de înțelepciune. Bisericile pot să ajungă la decizii diferite în aceste aspecte. Asta nu înseamnă că lucrurile despre care discutăm ar fi lipsite de importanță. Anumite forme pot fi mai mult sau mai puțin înțelepte. Biblia poate să nu specifice exact formele pe care să le folosim, dar ea ne oferă principii și înțelepciune care să ne călăuzească atunci când căutăm să identificăm acele forme care ne vor îndrepta cel mai bine către exaltare, zidire și evanghelizare.

În final, *circumstanțele* sunt aspectele practice legate de felul cum o biserică își organizează strângerea laolaltă pentru închinare: când și unde să ne întâlnim, așezarea scaunelor, dacă să folosim aer condiționat etc. Astfel de aspecte sunt chestiuni de prudență, nu cerințe biblice.⁴

⁴ Vedeți *Mărturisirea de Credință de la Westminster* 1.6: „Tot sfatul lui Dumnezeu privitor la lucrurile necesare glorificării Lui, mântuirii omului, credinței și vieții, este fie prezentat explicit în Scriptură, fie dedus din Scriptură în urma unor consecințe pozitive și necesare: acestora nu trebuie niciodată să li se adauge nimic, nici prin noi revelații ale Duhului, nici prin tradițiile oamenilor. Cu toate acestea, noi recunoaștem că iluminarea lăuntrică a Duhului lui Dumnezeu este necesară pentru o înțelegere aducătoare de mântuire asupra lucrurilor revelate în Cuvânt. De ase-

Principiul regulativ pur și simplu nu tratează aspecte precum dacă să ne întâlnim dimineața sau seara, ori dacă să stăm în picioare sau așezați.

Iată ce vreau să spun: distincția între acești termeni – elemente, forme și circumstanțe – este, trebuie să recunosc, puțin subiectivă. De-a lungul secolelor, creștinii și-au exprimat dezacordul în ce privește diferența dintre element și formă. Eu aș spune că, în închinarea comună, cântarea este un *element*, iar un aspect *formal* este dacă ar trebui sau nu să acompaniem cântările cu instrumente muzicale. Alții, însă, au susținut că folosirea instrumentelor este, în sine, un *element*.

Intenția mea de aici nu este aceea de a rezolva aceste dezbateri. Mai degrabă vreau să susțin că principiul regulativ este încă util.⁵ Așa cum am spus, principiul regulativ este o abordare. Este o cale de a ne dedica supunerii închinării noastre publice față de voia revelată a lui Dumnezeu pe cât de mult putem, lucru pe care sper că orice creștin dorește să-l facă. Așadar, noi dorim să ne asigurăm că elementele

menea, există anumite aspecte care privesc închinarea înaintea lui Dumnezeu, și conducerea Bisericii, lucruri firești acțiunii și comunității umane, care trebuie rânduite prin lumina naturii, și prudența creștină, potrivit regulilor generale ale Cuvântului, care trebuie respectate întotdeauna” (<https://opc.org/wcf.html> [subl.]).

⁵ Hughes Oliphant Old ne oferă următorul sfat deosebit: „Actele fundamentale ale închinării [elementele] sunt împlinite de noi pentru că ele sunt poruncite clar în Scriptură. Căile și modalitățile în care le împlinim [formele] sunt adoptate încercând să le rânduiim după principii scripturale. Când un lucru anume nu este poruncit specific, prescris sau implicit, sau când nu există niciun exemplu scriptural care să ne călăuzească în felul în care trebuie să împlinim vreun aspect particular al închinării, ar trebui totuși să fim călăuziți de principii scripturale” (*Worship: Reformed according to Scripture* [Louisville: Westminster John Knox, 2002], p. 172).

serviciilor noastre publice sunt pe cât de biblice se poate, recunoscând că acest lucru ne lasă totuși o libertate să adaptăm formele acelor elemente care par cel mai înțelepte și mai potrivite în contextul nostru.

Gândiți-vă din nou la regulamentul ligii de baseball. El reglementează ce este o „aruncare”: unde trebuie să stea jucătorul, ce fel de minge să folosească, unde poate să arunce mingea și unde nu. O aruncare este un „element” al jocului. Dar aruncarea va fi făcută în multe „forme”. În limitele regulamentului, aruncătorii au libertate în ce privește viteza, înălțimea traiectoriei mingii, cum să își poziționeze brațele și unde să țintească.

Principiul regulativ ar putea să nu răspundă la fiecare întrebare pe care o avem legată de serviciul de închinare. Nu acesta este scopul lui. În schimb, el ne învață că, atunci când ne decidem ce să facem în dimineața de duminică, lucrurile nu stau ca și cum am începe o pictură pe o pânză goală. Dumnezeu a scris deja pe acea pânză, cu o cerneală permanentă, care sunt elementele principale ale felului în care trebuie să ne apropiem de El în comun. Exprimat în termeni simpli, principiul regulativ ne împiedică să planificăm un serviciu de închinare întrebând unele lucruri de genul: „Ce ne-ar plăcea să facem?” sau „Ce credem noi că i-ar atinge’ pe oameni?” Dimpotrivă, el ne determină să punem întrebarea aceasta: „Ce ne-a chemat *Dumnezeu* să facem?”

PRINCIPIUL REGULATIV OCROTEȘTE LIBERTATEA BISERICII

Uimitor este că, atunci când începem punându-ne acea întrebare – Ce ne-a chemat *Dumnezeu* să facem? – planificarea unei întâlniri de închinare nu este un lucru împovăraător, ci eliberator.

Noi știm intuitiv că ar fi greșit să conducem o biserică așa încât s-o facem să rostească o rugăciune înaintea unui zeu hindus sau să îi aducă jertfe lui Baal. Adevărații credincioși ar trebui să își simtă conștiințele strigând către ei să *nu* se închine astfel. În Hristos, am fost eliberați de o astfel de închinare falsă.

Dar imaginați-vă în locul reformatoarelor protestanți. Toată viața ați participat la Mesele romano-catolice în cadrul cărora preotul vă determină să vă rugați Mariei și altor sfinți, să vă faceți semnul crucii și să oferiți adorare pâinii care a fost „trans-substanțiată” în trupul fizic al lui Hristos. Se presupunea că toate acestea erau acte creștine de închinare, și totuși mulți reformatori n-au văzut niciun temei scriptural pentru ele. Ei au îndepărtat aceste elemente din întâlnirile publice ale bisericilor lor, și au descoperit cum conștiințele lor au fost eliberate în chip minunat.

Tot așa, chiar dacă nu reacționăm la un context romano-catolic, ar trebui să ne preocupăm nu să le cerem membrilor bisericilor noastre să se implice în ceva – ca *un element de închinare* – care poate fi perceput ca un lucru

creștin vag, dar care să nu aibă niciun temei în Cuvântul lui Dumnezeu. De exemplu, putem să le cerem să se uite la o reprezentare de dans în biserică? Sau să vizualizeze un clip dintr-un film recent?

Este nevoie de discernământ pentru a decide care lucruri sunt „elemente”, adică asupra cărora nu putem interveni, și care sunt „forme”, unde avem libertate. Pentru moment, voi lăsa aceste lucruri ca întrebări deschise. Aspectul important este să ne amintim că fiecare membru al bisericii noastre are o conștiință, un simțământ dat de Dumnezeu legat de bine și rău. Este păcat ca un creștin să acționeze împotriva conștiinței (Rom. 14:23). Noi trebuie să îi onorăm pe credincioșii ale căror conștiințe diferă de ale noastre. Așa cum spunea Pavel, „a mânca din ele, când faptul acesta ajunge pentru altul un prilej de cădere, este rău” (v. 20). De aceea, nu ar trebui să facem pe nimeni să se poticnească de ceea ce noi ne așteptăm ca oamenii să facă în serviciul comun de închinare.

Desigur, conștiințele noastre pot fi informate greșit. Un păstor ar trebui să își ajute turma să își calibreze conștiința așa încât să fie aliniată Scripturii.⁶ Acest lucru poate să se complice foarte repede. Cum putem să păstrăm o conștiință curată în membrii bisericilor noastre în timp ce nu le permitem să joace „cartea conștiinței” în aspecte care sunt doar chestiuni de preferințe personale? Este nevoie

⁶ Pentru detalii, vedeți Andrew David Naselli și J. D. Crowley, *Conscience: What It Is, How to Train It, and Loving Those Who Differ* (Wheaton, IL: Crossway, 2016).

de judecată și sensibilitate pastorală, dar răspunsul elementar este simplu: păstrând un temei biblic clar la baza fiecărui element din închinare.

John Calvin susținea că ceea ce noi facem într-un serviciu de închinare nu este neutru. Elementele închinării fie ne învață ceva despre Dumnezeu care este prezent, sau despre un zeu pe care l-am remodelat după chipul nostru. Iată de ce Calvin a considerat că Mesa catolică nu este doar incorectă, ci idolatră în esența ei. Ea nu îl reprezenta pe Dumnezeu adevărat, care ne mântuiește doar prin credință. El și ceilalți reformatori au descoperit că este eliberator să știm că, în fiecare moment al unui serviciu de biserică, facem exact ceea ce Dumnezeu ne cere.⁷

Cu alte cuvinte, principiul regulativ nu împovărează. El eliberează. El îl eliberează pe păstor de tirania de a fi suficient de isteț și creativ ca să-i atragă pe oameni la biserică. El îi eliberează pe credincioși de a avea conștiințele încărcate de o vinovăție falsă. El ne eliberează ca să ne putem concentra pe Dumnezeu, Izvorul și Obiectul închinării noastre.

Libertatea nu înseamnă că facem *orice* vrem noi să facem în biserică. Ea înseamnă că ne odihnim în bucuria că facem ceea ce *Dumnezeu* vrea să facem.

⁷ Vedeti Jonathan Gibson și Mark Earngey, "Worshiping in the Tradition: Principles from the Past for the Present," in *Reformation Worship: Liturgies from the Past for the Present* (Greensboro, NC: New Growth, 2018), p. 49.

PRINCIPIUL REGULATIV ÎNDREAPTĂ BISERICA ÎNSPRE DRAGOSTE

Cu alte cuvinte, întrucât principiul regulativ protejează libertatea de conștiință, el întărește natura colectivă a strângerii noastre laolaltă. El îi orientează pe membrii bisericii unul către altul în dragoste.

Romani 14 este un capitol cheie pe tema cedării drepturilor noastre de dragul altora. Creștinii pot fi liberi să mănânce carne jertfită idolilor, dar „dacă faci ca fratele tău să se mâhnească din pricina unei mâncări, nu mai umbli în dragoste” (14:15). În loc să insistăm pe drepturile noastre, „să urmărim lucrurile, care duc la pacea și zidirea noastră” (v. 19).

Principiul regulativ ne ajută să aplicăm această atitudine față de strângerea laolaltă a bisericii. Poate fi în regulă pentru tine să mănânci carne jertfită idolilor în contextul privat al casei tale, dar *nu este* în regulă să faci acest lucru în strângerea laolaltă a bisericii, dacă există credincioși care ar putea fi „întristați” de gestul tău. Exprimat în termeni simpli, principiul regulativ remodelează instinctele noastre legate de închinarea comună. El ne subminează individualismul. El insistă ca să abordăm închinarea nu punându-ne întrebarea: „Ce simt *eu* că trebuie să facem pentru a ne închina la Dumnezeu?”, ci mai degrabă întrebând: „Cum ne cheamă *Dumnezeu* să I ne închinăm?” Cu alte cuvinte, principiul regulativ ne ajută să punem elementul „comun” înapoi în închinarea comună. El protejează dragostea noastră.

C. S. Lewis spunea: „Slujba perfectă de biserică ar trebui să fie una de care să fim aproape înconștienți, căci atenția noastră trebuie să fi fost cu totul captivată de Dumnezeu”.⁸ Reflectând pe marginea acestui citat, Derek Thomas scria: „Iată ce obține pentru noi principiul regulativ în închinare – o cale de a ne face capabili să ne eliberăm de ifosele structurilor fără temei, așa încât atenția noastră să îi fie acordată lui Dumnezeu”.⁹ Și sunt de acord cu Thomas, dar eu aș adăuga și că principiul regulativ ne îndreaptă de asemenea atenția către mirea lui Hristos. El ne trezește ca să vedem biserica asemenea unui trup colectiv, strâns laolaltă. El ne îndeamnă să îi acordăm prioritate dragostei față de ceilalți, atunci când ne întâlnim în adunare.

STUDII DE CAZ

Haideți să punem la lucru principiul regulativ. Cum ne ajută această atitudine față de Scriptură în lucrurile practice ale planificării unui serviciu de închinare? Haideți să luăm trei studii de caz.

În primul rând, ce facem cu *anunțurile*? Biblia nu ne poruncește să avem rezervată o parte din serviciul nostru de închinare pentru anunțurile legate calendarul bisericii. Înseamnă asta că principiul regulativ ne interzice să facem

⁸ C. S. Lewis, *Letters to Malcolm: Chiefly on Prayer* (New York: Harcourt, Brace & World, 1963), p. 4.

⁹ Derek W. H. Thomas, “The Regulative Principle: Responding to Recent Criticism,” in *Give Praise to God*, ed. Ryken et al., p. 93.

așa ceva? Deloc. Noi ar trebui să tratăm anunțurile nu ca pe un element al strângerii noastre pentru închinare, ci mai degrabă ca pe o circumstanță a întâlnirii noastre împreună. O parte naturală a unei strângeri laolaltă ține de informarea adunării despre întâlnirile viitoare și alte elemente importante de interes comun. Evident, anunțurile sunt uneori făcute într-o manieră mai puțin ziditoare, dar simplul fapt al includerii lor în serviciu nu subminează cu nimic principiul regulativ. În plus, Pavel ne spune că „toate să se facă în chip cuviincios și cu rânduială” (1 Cor. 14:40). Se poate ca el să nu fi avut în minte anunțurile, dar cu siguranță că anunțurile ne ajută să împlinim această poruncă.

În al doilea rând, ce facem cu folosirea *scenetelor* în întâlnirile bisericii? Multe biserici „orientate pe căutători” [eng. *seeker-sensitive*] din anii 1980-1990 prezentau scenete în încercarea de a se apropia de vizitatorii necredincioși. Dar Scriptura nu ne dă nicio poruncă legată de folosirea artelor teatrale în închinarea comună sau exemple narrative de astfel de practici. (Da, Ieremia și Ezechiel au pus câteodată în scenă ilustrații ale mesajelor lor, dar aceste pilde vizuale erau poruncite direct de Dumnezeu pentru ilustrarea judecății Lui viitoare – nu ca pe niște paralele perfecte cu introducerea unei scenete înaintea predicii). Unii ar putea să susțină că teatrul este o *formă* de predicare a Cuvântului, o modalitate creativă de a transmite adevăr prin narațiune și dialog. Alții, între care mă includ și eu, ar susține că scenetele diferă de învățătură și

predicare în modalități importante. Ele tind să fie mai indirecte și sugestive. Cu excepția monologului, arta teatrală implică de obicei mai mulți actori și, de aceea, mai multe voci. Mulți oameni asociază teatrul cu distracția. Ei îl tratează ca pe o experiență diferită de aceea când ascuți o singură persoană care transmite un mesaj. Acești factori mă determină să tratez teatrul ca pe un *element* al închinării, dar nu pot spune decât că el nu are niciun temei scriptural. Deși generațiile anterioare de creștini nu au autoritate asupra noastră, este un lucru revelator să observăm că, secole la rând, majoritatea protestanților n-au identificat niciun temei biblic pentru folosirea teatrului în serviciile de închinare.

Nu mă aștept ca aceste gânduri să vă convingă să vă opriți din folosirea scenetelor, dacă faceți deja acest lucru, deși sper că vă vor îndemna să vă reconsiderați convingerile. Eu vreau doar să ilustrez felul în care principiul regulativ poate și ar trebui să modeleze discuția aceasta. El introduce aspecte legate de libertate și dragoste. Unii credincioși pot să considere scenetele ca pe o formă de învățătură. Alții, însă, susțin că Dumnezeu nu ne-a chemat în Cuvântul Lui să folosim scenetele și teatrul ca pe un element când ne strângem spre închinare. Dacă Scriptura ar fi poruncit să folosim teatrul, atunci am fi folosit Biblia pentru a educa conștiințele acelor care nu sunt de acord cu folosirea lui în adunările noastre. Dar odată ce lipsește orice temei biblic în favoarea acestei practici, nu ar trebui să încalcăm conștiințele celorlalți.

În al treilea rând, cum rămâne cu *dedicarea* copiilor mici? Acesta este un aspect delicat. Aș putea argumenta în favoarea dedicării copiilor ca o *formă* de rugăciune, întrucât ele implică de regulă rugăciuni pentru acel copil. Totuși, eu aș spune că o astfel de dedicare este percepută mai mult ca un *element* distinct al serviciului bisericii. Copilul este adus în față. Părinții și congregația recită adesea angajamente sau jurăminte. Este un eveniment special. Ca să fiu franc, baptist fiind, o dedicare a unui copilăș seamănă foarte mult cu botezul unui prunc, doar că nu folosim apă. Este o ceremonie, un ritual care își are propria coregrafie. Nu vreau să mă înțelegeți greșit: îi iubesc pe bebeluși și îmi place intenția din spatele dedicării bebelușilor! Dar dacă ideea este să ne rugăm pentru copiii din congregație, eu aș sugera ca bisericile să facă pur și simplu acest lucru. Să se roage pentru bebeluși, dar să nu facă din asta o ceremonie specială care ar putea călca pe conștiințele credincioșilor care nu văd niciun temei biblic în favoarea unei astfel de practici.

Nici aici nu mă aștept să îi conving pe susținătorii dedicării pruncilor să-și schimbe imediat poziția. Pur și simplu vreau să aduc o încurajare către gestionarea dezacordurilor noastre în astfel de aspecte după întrebarea noastră centrală: *Cum ne cheamă Dumnezeu, în Cuvântul Său, să ne închinăm când suntem laolaltă înaintea Lui?*

Chiar dacă apelăm cu toții la Scriptură, fiecare congregație va ajunge la propria concluzie. Observați în paragrafele de mai sus de câte ori am folosit cuvinte precum

„simte” sau „pare” cu referire la stabilirea *formelor* și a *elementelor* închinării. Acesta este unul dintr-o mie de motive pentru care o biserică are nevoie de prezbiteri evlavioși care să practice o cărmuire înțeleaptă a adunării. Anumite congregații ar putea să nu fie întotdeauna de acord cu felul în care aplică Biblia, dar trebuie să fim cu toții de acord să o tratăm ca având autoritate și ca fiind călăuza noastră suficientă. Trebuie să căutăm temeiul scriptural clar pentru fiecare *element* al închinării și să cerem înțelepciunea biblică pentru *formele* îmbrăcate de acele elemente, chiar dacă asta ar face ca biserica noastră să fie diferită de majoritatea celorlalte biserici. Când planificăm strângerea noastră laolaltă, nu trebuie să ne inspirăm din societate sau din manuale de afaceri, ori să ne luăm după modelul așaziselor biserici de succes, ci doar după Cuvântul lui Dumnezeu. Asta înseamnă să urmăm principiul regulativ.

Nu veți găsi mulți fani ai echipelor de baseball cerându-le jucătorilor favoriți să le dea un autograf pe regulamentul ligii de baseball. Asta se întâmplă pentru că esența nu ține de regulamente, ci esența este jocul. Regulamentele doar protejează frumusețea și integritatea jocului.

Tot așa, principiul regulativ nu este un scop în sine. El îndreaptă privirile dincolo, către Dumnezeu care a revelat cum ar trebui să ne închinăm înaintea Lui. El ne îndreaptă către poporul pe care Dumnezeu l-a răscumpărat, reamintindu-ne că Dumnezeu este glorificat atunci când

noi abandonăm preferințele și libertățile noastre ca să ne închinăm înaintea Lui ca un trup unit.

5

CUM AR TREBUI SĂ RÂNDUIM STRÂNGEREA NOASTRĂ?

Stomacul te strânge de foame. Treci prin parcare și urmărești semnele către ghișeul restaurantului. Îți plouă în gură atunci când vezi fotografiile de înaltă definiție cu burgeri și cartofi prăjiți. Îți cobori fereastra, după care auzi o voce care îți vorbește printr-un difuzor: „Bine ai venit la [pune aici lanțul favorit de restaurante]. Pot să preiau comanda?” Ceri atunci meniul nr. 7.

La rând, mașina din fața ta merge înainte. Faci și tu asta, și aștepți fix 52 de secunde. Un casier scoate capul pe fereastră și te anunță: „Comanda totală este de 6.99 dolari”. Îi dai cardul de credit, îți dă înapoi o chitanță, semnezi și o înapoiezi. Apoi mai aștepți 14 secunde și, în final, ai în mâini o pungă de hârtie caldă. Închizi fereastra, desfaci prânzul, iei o mușcătură și te întorci pe șosea.

Ceea ce am descris este o experiență obișnuită a milioane de oameni. Și totuși, ea mai este și ceva ce am putea denumi „liturghie”: un model predictibil de pași, un fel de

ritual zilnic.¹ Povestea cu masa luată în mașină, dacă aş putea să mă exprim în felul acesta, are un început, un mijloc şi un sfârşit. Când ne uităm îndeaproape, descoperim tonuri profunde, chiar religioase. Ea începe cu foame şi dorinţă. Pelerinul se apropie, alăturându-se altor maşini pe aceeaşi şosea. Meniul oferă o promisiune atrăgătoare de satisfacere a nevoii. Casierul vorbeşte primul, invitându-l pe şofer să comande. Dar un sacrificiu este necesar, pentru că aici nu se oferă prânzul gratis. Călătorul (închinătorul?) trebuie să plătească. Ajungem la punctul culminant al momentului, când hrana trece de la restaurant la maşină. Povestea se încheie cu bucuria unei mese calde. Casierul pronunţă o binecuvântare – „să aveţi o zi bună” – iar şoferul pleacă în pace.

Înainte să mă acuzaţi că citiţi prea multe lucruri despre un eveniment banal, observaţi că totul are o ordine necesară. Trebuie să alegeţi felul de mâncare înainte de a plăti, şi să plătiţi înainte de a mânca. Există săgeţi pe şosea, care vă arată direcţia corectă ca să parcurgeţi întreg procesul. Fiecare pas contează. Dar modelul – felul în care fiecare pas se potriveşte – creionează întreaga experienţă.

Gândiţi-vă, tot aşa, că „liturghia” mesei luată în felul acesta reflectă şi întăreşte deopotrivă valorile epocii noastre. Ea ne învaţă să preţuim viteza şi eficienţa, anonimitatea

¹ Pentru ideea de liturghii seculare, zilnice, îi sunt îndatorat lui James K. A. Smith şi ideii lui de „liturghie” la supermarket, de unde m-am inspirat în analogia folosită aici. Vedeţi lucrarea lui, intitulată *Desiring the Kingdom: Worship, Worldview, and Cultural Formation* (Grand Rapids, MI: Baker, 2009), p. 19–24.

și conveniența. Ea ne educă să tratăm hrana ca pe un produs care apare magic atunci când este cumpărat. O astfel de experiență ilustrează și confirmă realitatea că suntem o societate de oameni „în mișcare”. Dar nu trebuie să ne facem griji. Ideea de aici nu este să renunțăm la fast-food. Dimpotrivă, vreau să observați că ordinea în care facem lucrurile contează.

Ea ne educă inimile.

CE ESTE LITURGHIA?

Așa cum am văzut în capitolul anterior, Dumnezeu guvernează ceea ce ar trebui să facem atunci când ne întâlnim ca biserică. Cuvântul Lui ne dă învățături suficiente și pline de autoritate cu privire la ce acte de închinare comună sunt acceptabile.

Acum ne vom îndrepta către analiza modelului după care ne aranjăm elementele închinării comune. Scriptura ne cheamă să facem toate lucrurile „în chip cuviincios și cu rânduială” (1 Cor. 14:40). În strângerea noastră laolaltă. În acest capitol vom analiza structurarea înțeleaptă a acestei ordini.

Mulți teologi au denumit ordinea unui serviciu de biserică prin termenul „liturghie”. Termenul grec *leitourgia* se referea la o muncă făcută spre binele public. Folosit în contextul strângerii laolaltă a bisericii, „liturghia” se referă la „lucrarea” sau slujba de exaltare și zidire pentru care

Dumnezeu Își adună poporul – sau, mai bine, pe care Dumnezeu însuși o înfăptuiește în și prin poporul Său.

Aș vrea să recunosc că sunt ambivalent în ce privește termenul „liturghie”. El devine tot mai la modă, dar nu sunt sigur că aceia care folosesc acest termen se referă întotdeauna la același lucru. Eu obișnuiesc să vorbesc mai degrabă despre „ordinea serviciului de închinare”.

Dar, de dragul alăturării la această conversație și sperând să contribui la ea, în acest capitol voi folosi termenul „liturghie”. Pentru mine, liturghia se referă la ordinea serviciului de închinare, în special la felul în care ea dezvăluie și întărește natura acelui serviciu în sine.²

Evident, unii pot asocia ideea de liturghie cu formalismul bisericesc și cu tradițiile seci. Dar realitatea este că fiecare biserică are o liturghie.

Indiferent cât de simplă sau complexă, cât de scurtă sau de lungă este, ordinea serviciului fiecărei biserici exprimă un set de valori teologice. La rândul ei, liturghia înrădăcinează gradual aceleași valori în membrii bisericii.

² Nu tratez aici ideea de „calendar” sau „an” liturgic pe care unele denominații o folosesc. Mă voi concentra pe liturghia străngerii laolaltă a bisericii de ziua Domnului, întrucât Noul Testament arată clar că este de așteptat ca toți credincioșii să se strângă laolaltă săptămânal. Nu îmi permite spațiul să tratez argumentele pro sau contra anului liturgic, dar susțin perspectiva că sărbătorile anuale din vechiul legământ au fost împlinite în Hristos și nu avem niciun temei în Noul Testament ca să urmărim un calendar anual (v. Rom. 14:5-6; Col. 2:16-17; v. și Hughes Oliphant Old, *Worship: Reformed according to Scripture* (Louisville: Westminster John Knox, 2002), 164-165).

LITURGHIA CA UCENICIZARE COMUNĂ

Ar trebui să privim la serviciul de închinare al bisericii – la întreg serviciul, nu doar la predică – la fel cum am privi la o activitate de ucenicizare de masă. Mike Cospers spunea următoarele: „Strângerea noastră laolaltă nu este o simplă disciplină spirituală, ci o mulțime de discipline spirituale. Ea este un fel de a lua experiențele rugăciunii și închinării, pe care adesea le compartimentăm și individualizăm, unindu-le în viața congregației”.³ Întrucât strângerea noastră laolaltă este un instrument atât de puternic de ucenicizare comună, ar trebui să tratăm liturghia cu mare grijă. Iată felul în care Brian Chapell exprimă acest lucru:

Indiferent dacă se întâmplă intenționat sau nu, modelele noastre de închinare comunică întotdeauna ceva. Chiar dacă ne obișnuim pur și simplu cu ceea ce este fie acceptat istoric, fie preferat în momentul de față, inevitabil iese la iveală o înțelegere a Evangheliei. Dacă un lider pune deoparte timp pentru mărturisirea păcatului (fie prin rugăciune, prin cântare sau prin citirea Scripturii), atunci ceva despre Evanghelie este comunicat. Dacă nu există nicio mărturisire a păcatului în decursul serviciului de închinare, atunci altceva este comunicat – chiar dacă mesajul transmis poate să nu fie intenționat.⁴

³ Mike Cospers, *Rhythms of Grace: How the Church's Worship Tells the Story of the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2013), p. 149.

⁴ Bryan Chapell, *Christ-Centered Worship: Letting the Gospel Shape Our Practice* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), p. 18–19.

Imaginează-ți un inel de diamant. Ordinea dintr-un serviciu de închinare acționează ca brațele care susțin diamantul strălucitor al Evangheliei. Liturghia noastră ar trebui să susțină și să împodobească mesajul harului lui Dumnezeu în Hristos, pe care îl proclamăm. Ideal ar fi ca, asemenea celor mai bune brațe, liturghia să fie neatrăgătoare, pentru că ea se dă la o parte așa încât Evanghelia să strălucească puternic și fără piedici. De aceea, o liturghie săracă este ca un set de brațe care umbresc diamantul. Mineralul prețios poate să fie prezent, dar el este astupat. Dacă o biserică nu are grijă, ordinea serviciului închinării ei poate mai degrabă să murdărească decât să reliefeze vestea bună.

DOUĂ EXEMPLE

Pentru a vedea cum funcționează acest lucru în practică, imaginați-vă două strângeri diferite de biserică. Fiecare congregație este de aceeași mărime. Ele folosesc aceleași instrumente muzicale: pianul, chitara, basul și tobele. Mai important, ele afirmă chiar același credințe teologice de bază. Dar liturghiile lor diferă substanțial.

Prima este una tipică pentru biserica unde am slujit în tinerețea mea, pe când aveam circa 20 de ani. Este o liturghie evanghelică obișnuită, ce începe cu un cântec energic de strângere laolaltă. Apoi păstorul salută biserica și îi invită pe toți ceilalți să se salute reciproc. După aceea, el înalță o scurtă rugăciune, cerându-I lui Dumnezeu să binecuvânteze strângerea laolaltă. După aceasta, trupa de

închinare conduce un „set” de trei cântece de laudă, adesea într-o secvență trecând de la un cântec ritmat despre Dumnezeu, la o cântare cu un tempo mediu despre ceea ce Dumnezeu a făcut, și încheind cu o cântare lentă de adora-re. Liderul de închinare încheie acel set cu rugăciune, repetând întrucâtva ca un ecou cuvintele ultimei cântări. Un videoclip introduce tema predicii. Păstorul se apropie apoi de amvon, citește un pasaj din Scriptură, își prezintă mesajul, și se roagă. El invită congregația să se alăture într-o cântare de încheiere, după care dă o binecuvântare. Trupa de închinare se lansează într-un șir de cântece finale atunci când oamenii se ridică și pleacă.

A doua strângere a bisericii este în cadrul unui serviciu de închinare de la Igreja Presbiteriana Barra Funda (Biserica Prezbiteriană Barra Funda) din São Paulo, Brazilia. Un prezbiter începe serviciul citind o chemare la închinare din 1 Petru 2:9-10. Apoi face o rugăciune de deschidere. Congregația cântă imnul „Temelia Bisericii” în portugheză. Apoi vine citirea unui pasaj din Scriptură, din Levitic 26:1-13. Congregația cântă o cântare intitulată „Poporul Tău”, apoi un membru aduce o rugăciune de laudă. Urmează o altă cântare, „Peste Țări”. Apoi păstorul predică din Faptele Apostolilor 2:42-47. În această duminică, congregația citește legământul de membralitate și cântă imnul „Pâinea și vinul” în pregătire pentru Masa Domnului. Un păstor conduce congregația într-o rugăciune de mărturisire, apoi biserica sărbătorește Cina. În final, păstorul

înălță o rugăciune de mijlocire înainte de încheierea serviciului de închinare cu o binecuvântare.

Ce ne comunică aceste liturghii diferite? Ce valori ne descoperă ele?

Haideți să începem cu cea de-a doua. La Igreja Presbiteriana Barra Funda, ordinea serviciului de închinare include citiri din Scriptură, rugăciuni și cântări, lucru care le permit acestor elemente diferite să se interpreteze și să arunce lumină unul asupra celuilalt. Observați felul în care lecturile din 1 Petru 2 și Levitic 26 se concentrează pe poporul lui Dumnezeu. Titlurile cântărilor au aceeași temă. Aceste imnuri și pasaje biblice au fost alese pentru a forma contextul predicii din Faptele Apostolilor 2, care descrie părtășia bisericii din Ierusalim. Putem vedea din diferitele rugăciuni că părțile serviciului de închinare se concentrează pe laudă, mărturisire sau cerere. În esență, această liturghie ghidează deliberat biserica îndreptând-o către o apropiere de Dumnezeu, dar rămânând concentrați pe Cuvântul Lui. Dumnezeu vorbește la începutul strângerii laolaltă, iar poporul Lui răspunde în rugăciune și cântare. Dumnezeu vorbește într-o altă lectură a Scripturii și în predică, iar poporul Lui răspunde prin celebrarea Cinei Domnului și prin aducerea rugăciunilor lor de mijlocire înaintea Lui.

Puneți în contrast strângerea laolaltă a credincioșilor de la Barra Funda cu prima ordine a serviciului de în-

chinare pe care am menționat-o. Acea liturghie nu este păcătoasă sau greșită în sine, dar nu aș considera-o înțeleaptă, sănătoasă sau recomandabilă. Ea are cel puțin patru elemente care constituie slăbiciuni.

În primul rând, acest serviciu – poate chiar neintenționat – împarte închinarea în cântare și predică. În fapt, oamenii care participă la servicii de închinare de felul acesta descriu adeseori cântarea ca fiind închinarea, ca și cum celelalte părți ale serviciului nu ar fi parte din felul în care Îl glorificăm pe Dumnezeu. Structura întărește această gândire greșită. Există o schimbare de scenă (de la standurile de muzică la scaunul sau masa de bar) și un videoclip, ca un soi de intermezzo liturgic între partea conținând cântările și cea conținând predica, astfel că cele două sunt percepute ca separate și deconectate.

În al doilea rând, această liturghie începe cu noi, care Îi vorbim lui Dumnezeu în închinare, după care El ne vorbește. Acea ordine este aducătoare de confuzie. Dumnezeu este primul care ni Se revelează prin Cuvântul Lui. Așa cum am văzut mai devreme, Dumnezeu lucrează în și prin noi în închinarea comună. El ne împuternicește răspunsul. Astfel, deși acest serviciu poate fi gândit așa încât să pară abordabil și atractiv, ironic este că el cere prea mult de la participanți. El așteaptă de la ei să fie pregătiți să se implice în cântări energice de laudă fără a li se reaminti în prealabil și în mod necesar cine este Dumnezeu și ce a făcut El pentru noi în Hristos.

În al treilea rând, această ordine a serviciului ignoră două dintre cele mai esențiale elemente ale închinării comune: rugăciunea și citirea Scripturii. Nu există nicio altă citire a Scripturii în serviciu, în afara a ceea ce păstorul citește în predica lui. Iar rugăciunile slujesc ca elemente de tranziție, nu ca elemente de substanță ale închinării.

În al patrulea rând, în afara setului de cântări, serviciul nu dezvoltă nicio temă mai extinsă. Nu există niciun sens al mișcării de la privirea îndreptată către caracterul lui Dumnezeu pentru laudă, sau de la auzirea Legii lui Dumnezeu spre mărturisirea păcatelor, sau de la meditația la Evanghelie spre mulțumire. Cele mai bune elemente vin în porții multiple care se zidesc unul pe celălalt, în succesiunea lor. Totuși, această hrană este lipsită de o progresie intenționată. Ea se simte ca și cum ar fi un sandviș și cartofii prăjiți la un restaurant cu livrare în mașină.

Analizați structura celei mai recente strângeri laolaltă a bisericii voastre. Care este „povestea” pe care ea vrea să o spună prin aranjamentul diferitelor elemente? Este o poveste ce merită să fie insuflată congregației voastre săptămână de săptămână?

Dacă liturghia pune accent pe Dumnezeu, care vorbește prin Cuvântul Lui, iar poporul Său ascultă, ea hrănește o atitudine congregațională de supunere față de Scriptură. Dacă serviciul include rugăciuni solide de laudă, mărturisire, cerere și mulțumire, el îi va învăța pe participanți să se roage și va întări identitatea bisericii ca popor

al rugăciunii. Dacă liturghia subliniază cu regularitate profunzimile păcatului nostru înainte de a ne bucura de culmile dragostei lui Dumnezeu în Hristos, ea educă biserica să prețuiască jertfa lui Isus. Dacă liturghia pune predica în centru, ea va învăța biserica să prețuiască predicarea, considerând-o vitală pentru viața și sănătatea ei.

O ATENȚIONARE

Trebuie să adaug aici o atenționare. Unii teologi și lideri par să vorbească despre liturghie de parcă ar fi instrumentul *primordial* care va aduce o sănătate mai mare în bisericile creștine. Ei tratează reforma liturgică asemenea Răspunsului la orice fel de probleme din lumea evanghelică de azi. Argumentul sună cam așa: deoarece ordinea închinării noastre ne modelează dorințele, atunci înțelegerea ei corectă este cheia echipării și creșterii creștine. Sunt credincioșii materialişti? Forma liturghiei le va educa inimile să dorească Împărăția lui Dumnezeu mai mult decât lumea aceasta. Sunt ei individualişti? Liturghia modelează identitatea lor ca parte a comunității de credință. Sunt credincioșii neinteresați de dreptate? Liturghia corectă va trezi în ei o pasiune după echitate și dreptate. Și așa mai departe.⁵ Sunt de acord că liturghia este o forță

⁵ Deși există multe lucruri laudabile în perspectiva înaltă despre liturghie pe care James K. A. Smith o descrie în lucrarea *Desiring the Kingdom* – astfel că am citat-o pozitiv mai devreme în acest capitol – în acest punct am avut unele ezitări legate de abordarea din cartea lui. Smith ne oferă idei utile legate de puterea formativă a liturghiei, dar uneori subliniază atât de categoric felul cum ea influențează obiceiurile

puternică ce ne modelează inimile. Iată de ce am vorbit în acest capitol încurajându-vă să fiți pe cât de atenți în legătură cu ordinea serviciului de închinare din bisericile voastre. Liturgia ne oferă un schelet, și contează să avem un schelet puternic și bine conectat, pe cât este posibil. Dar veți avea nevoie de mai mult decât un schelet ca să vă bucurați de un trup viu, care respiră. Conținutul real al fiecărui element al serviciului de închinare contează mai mult decât ordinea în care aceste elemente sunt aranjate.

Amintiți-vă de ordinea excelentă a serviciul de închinare de la Igreja Presbiteriana Barra Funda. Cum ar fi fost

inimilor noastre, încât lucrarea împuternicită de Duhul prin Cuvânt pare uitată. Liturgia este neîndoiește o forță puternică ce modelează ceea ce noi iubim; unul dintre atuurile cărții lui Smith este profunzimea prin care demonstrează acea realitate. Dar argumentul lui Smith că „ne închinăm înainte de a cunoaște” (p. 34) și că liturgia conduce inimile noastre într-o „educație pre-cognitivă” (p. 136) pare că riscă încheșarea rolului primar al lucrării supranaturale a Duhului Sfânt de schimbare a inimii prin propovăduirea verbală a Evangheliei. Da, noi suntem toți ființe care se închină și care sunt modelate invariabil de diferitele „liturghii” la care participăm zilnic. Totuși, doar Duhul dă viața cea nouă, și El face asta prin Cuvânt. „Credința vine în urma auzirii, iar auzirea vine prin Cuvântul lui Hristos” (Rom. 10:17). Ca să fim corecți, Smith adaugă util argumentului lui când notează că nu ar trebui să reducem închinarea comună la o „pedagogie liturgică a dorinței”, întrucât Dumnezeu îi vorbește activ bisericii adunate, prin Duhul Său (p. 150). Preocuparea mea este să nu ajungem în situația în care cititorii cărții lui să rămână cu ideea că liturgia ar avea *ultimă* importanță, când ar fi mai bine să o vedem ca *penultimă*. Ea este un instrument pastoral pentru ucenicizarea comună, fiind secundară și folosită în slujba lucrării Cuvântului. Mark Earnsey spunea: „Sursa primară a teologiei reformatorilor a fost Cuvântul lui Dumnezeu. Totuși, întrucât reformatorii au înțeles importanța legăturii dintre felul cum închinătorii se roagă (*lex orandi*) și cum sau ce cred (*lex credendi*), ei au tratat liturgia ca pe un mijloc puternic prin care să comunice teologie. *Liturghiile erau îmbibate în Scriptură, astfel că ele n-au fost lipsite de rod*. Ceea ce au produs ele adesea au fost congregații transformate, încrezătoare în Hristos și curajoase în fapte bune. Prin liturgiile reformei, doctrina evanghelică a fost la fel de puternic prezentată în închinarea publică pe cât era propovăduită în scrierile publice” (“Soli Deo Gloria: The Reformation of Worship,” in *Reformation Worship: Liturgies from the Past for the Present* [Greensboro, NC: New Growth, 2018], 26–27, subl.).

dacă imnurile ar fi schimbate cu niște cântări cărora să le lipsească adevăruri cheie despre harul manifestat de Dumnezeu față de noi în Hristos? Cum ar fi fost dacă rugăciunile și predica nu ar mai fi avut un mesaj evanghelic clar, ci în schimb ar fi întunecat sau chiar ar fi intrat în conflict cu Evanghelia? Da, poate că ați mai citi Scriptura, dar în afară de aceasta, serviciul de închinare ar fi lipsit de adevăr. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi citit, dar Evanghelia să nu fie explicată niciodată. Ceea ce am descris aici este cazul multor biserici protestante și romano-catolice. Ele servesc o masă care poate fi aranjată cu îndemânare, dar hrana de pe majoritatea farfuriilor să nu dea viață și sănătate.

Dacă ar fi să facem schimb de analogii, o liturghie este ca o conductă prin care curge apa Evangheliei. Conductele contează. Fără îndoială, deși uneori este foarte puțin perceptibil, materialul conductei adaugă propria aromă la apă. Dar apa este cea care astâmpără setea. Apa dă viață. Mai bine să ai conducte fisurate prin care curge apă curată decât să ai conducte uimitor de frumoase, dar legate la o fântână seacă. Dacă ne preocupăm mai mult de ordinea serviciului decât de conținutul fiecărui element al acesteia, putem să ajungem, ironic, să neglijăm propovăduirea Evangheliei.

Trebuie să ne străduim să umplem serviciile noastre cu apa dătătoare de viață a Cuvântului lui Dumnezeu. Când este bine propovăduit, prin Scriptură și predică, prin cântare și rugăciune, ilustrat prin botez și Cină – Cuvântul

este cel care îi dă viață bisericii (Rom. 10:17; Col. 1:5-6; Iacov 1:18). Scriptura insistă pe faptul că Dumnezeu îi înviază pe morți prin propovăduirea unui mesaj verbal – atât de mult încât El l-a chemat pe Ezechiel să predice unei văi pline de oase uscate și moarte (Ezec. 37). Liturghia noastră va da aromă felului în care înțelegem mesajul, dar, în ultimă instanță, mesajul este cel pe care Dumnezeu îl folosește ca să Își mântuiască și să Își transforme poporul.

MODELE ÎN SCRIPTURĂ ȘI ÎN ISTORIA BISERICII

Cu aceste adevăruri în minte, haideți să ne întoarcem la beneficiile liturghiei. Cum ar fi dacă biserica din care faceți parte ar adopta o ordine a serviciului deopotrivă modelată de temele Evangheliei și plină de conținutul Evangheliei? Scriptura nu prescrie o liturghie definitivă cu „L”, pe care fiecare biserică trebuie să o urmeze. Fiecare congregație trebuie să hotărască pentru propria circumstanță cea mai edificatoare cale de a instala conductele proprii.

Dar liturghiile bune au în comun anumite teme și traiectorii biblice. Chiar dacă Biblia nu ne oferă o ordine pas cu pas a serviciului, ea totuși ne învață despre felul în care Dumnezeu Își modelează relația cu poporul legământului Său. De asemenea, multe pasaje cheie ale Scripturii par să vorbească despre un model liturgic. Este înțelept să căutăm modele și priorități în Cuvântul lui Dumnezeu atunci când determinăm structura străngerilor noastre laolaltă.

Să ne gândim la Adam în grădina Eden. Primul om a fost creat pentru a se închina. Jonathan Gibson observă trei aspecte ale felului în care Dumnezeu S-a raportat la primul închinător dintre oameni. În primul rând, Dumnezeu i-a vorbit lui Adam, învățându-l care erau fructele de care să se bucure și care era fructul interzis (Gen. 2:16-17). (Eu aş adăuga și că Dumnezeu l-a chemat pe Adam la relația cu Eva și, atunci când au fost puși împreună în templul grădinii Lui, viața lor avea să fie una de închinare comună [2:18ff.].) În al doilea rând, există un răspuns implicit din partea lui Adam și Eva: să aibă credință în Dumnezeu și să asculte de Cuvântul Lui. În al treilea rând, există o „masă a părtășiei”: dacă bărbatul și femeia aveau să umble în ascultare, ei urmau să aibă parte de pomul vieții, într-o părtășie neafectată de rușine cu Dumnezeu și unul cu altul. Este subtil, dar eu cred că Gibson are dreptate: în Eden vedem o liturghie într-o formă embrionică. (1) Dumnezeu Își cheamă poporul să I se închine prin Cuvântul Său; (2) ei ar trebui să răspundă prin ascultare, după care (3) Dumnezeu are părtășie cu ei.⁶ Desigur, păcatul distruge această imagine mirifică. În Vechiul Testament, poporul lui Dumnezeu nu se poate apropia de El decât prin lucrurile rânduite de El, care tratează vinovăția și necurăția lor.

Totuși, există un fel ușor de recunoscut în care Dumnezeu Se întâlnește cu poporul Său în narațiunea biblică.

⁶ Jonathan Gibson, “Worship: On Earth as It Is in Heaven,” in *Reformation Worship*, p. 3-4.

Vedem acest lucru în special în două evenimente centrale: când Dumnezeu ratifică legământul la Sinai (Exod 19-24) și când Dumnezeu Se întâlnește cu poporul Său la templu (2 Cron. 5-7). Aceste două situații nu sunt identice, dar ele vorbesc despre o abordare liturgică: (1) Dumnezeu Își strânge poporul în apropierea prezenței Sale; (2) Dumnezeu Își curăță poporul prin jertfe; (3) Dumnezeu îi asigură poporului Lui accesul mijlocit la El; (4) Dumnezeu vorbește; poporul aduce daruri, Îl laudă pe Dumnezeu și se dedică slujirii Lui; (6) poporul se bucură de o masă de părtășie.⁷ Observați că, printr-o elaborare anume, modelul edenic al chemării la închinare, răspuns și părtășie continuă să se manifeste. Gibson vede o structură liturgică asemănătoare în cartea Apocalipsa.⁸

Ce învățăm din aceste texte? Vedem că, atunci când Dumnezeu se întâlnește cu poporul legământului Său, El este cel care inițiază acțiunile. Observați de asemenea că jertfa, curățarea și mijlocirea preotească sunt elemente proeminente. Închinarea noastră de astăzi ar trebui, de aceea, să accentueze centralitatea lui Hristos ca marele nostru Preot, care ne-a curățat prin sângele Său. Observăm de asemenea că răspunsul nostru cuprinde multiple fațete: poporul lui Dumnezeu se prezintă pe sine înaintea Lui prin rugăciune, cântare și daruri. În final, vedem că închinarea culminează cu părtășia dintre Dumnezeu și poporul Său.

⁷ Gibson, "Worship: On Earth as It Is in Heaven," p. 6-8.

⁸ Gibson, "Worship: On Earth as It Is in Heaven," p. 18.

Desigur, de-a lungul anilor, mulți credincioși au observat aceste teme în Scriptură și au dezvoltat liturghii pe baza lor. Pentru cei care susțin teologia reformată, Hughes Oliphant Old afirmă pe bună dreptate că am face bine să învățăm din „tradiția noastră liturgică” – adică să luăm aminte la înțelepciunea liturghiilor înaintașilor noștri care, ca și noi, au căutat să fie credincioși față de Scriptură.⁹

În acest sens, Bryan Chapell analizează mai multe forme liturgice de durată din istoria bisericii și condensează principalele aspecte pe care ele le au în comun:

1. Recunoașterea caracterului lui Dumnezeu (Adorare)
2. Recunoașterea caracterului nostru (Mărturisire)
3. Afirmarea harului manifestat în Hristos (Siguranță)
4. Exprimarea devoțiunii (Mulțumire)
5. Dorința după ajutor ca să putem trăi pentru Dumnezeu (Cerere și Mijlocire)
6. Căpătarea cunoștinței prin care putem fi plăcuți lui Dumnezeu (Învățare din Cuvântul lui Dumnezeu)
7. Trăirea pentru Dumnezeu cu binecuvântarea Lui (Însărcinare și Binecuvântare).¹⁰

⁹ Old, *Worship: Reformed according to Scripture*, p. 165ff.

¹⁰ Chapell, *Christ-Centered Worship*, p. 100. Acesta este un rezumat a ceea ce Chapell denumeste „Liturghiile lumii”, care explică omiterea Cinei Domnului, deși eu aș sugera că Cina și ideea de a ne bucura de părtășia cu Dumnezeu și unii cu alții ar trebui incluse la nr. 7.

ÎNCĂ UN EXEMPLU DE LITURGHIE

Structura largă pe care Chapell o identifică este asemănătoare ordinii tipice a serviciului pe care noi o folosim, în congregația mea, la biserica de la Capitol Hill. Ritmurile acestei liturghii au slujit sufletului meu vreme de 10 ani. Așadar, ca un exemplu final al felului în care liturghia modelează viața bisericii strânse laolaltă, haideți să parcurgem etapele unei întâlniri obișnuite de duminică dimineața de la CHBC.

Dați-mi voie ca, mai înainte de toate, să fac câteva precizări. Sper că ceea ce este remarcabil în legătură cu această ordine a serviciului de închinare este cât de obișnuit arată ea. Aici nu avem clopote sau fluieri, și nici înflorituri inovatoare.

Fiind informată de liturghiile clasice reformate, ea este o ordine a serviciului închinării ce era larg răspândită în bisericile baptiste în urmă cu câteva secole. Ea este flexibilă, căci din timp în timp diferă în anumite detalii. Sper că principalele ei contururi sunt de asemenea simple și suficient de biblice pentru a putea fi transferate în diferite contexte culturale. Totuși, ideea mea nu este că ar trebui să imitați această liturghie. În schimb, eu sper că ea vă va motiva să vă gândiți la ea, să discutați despre ea și să consultați chiar alte exemple.¹¹

¹¹ Vedeți anexa conținând exemple de ordini ale serviciului de închinare din biserici contemporane. Cartea lui Gibson și Earngey, *Reformation Worship* (v. nota 5 de mai sus) conține o listă mai lungă de liturghii din secolul al XVI-lea.

După cum veți vedea, predica ocupă locul central. Încercăm să luăm principala temă a textului predicii și să o infuzăm pe tot parcursul serviciului de închinare, așa încât cântările, citirea din Scriptură și rugăciunile să anticipeze predica și să ne pregătească inimile pentru ea.

Cântări pregătitoare

Înainte de începerea formală a serviciului de închinare, muzicienii cântă câteva imnuri și invită congregația să se alăture în timp ce își ocupă locurile.

Bun venit și anunțuri

Liderul serviciului (un prezbiter sau membru al echipei de lucrători) salută congregația, le spune bun venit vizitatorilor și face câteva anunțuri scurte. În loc să facă acest moment de salut să fie independent în sine, liderul serviciului de închinare își formulează remarcile având în minte tema viitoare a predicii. Liderul va continua să slujească asemenea unui „ghid” liturgic pe tot restul strângerii noastre laolaltă. Prin tranziții scurte, dar bine gândite, el aplică lipiciul teologic care strânge laolaltă diferitele elemente ale serviciului.¹²

Moment de tăcere și chemarea Scripturii la închinare

După anunțuri, liderul serviciului de închinare invită congregația să petreacă un moment în tăcere. Ce imagine puternică: o congregație de oameni care sunt în mod

¹² Pentru mai multe informații despre rolul vital al tranzițiilor bine gândite, vă recomand Chapell, *Christ-Centered Worship*, p. 203–213.

obișnuit foarte ocupați și zgomotoși, acum tace! Noi Îl așteptăm astfel pe Dumnezeu să vorbească. Săptămână de săptămână, acest moment de tăcere ne reamintește că, prin puterile noastre, nu avem nimic de spus înaintea lui Dumnezeu. Nu noi Îl căutăm. El trebuie să ne caute, să ne găsească, și să Se descopere față de noi.

Și El face acest lucru. Cuvântul lui Dumnezeu străpunge tăcerea. Serviciul de închinare începe oficial când liderul citește Scriptura. Această chemare scripturală la închinare ia doar câteva secunde, dar este un simbol puternic al inițiativei lui Dumnezeu. El cheamă strângerea noastră laolaltă la ordine.

Sumarul crezului

După ce Dumnezeu ne cheamă să ne apropiem de El, este potrivit să ne gândim cine este acest Dumnezeu. Următorul aspect al serviciului de închinare este adesea o lectură scurtă, variabilă, care slujește ca un rezumat al teologiei noastre. Fie că este vorba de Cele 10 Porunci, Cina Domnului, o mărturisire istorică precum Crezul Apostolic sau Crezul de la Niceea, această lectură sumarizează credința pe care o mărturisim. Acest moment arată că suntem o biserică unită prin învățătură sănătoasă. (Că veni vorba, un crez este un instrument de dare de învățătură. El este o formă de propovăduire a Cuvântului. Recitarea crezurilor istorice ale credinței ajută la demonstrarea legăturii noastre cu generațiile de credincioși de dinaintea noastră.)

Imnuri de laudă

Ulterior, întrucât Dumnezeu ne-a chemat să-L lăudăm și ne-am amintit cine este El, noi aducem acum adorare Dumnezeului Triunic. Aici cântăm unul, două sau trei imnuri care se concentrează pe perfecțiunile și pe faptele mărețe ale lui Dumnezeu.

Rugăciune de laudă

La fel cum L-am glorificat pe Dumnezeu în cântare, acum Îl preamărim în rugăciune. Un prezbiter sau un alt bărbat matur care aspiră la această slujire conduce o rugăciune timp de 3 până la 6 minute, rugăciune informată de temele și prioritățile textului predicii, concentrată pe declararea laudelor lui Dumnezeu. Unul dintre cele mai notabile lucruri din această rugăciune este că ea rămâne doar o rugăciune de laudă – fără mărturisire sau cereri. Noi credem că este instructiv să ne rugăm în felul acesta, așa încât să ne concentrăm în totalitate pe cine este Dumnezeu și pe ceea ce El a făcut. Noi sperăm că, în timp, această rugăciune ne modelează într-o congregație tot mai concentrată pe Dumnezeu, unită printr-o viziune a măreției Lui.

Citirea Scripturii

Dumnezeul pe care Îl lăudăm continuă să ni se adreseze în Cuvântul Său. Această citire a Scripturii – care poate fi colectivă, sub forma unui răspuns sau condusă de un cititor – este din Testamentul opus celui de unde este

textul predicii. În felul acesta, auzim în fiecare duminică citindu-se din ambele Testamente, lucru care ne echipează să apreciem unitatea întregii Scripturi. Această lectură ne va confrunta adesea cu realitatea stării noastre păcătoase. Cuvântul ne convinge de păcat, nu doar la nivel individual, ci și colectiv, arătându-ne că suntem un popor care a căzut în păcat și are nevoie de un Mântuitor.

Rugăciune de mărturisire și asigurarea Scripturii în ce privește iertarea

Este potrivit apoi să răspundem față de această parte a Cuvântului lui Dumnezeu recunoscându-ne păcatele și cerând mila lui Dumnezeu. Folosind un limbaj deopotrivă străpungător și totuși aplicabil tuturor, persoana care conduce rugăciunea petrece un timp mărturisind exemple specifice de păcat în numele întregii congregații. Această rugăciune ne educă să fim o biserică onestă și transparentă personal în legătură cu răzvrătirea noastră.

Totuși, din fericire, mărturisirea nu este ultimul cuvânt. După acest moment sobru de reamintire a vinovăției noastre, persoana care conduce în rugăciune citește un pasaj din Scriptură care ne aduce mângâiere prin harul lui Dumnezeu în Hristos.

Imnuri de răspuns

Mergem mai departe cântând una sau două cântări care se concentrează în mod normal pe Hristos și pe lucrarea Sa răscumpărătoare pentru noi. Adesea, acestea sunt

imnurile pe care congregația le cântă cel mai viu. Întrucât ne-am luat timp să ne gândim la greutatea vinovăției noastre, putem să ne bucurăm acum jubilând pentru că Isus a purtat mânia pe care noi o merităm.

Rugăciune pastorală de cerere

A treia rugăciune majoră din serviciu exprimă dependența noastră totală de Dumnezeu. Conduasă de cel care predică în acea duminică, această rugăciune se deplasează în mod normal în cercuri concentrice, către exterior. Ea începe cu rugăciune pentru congregație ca întreg și pentru câțiva membri ai bisericii pe nume. Trece apoi la rugăciune pentru orașul și țara noastră, urmând îndemnul lui Pavel la rugăciune pentru cei din diferite sfere de autoritate (1 Tim. 2:1-2). Ulterior, ea trece la mijlocire pentru întreaga lume, cerându-I lui Dumnezeu să trimită Evanghelia Lui în ținuturile cele mai îndepărtate și să îi întâlnească pe frații și surorile persecutați din toate colțurile lumii. Acest fel de rugăciune educă biserica să recunoască cât de mici suntem și cât de suveran și suficient este Dumnezeu. Ea hrănește o mentalitate globală în congregație, cultivând o preocupare pentru răspândirea veștii bune în locuri în care se poate să nu fi ajuns niciodată.

Imn, rugăciune de mulțumire și colectă

Recunoscând că Dumnezeu găsește plăcere să răspundă la rugăciunile pe care tocmai le-am adus, noi cântăm o cântare de mulțumire. Acest imn ne pregătește

pentru colectă, în timpul căreia recunoaștem că tot ceea ce avem vine de la Dumnezeu și dăruim înapoi parte din ceea ce primim.

Liderul serviciului de închinare introduce colecta cu o scurtă rugăciune de mulțumire. Această parte a serviciului de închinare ne învață, săptămână de săptămână, că recunoștința și generozitatea ar trebui să fie semne distinctive ale poporului lui Dumnezeu.

Predica

Ulterior Îl glorificăm pe Dumnezeu ascultând Cuvântul Lui propovăduit și aplicat congregației. Aici suntem de acord cu Luther: „Propovăduirea și învățarea Cuvântului lui Dumnezeu este cea mai aleasă și mai nobilă parte a oricărui serviciu de închinare”.¹³ Predica nu este un eveniment pur intelectual și sec. Este un mijloc crucial pe care Duhul Sfânt îl folosește pentru a-i conferi har congregației strânse laolaltă. El ne hrănește, ne modelează și ne umple atunci când noi ne hrănim din Hristos în Cuvântul Său.

Botez și Cina Domnului

În mod normal, noi celebrăm rânduielile o dată pe lună, Cina Domnului în prima duminică și botezul în a treia duminică a lunii. Le-am plasat astfel în liturghie pentru că ele surprind și întăresc Cuvântul predicat.

¹³ Martin Luther, “German Mass and Order of God’s Service: Adopted in Wittenberg, 1526,” in *Reformation Worship*, ed. Gibson and Earngey, p. 107.

Imn de răspuns, binecuvântare, și moment de tăcere pentru reflectare și pregătire

În încheiere, ne alăturăm vocile într-o cântare care are scopul de a relua ideea centrală a predicii și de a o înrădăcina tot mai adânc în inimile noastre.

Predicatorul anunță o binecuvântare finală din Scriptură. La fel cum Dumnezeu a avut primul cuvânt în serviciul de închinare, El îl are și pe ultimul. Dumnezeu este Cel care ne binecuvântează și ne trimite să trăim în lume spre gloria Lui. Adeseori folosim textul din 2 Corintheni 13:14, o bogată binecuvântare trinitariană: „Harul Domnului Isus Hristos, și dragostea lui Dumnezeu, și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!”

În final, petrecem un alt moment în tăcere pentru a-i permite congregației să se gândească la întreg serviciul de închinare. Aceasta este o oportunitate de a trata în final lucrurile cu Dumnezeu, de a ne desfăta de binecuvântarea care a fost citită și de a ne pregăti inimile pentru săptămâna ce ne stă înaintea. Asemenea momentului de tăcere de dinaintea serviciului de închinare, această pauză este o graniță sonoră subtilă care desparte serviciul de închinare de conversația vie și de părtășia de după aceea.

ÎNCHEIERE

Liturghia pe care tocmai ce am descris-o nu este una spectaculoasă. Ea nu ține de creativitate sau de inventivitate. Cred că majoritatea membrilor bisericii noastre nu își

petrec timpul analizând riguros ordinea serviciului de închinare din buletinul lor duminical. Ei pur și simplu participă, fiind focalizați în atenția lor pe Dumnezeu și unul pe altul. Din fericire, ca atunci când mă uit la verigheta soției mele, ceea ce ei observă nu sunt structurile liturghiei, ci diamantul Evangheliei.

Duminică de duminică, noi ne apropiem în comun de Dumnezeu aproximativ în același fel. Liturghia noastră poate fi lipsită de lucruri sofisticate, dar ea ne modelează săptămână de săptămână în ceea ce suntem ca biserică. Ea ne înrădăcinează în realitatea remarcabilă că Dumnezeu ne-a răscumpărat în Hristos.

6

CUM PARTICIPĂ ÎNTREAGA BISERICĂ LA STRÂNGEREA LAOLALTĂ?

Am început această carte analizând serviciul de închinare comună printr-o vedere generală. În capitolele 1-3 am arătat că, întrucât biserica este o strângere laolaltă, întâlnirea noastră împreună este esența vieții congregaționale. Dumnezeu este Acela care strânge bisericile locale prin harul Său. El adună poporul Său ca acesta să Îi înalțe Numele și ca să se zidească reciproc și, făcând aceasta, să evanghelizeze popoarele. Apoi, în capitolele 4 și 5, am intrat în detalii analizând ce implică o strângere laolaltă în ziua Domnului. Am văzut că Dumnezeu guvernează felul în care o biserică se apropie de El, prin Cuvântul Său autosuficient. Am văzut cum forma serviciului de închinare modelează în timp sănătatea spirituală a congregației.

Evident, țelul comun al tuturor acestor lucruri a fost să arăt că închinarea comună este un fenomen colectiv în profunzimea lui. Când abordăm strângerea noastră pentru închinare cu o perspectivă serioasă legată de biserica locală,

acest lucru transformă gândirea noastră despre ce se petrece în dimineața de duminică.

În ultimele două capitole vreau să intrăm și mai mult în detalii. Dacă întâlnirea de închinare este o expresie a vieții congregaționale a bisericii, ce înseamnă asta pentru fiecare element al serviciului? Nimic surprinzător: vreau să arăt că fiecare moment al strângerii noastre laolaltă are o dimensiune colectivă bogată. În capitolul 6, vom trece prin multe dintre acțiunile biblice cheie de închinare comună – citirea și predicarea Cuvântului, rugăciunea și rânduielile botezului și Cinei Domnului. În capitolul 7 ne vom îndrepta către cântare și vom vedea cum bisericile pot să dezvolte o cultură a participării congregaționale robuste.

Pentru fiecare aspect al serviciului, voi începe cu unele observații teologice. Apoi voi face câteva sugestii practice despre cum pot bisericile să ilustreze dimensiunea colectivă a celui act particular de închinare. Aceste sugestii nu sunt cerințe biblice în sens strict, ci idei practice. Ele sunt „forme” ale „elementelor” biblice. Sper că ele reflectă înțelepciune scripturală, dar puteți să le preluați ca atare, să le ignorați sau să le ajustați pentru a se potrivi contextului vostru.

CITIREA CUVÂNTULUI

Dumnezeu creează și Își sfințește poporul prin Cuvântul Său. Pavel îl învață pe Timotei să ia „seama bine la citirea publică a Scripturii” (1 Tim. 4:13, ESV). Pentru ca

citirea Scripturii să fie „publică”, trebuie să existe o audiență. Este ziditor să citim Biblia cu glas tare când suntem singuri, dar o dinamică diferită este la lucru atunci când „doi sau trei” sunt adunați în Numele lui Isus (Matei 18:20).

Citirea publică a Cuvântului lui Dumnezeu trebuia să fie un semn distinctiv al poporului Israel de-a lungul istoriei. Vedem că acest popor se aduna să audă citită Legea lui Dumnezeu în timpul lui Iosua (Iosua 8:33-35), Iosia (2 Cron. 34:30) și Ezra (Neem. 8:3). Fiind poporul legământului lui Dumnezeu, Israelul trebuia să aibă o atitudine ascultătoare față de Cuvântul Lui, împlinindu-l. La urma urmei, porunca de la începutul Legii era aceasta: „*Ascultă, Israele!*” (Deut. 6:4).

Când ajungem la Noul Testament, vedem că Pavel i-a învățat pe coloseni să ia epistola ce urma să fie „citită la voi” și să „facă așa ca să fie citită și în Biserica Laodicienilor” (Col. 4:16). Bisericii din Tesalonic îi spune: „În Domnul vă rog fierbinte ca epistola aceasta să fie citită tuturor fraților” (1 Tes. 5:27). Cartea finală a Bibliei promite aceasta: „Ferice de cine citește și de cei ce ascultă cuvintele acestei prorocii” (Apoc. 1:3).

Există o lecție simplă pe care ar trebui să o învățăm din aceste versete: Cuvântul lui Dumnezeu unește poporul Lui. Notele profund legate de legământ însoțesc citirea Scripturii. Dumnezeu a ales să îi vorbească poporului Său, cei pe care îi cheamă după Numele Său. Simplul act

al ascultării față de Cuvântul lui Dumnezeu, cu un angajament comun de a-l crede și împlini, strânge laolaltă o biserică.

Lisa se ridică, își deschide Biblia și începe să citească din Evanghelia după Ioan, capitolul 1. Întrucât provine din Trinidad, accentul ei mă invită să arunc o privire proaspătă asupra minunățiilor acestor versete cunoscute. Observ că Daniel ascultă atent, și mi-am făcut o notiță în minte să vorbesc cu el despre acest pasaj ceva mai târziu. La prânzul de după serviciul de închinare, Rebecca, o proaspătă credincioasă, mă întreabă ce sens are expresia „Cuvântul S-a făcut trup”. Înțelegi felul în care auzirea Cuvântului lui Dumnezeu citit hrănește unitatea unei biserici? Chiar dacă o singură persoană citește Scriptura cu glas tare, ideea este că toți cei 40, 400 sau 4000 de membri ai bisericii *aud* același Cuvânt în același timp. Cuvântul lucrează apoi în relațiile dintre noi.

Având toate aceste lucruri în minte, cum putem să subliniem dimensiunile colective ale citirii Scripturii atunci când planificăm un serviciu de închinare?

- Asigurați-vă că biserica citește în comun Scriptura. Congregația poate citi cu glas tare un întreg pasaj, sau puteți să îl împărțiți așa încât un lider citește anumite versete, iar congreagația răspunde citindu-le pe următoarele. Ceva plin de putere se petrece când membrii unei biserici își aud vocile proclamând adevărurile care le sunt dragi.

- Alegeți oamenii din întreaga congregație care să citească Scriptura în timpul serviciului de închinare. Tineri și bătrâni, bărbați și femei, oameni provenind dintr-o varietate de contexte culturale și cu diferite accente ale limbii. Când toți acești membri citească din aceeași Biblie, acest gest subliniază unitatea bisericii. Evident, citirea Scripturii cu glas tare, într-o modalitate ziditoare, necesită îndemânare și pregătire, dar mulți membri pot face acest lucru destul de bine dacă sunteți gata să îi învățați.¹
- Introduceți citirea versetelor Scripturii conectându-le pe scurt la viața congregației. „Frați și surori, mulți membri ai bisericii noastre trec prin boală și trupuri care îmbătrânesc. De aceea, haideți să ascultăm acest cuvânt plin de speranță din 1 Corinteni 15 despre trupurile înviate care ne așteaptă”. „Dragă biserică, haideți să fim atenți la învățătura lui Iacov din acest pasaj, care ne îndeamnă să fim o congregație ce se împotrivește favoritismelor”.

PREDICAREA CUVÂNTULUI

Citirea și predicarea Cuvântului sunt strâns legate. Predicarea înseamnă expunerea și aplicarea Cuvântului lui

¹ Pentru un ghid excelent despre cum să citiți Scriptura cu glas tare într-un serviciu al bisericii, vă recomand articolul lui Tim Challies, intitulat “The Public Reading of Scripture” (November 30, 2011. challies.com/articles/the-public-reading-of-scripture/).

Dumnezeu la situația poporului lui Dumnezeu. Asemenea citirii Scripturii, predicarea este un act colectiv.

Un om predică, dar prezența bisericii strânse laolaltă comportă ideea că o predică este o chestiune comună. Poate fi ceva subtil, dar faptul că întreaga congregație există acolo ca să asculte va modela într-un fel sau altul ce este predica. Ea nu este o transmisiune radio către niște oameni fără nume, ci o adresare către membrii reali, în carne și oase, pe care predicatorul îi cunoaște și care se cunosc reciproc. (Evident, multe denominații au cultivat un mediu vibrant al vorbirii, exclamațiilor și chiar strigării unor cuvinte precum „amin” în timpul predicii – un exemplu minunat de implicare congregațională!)

În epistolele pastorale, Pavel pleacă de la prezumția că Timotei și Tit predică față de congregațiile lor: „îndeamnă-*i* pe bogații veacului acestuia să nu se îngâmfe” (1 Tim. 6:17); „Adu-*le* aminte de aceste lucruri și roagă-*i* fi-erbinte înaintea lui Dumnezeu, să se ferească de certurile de cuvinte” (2 Tim. 2:14); „Adu-*le* aminte să fie supuși stăpânirilor și dregătorilor, să-*i* asculte, să fie gata să facă orice lucru bun” (Tit 3:1). Cuvântul lui Dumnezeu nu se schimbă, dar fiecare predicator trebuie să îl aplice congregației lui. Cu alte cuvinte, păstorii nu ar trebui să predice niște afirmații creștine generice ca și cum le-ar arunca în aer. Ei ar trebui să le vorbească oilor lor, poporului lor. O predică de duminică nu ar trebui să sune ca un mesaj adus la o conferință creștină – oricât de minunate ar fi predicile

de la conferințe. El trebuie să sune ca atunci când un tată le vorbește copiilor pe care îi cunoaște îndeaproape.

Nepotul faimosului predicator G. Campbell Morgan remarcă la un moment dat: „Eram prezent într-o biserică atunci când el s-a ridicat să predice, clipă în care luminile din sala principală au fost reduse. Dar Dr. Campbell Morgan s-a oprit din predica lui spunând: „Se poate ca ușierii să fie drăguți și să deschidă din nou luminile? Vreau să văd fețele din congregația mea. Ele sunt în general parte din notele mele””.² Predicarea nu este o cuvântare rostită într-o singură direcție. Predicatorii înțelepți nu stau alipiți de notele lor cu prea multă încăpățânare. Ei „își citesc” congregația și își croiesc expunerea avându-i în vedere pe sfinții ce stau înaintea lor.

Predica este congregațională și într-un alt sens: biserica poartă responsabilitatea pentru ceea ce aude. Predicatorii mincinoși capătă o platformă de pe care își promovează ereziile pentru că membrii bisericii cu „urechile gădilite” tolerează și chiar recrutează „învățători după poftele lor” (2 Tim. 4:3). Continuând îi asculte pe astfel de oameni, o biserică aprobă ceea ce aude. Trebuie să ne învățăm membrii bisericii să urmeze exemplul celor din Berea, care cercetau cu atenție Scriptura pentru a se asigura că ceea ce auzeau era adevărul (F.A. 17:11). Pavel i-a avertizat pe creștinii din Galatia că nu puteau pasa vinovăția

² Howard Moody Morgan, *In the Shadow of Grace: The Life and Meditations of G. Campbell Morgan* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2007), 116.

mai departe dacă acceptaseră o evanghelie diferită (Gal. 1:6ff). Erau responsabili pentru predicarea pe care o acceptau.

De aceea, ce ar trebui să facem pentru a sublinia în practică felul în care predicarea Cuvântului este o realitate congregațională? Iată câteva idei:

- Anunțați din timp textul predicii și încurajați membrii să mediteze mai dinainte asupra lui. Acest lucru nu doar că îi ajută individual să fructifice mai mult din predică, ci și organizează biserica, strângând-o în jurul textului. Membrii vor discuta mai bine pasajul și vor împărtăși întrebări despre el de-a lungul săptămânii.
- Aplicați predica bisericii ca întreg, nu doar vieții creștine la nivel individual. „Ceea ce înseamnă acest lucru pentru noi, CHBC, este că ne rugăm ca Dumnezeu să ne facă un popor ospitalier”. Tot așa, când predicați, învățați biserica despre propria viață comună și despre propria teologie. „Poate că ați observat că aici am acordat multă atenție mentalității și disciplinei bisericii. Facem acest lucru pentru că încercăm să fim credincioși față de învățătura lui Isus din acest pasaj”.
- Din când în când, faceți referire la anumiți membri care exemplifică ideea predicilor voastre sau care v-au ajutat să formulați o idee anume. Acest lucru face ca predica să se simtă mai puțin ca o cuvântare

academică și mai mult ca o adresare către propria familie spirituală.

- Când predicați, dați sugestii despre felul cum membrii pot să discute diferite idei din pasaj când iau o masă împreună sau despre cum se pot ruga împreună pentru un lucru pe care îl menționați. În felul acesta, chiar și în aplicația pe care o faceți, veți educa subtil congregația nu doar să asculte predica gândindu-se la propria viață, ci și să ia ceea ce au auzit și să îl folosească spre binele spiritual al celorlalți membri.
- Gândiți-vă la ideea ca grupurile mici să discute pasajul predicii fie anterior mesajului, fie după acesta, concentrându-se pe aplicațiile lui. Indiferent de abordare, textul predicii „reverberează” în congregație, oferind combustibil pentru ucenicizarea dintre membri.³
- Implicați membrii în pregătirea predicii voastre. Trimiteți-le un e-mail cu câteva paragrafe din schița predicii și cereți-le părerea. Aflați ce întrebări au despre pasajul respectiv. Întâlniți-vă cu mai mulți membri pentru a discuta împreună aplicațiile, așa încât acestea să rămână înrădăcinate în viețile membrilor bisericii voastre.

³ Pentru detalii despre acest subiect, vă recomand cartea lui Jonathan Leeman, *Word-Centered Church* (Chicago: Moody, 2017), p. 22–23, 159ff.

- Tot așa, implicați membrii în procesul de colectare a reacțiilor. Oferiți căi prin care membrii de încredere și maturi să formuleze critici față de predicile voastre – și luați aminte serios la ceea ce ei vă spun. În felul acesta, ei vor căpăta un sentiment tot mai puternic al responsabilității pentru lucrarea Cuvântului din biserică, iar comentariile lor vă vor îmbunătăți predicarea cu trecerea timpului.

RUGĂCIUNEA

Rugăciunea comună în decursul serviciului de închinare reflectă și promovează deopotrivă unitatea bisericii. Strânși laolaltă înaintea tronului de har, membrii bisericii își exprimă dependența de Dumnezeu prin rugăciune. Din nou, la fel ca în cazul citirii și propovăduirii Cuvântului, rugăciunea comună este un fenomen profund congregațional, chiar dacă ne rugăm pe rând, câte o persoană. Întreaga biserică își alătură inimile, fiind de acord cu cel care conduce rugăciunea, și își exprimă acest acord spunând: „Amin”.⁴

Isus ne-a învățat să ne rugăm la persoana întâi plural: „Tatăl nostru... pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi... ne iartă nouă greșelile noastre” (Matei 6:9-12). Biserica primară s-a dedicat rugăciunii (F.A. 2:42)

⁴ Pentru o perspectivă excelentă asupra rugăciunii în cadrul serviciului comun de închinare, vă recomand lucrarea lui John Onwuchekwa, *Prayer: How Praying Together Shapes the Church* (Wheaton, IL: Crossway, 2018), p. 77-90. Această carte este disponibilă gratuit în versiune electronică la Editura MAGNA GRATIA.

și „și-au ridicat glasul toți împreună către Dumnezeu” când s-a confruntat cu persecuție (F.A. 4:24). Pavel a îndemnat biserica „să se roage în orice loc, și să ridice spre cer mâini curate, fără mânie și fără îndoieli” (1 Tim. 2:8).

Observați că, în acest verset, rugăciunea implică reconcilierea între noi. Biserica dedicată rugăciunii se va strădui să dezrădăcineze dezbinările.

Tony LoMoriello era diacon în biserica la care mergeam când eram tânăr. El era cunoscut pentru rugăciunile lui profunde. Îmi amintesc și acum o rugăciune pe care el a spus-o înainte de Masa Domnului, într-o duminică. În acea rugăciune, el a asemănat inimile noastre păcătoase cu acei cărbuni care sunt transformați în diamante clare și strălucitoare prin harul lui Dumnezeu, în Hristos. Biserica a fost mișcată atunci, astfel că mulți au discutat după aceea despre felul în care rugăciunea lui Tony i-a încurajat. Acea zidire a avut loc pur și simplu pentru că Tony și-a luat timp să vină cu o rugăciune de substanță și pentru că el și-a pregătit rugăciunea având în minte binele trupului.

Cum pot păstorii să sublinieze dimensiunea colectivă a rugăciunii atunci când biserica se întâlnește pentru închinare?

- Rugați-vă la persoana întâi plural: „noi”, „nouă”, „noastre”. Acest lucru arată că persona care se

roagă o face în numele întregii congregații, și îi ajută pe membri să se roage împreună.⁵

- Construiți o cultură a „amin”-ului în biserica voastră. Am vizitat recent o biserică unde păstorul conducea rugăciuni minunate de laudă și mărturisire. După fiecare dintre acestea, el spunea „amin”, dar biserica rămânea în tăcere. Acea era o oportunitate ratată. Chiar dacă Biblia nu cere în sens strict acest lucru (vedeți totuși Ps. 106:48), pare destul de logic să vă învățați congregația să agreeze cu rugăciunea spunând „amin” cu glas tare alături de persoana care conduce acea rugăciune. În felul acesta, întreaga congregație verbalizează rugăciunea, asumându-și-o.
- Rugați-vă pentru nevoi reale din congregație. Fiți specifici. Mijlociți pe nume pentru membrii bisericii.
- Mărturisiți păcatul în rugăciune în numele întregii congregații. Ce fel de ispite atacă în particular mulți membri ai bisericii? Care sunt păcatele atrăgătoare care trebuie aduse la lumină? Veți dori să stați departe de sublinierea păcatului unui anumit membru într-o rugăciune comună – ca și

⁵ Pentru mai multe considerații practice deosebite despre felul în care trebuie condusă rugăciunea publică, vă recomand lucrarea lui Brian Croft și Jason Adkins, *Gather God's People: Understand, Plan, and Lead Worship in Your Local Church* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2014), p. 89–95.

cum am spune, „mărturisim că Tom a tânjit după mașina lui Nick” – dar mărturisirea păcatului cu un anumit nivel de specificitate ajută rugăciunea să fie convingătoare: „mărturisim că mulți dintre noi am căzut pradă invidiei reciproce în ce privește casele, slujbele sau mașinile altora”.

- Dați-le membrilor obișnuiți oportunitatea de a se ruga. Rugăciunile lor vor fi cu siguranță unele pline de realitățile zilnice ale vieții.
- Luați în considerare să aveți o întâlnire de rugăciune într-o altă zi a săptămânii sau într-o altă circumstanță, cum ar fi duminica seara sau miercuri seara. O circumstanță de felul acesta oferă o oportunitate minunată pentru modelarea culturii bisericii. Folosiți acest timp pentru a pune accent pe rugăciunea de cerere care are legătură cu viața și lucrarea întregii biserici: rugați-vă pentru misionarii pe care biserica voastră îi susține, pentru ca membrii să fie credincioși în evanghelizare, pentru lucrarea de la amvon, pentru membrii necăsătoriți și pentru familii, ca aceștia să construiască relații profunde între ei, pentru o cultură a transparenței, în care membrii pot vorbi deschis despre păcatele și luptele lor spirituale, pentru mărturia bisericii în unitate și diversitate, pentru ca membrii să cunoască Scriptura și să apeleze regulat la ea în conversațiile lor unii cu

alții și așa mai departe. Astfel de rugăciuni sunt ca o sabie cu două tăișuri. În primul rând, Dumnezeu găsește plăcere să răspundă rugăciunilor care decurg din priorități biblice. În al doilea rând, când vă rugați pentru astfel de lucruri săptămâni în șir, practic catehizați congregația în ceea ce înseamnă să trăiască împreună ca biserică.⁶

BOTEZUL

Când ne îndreptăm atenția către rânduielele botezului și Cinei Domnului, descoperim că ambele sunt pline de sensuri colective, congregaționale. La urma urmei, ele sunt semne și pecetei ale noului legământ.

A fi identificat cu Hristos în botez înseamnă a fi identificat cu poporul legământului Său. A participa împreună cu Hristos la Masa Lui înseamnă a fi părtaș trupului Său, biserica. Teologii ne învață pe bună dreptate că botezul și Cina „strâng credincioșii mai aproape unul de celălalt, îi pun deoparte față de lume și mărturisesc înaintea îngerilor și a semenilor lor că ei sunt poporul lui Dumnezeu, biserica lui Hristos, părtășia sfinților”.⁷

⁶ Pentru detalii despre rolul rugăciunii în modelarea culturii bisericii locale, vă recomand lucrarea lui Mark Dever și Jamie Dunlop, *The Compelling Community: Where God's Power Makes a Church Attractive* (Wheaton, IL: Crossway, 2015), p. 105–116, în special p. 111–113.

⁷ Herman Bavinck, *Reformed Dogmatics, Volume 4: Holy Spirit, Church, and New Creation*, ed. John Bolt, trans. John Vriend (Grand Rapids, MI: Baker, 2008), p. 489–490.

Să ne gândim la botez. Botezul este scufundarea în apă a unui credincios, mărturisind că păcatele lui sunt spălate și că el este unit cu Hristos prin pocăință și credință. Dar nu este doar atât. Ca un simbol al unirii cu Hristos, botezul are și sensul alipirii la trupul lui Hristos, biserica. Iată ce scrie Pavel: „Noi toți, în adevăr, am fost botezați de un singur Duh, ca să alcătuim un singur trup, fie Iudei, fie Greci, fie robi, fie slobozi; și toți am fost adăpați dintr-un singur Duh” (1 Cor. 12:13).⁸ Apa botezului este mai densă decât sângele, se spunea. Legătura de părtășie cu ceilalți credincioși botezați în trupul lui Hristos transcende legăturile biologice de familie, etnie și naționalitate.

În parte, vedem sensul colectiv al botezului prin simplul fapt că cei credincioși nu se pot boteza singuri. Isus ne-a trimis să facem ucenici, „botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei 28:19).

În particular, un studiu atent al Evangheliei după Matei ne arată că botezul este responsabilitatea bisericii locale. Vedem acest lucru în trei legături textuale dintre Matei 18 și 28 care implică Cerul/pământul, Numele lui Isus și prezența Lui. În Matei 18, Isus promite să *fie* cu cei ce se strâng în *Numele Lui*, purtând cheile de a lega și dezlega pe *pământ*

⁸ Chiar dacă Pavel folosește aici ideea de botez în Duhul Sfânt referindu-se în principal la convertire, așa cum sugerează unii comentatori, eu aș susține că versetul totuși implică faptul că rânduiala botezului cu apă are o dimensiune colectivă. Botezul cu apă nu ilustrează altceva decât convertirea noastră, iar ideea lui Pavel este că cei ce au fost botezați (de Duhul) sunt un singur trup. Altfel spus, cei convertiți (și, urmând modelul NT, botezați în apă) sunt trupul lui Hristos.

ceea ce este legat și dezlegat în *Cer*. În Matei 28, El le amintește ucenicilor Lui că El are „toată puterea, în *Cer* și pe pământ”, poruncindu-le să boteze oameni în *Numele* Tatălui, al Fiului și al Duhului, și promițând să *rămână* permanent cu ei. Ar trebui să concluzionăm că botezarea noilor ucenici este o expresie a autorității pe care Isus a delegat-o bisericii locale, instituția care reprezintă Numele Lui și se bucură de prezența Lui care are autoritate.⁹ Exprimat altfel, botezul este mai mult decât o cale de a începe viața ta creștină, la nivel individual, printr-o baie. El este simultan un jurământ de funeralii și unul de căsătorie. Botezul semnifică moartea cărnii păcătoase, despărțirea dedicării noastre de împărăția acestei lumi. Pe de altă parte, el ilustrează unirea noastră cu Hristos și cu poporul Lui. Botezul este felul în care biserica îi spune lumii că „acest om este unul dintre noi”.

De aceea, bisericile ar trebui să identifice modalități pentru a sublinia dimensiunile colective ale botezului. Iată câteva sugestii:

- Faceți botezuri când întreaga biserică este adunată. Așa cum explică Hughes Oliphant Old, reformatorul protestant Martin Bucer insistă pe acest subiect:

⁹ Recunosc că acest argument poate suna nou pentru unii cititori și că l-am prezentat aici foarte condensat. Pentru o analiză detaliată a pasajelor din Matei 16, 18 și 28, și o argumentație mai elaborată în favoarea botezului ca expresie a autorității împăratești a bisericii locale, vă recomand lucrarea lui Bobby Jamieson, *Going Public: Why Baptism Is Required for Church Membership* (Nashville: B&H Academic, 2015), p. 83–89.

[El] era foarte preocupat ca botezul să fie făcut ca parte din închinarea obișnuită a congregației creștine, nu ca un serviciu privat realizat în familie. Bucer a înțeles botezul ca pe sacramentul încorporării noastre în biserică, trupul lui Hristos. Dacă așa stau lucrurile, atunci biserica trebuie să fie adunată pentru ca botezul să fie celebrat.¹⁰

- Dacă este posibil, încercați să includeți botezul în serviciul obișnuit de duminică. Se poate ca acest lucru să nu fie posibil în cazul bisericilor care sunt nevoite să boteze în alt loc decât cel obișnuit folosit pentru întâlnirile regulate ale bisericii. Dar pare ideal să se facă legătură între botez, o imagine a noii vieți prin Evanghelia lui Hristos, și propovăduirea acelei Evanghelii în întâlnirea comună de închinare.
- Subliniați felul în care botezul implică unirea poporului lui Hristos prin remarcile voastre introductive. „Acum o vom boteza pe Mary ca semn că ea îi aparține lui Hristos și aparține bisericii Lui”.

¹⁰ Hughes Oliphant Old, *Worship: Reformed according to Scripture* (Louisville: Westminster John Knox, 2002), p. 13. Evident, în circumstanțe de misiune, unde încă nu este înființată o biserică, acest lucru nu este posibil. Astfel de situații sunt ilustrate prin texte precum F.A. 8:26, unde Filip îl botează pe oficialul etiopian în râul de la marginea drumului; pe atunci nu avea cum să existe o biserică în Etiopia. Pot exista și alte excepții, cum ar fi când cineva devine creștin înainte de a se muta într-un loc unde nu există nicio biserică. Totuși, în mod normal, întrucât botezul este o rânduială a bisericii locale și implică identificarea cu acea biserică, el trebuie făcut când biserica este strânsă laolaltă. Pentru detalii pe această temă, vă recomand cartea lui Jamieson, *Going Public*, p. 213–215.

„Pe când vom celebra botezul din această dimineață, le deschidem ușa în semn de bun venit celor care vor fi botezați, fiind astfel primiți în părtășia congregației noastre”.

- Cereți-le celor care sunt botezați să prezinte pe scurt felul cum Hristos i-a convertit. În felul acesta, întreaga biserică știe cine sunt ei și îi primește.
- Faceți astfel încât întreaga congregație să recunoască și să celebreze botezul. Poate că puteți face o rugăciune comună pentru cel botezat și să îndemnați biserica să își manifeste bucuria când el sau ea iese din apă.
- Păstrați botezul legat de membralitatea în biserică. În afara cazurilor excepționale, bisericile nu ar trebui să boteze pe cineva decât dacă acea persoană se va și alătura acelei biserici ca membru.¹¹

CINA DOMNULUI

Botezul este semnul intrării acelei persoane în familia lui Dumnezeu, potrivit noului legământ; Cina Domnului este masa regulată a familiei bisericii. Paharul pe care îl împărtășim este noul legământ în sângele lui Hristos (Luca 22:20; 1 Cor. 11:25), iar acest legământ este colectiv în profunzimea lui. Ca templu al Duhului lui Dumnezeu (1

¹¹ Pentru detalii despre legătura dintre botez și membralitate, vă recomand cartea lui Jamieson, *Going Public*, p. 162–166.

Cor. 3:16), biserica locală are părtășie cu Hristos *și unii cu alții* atunci când se strâng pentru a lua această masă.

Eu simt adeseori fiori când cei aproape 900 de membri ai CHBC își ridică paharele la unison în timpul Mesei Domnului. Eu beau rodul viței conștient de faptul că frații și surorile care s-au angajat prin legământ să aibă grijă de mine meditează cu toții la jertfa lui Hristos, la fel ca mine. Ceea ce a fost amar pentru Mântuitorul nostru rămâne mereu dulce pentru noi. Putem folosi păhărele mici de plastic, dar actul sincronizat accentuează faptul că bem dintr-un singur pahar spiritual. Cina ne unește.

Vă amintiți care a fost unul dintre lucrurile greșite identificate de Pavel în biserica din Corint? Ei neglijaseră dimensiunile colective ale Cinei Domnului. Eu cred că boagații de acolo luau Cina separat de cei săraci. Unii se îmbătau, în timp ce altora le era foame (1 Cor. 11:21-22). Ei divizaseră trupul pentru unirea căruia Hristos murise (10:17), făcându-l pe Pavel să exclame: „Când vă adunați dar în același loc, nu este cu putință să mâncați Cina Domnului” (11:20). El i-a îndemnat să se aștepte unii pe alții când vin laolaltă și, procedând astfel, să practice Cina într-un fel în care întreg trupul lui Hristos să fie deosebit (11:33, 29).

John Calvin a oferit câteva gânduri profunde despre aceste dimensiuni colective ale Cinei Domnului, și ele merită citate în întregime:

După cum [pâinea] este făcută din multe grăunțe amestecate astfel încât să nu se deosebească una de alta, este potrivit ca, în același fel, noi să ne alăturăm și să ne legăm împreună prin acordul deosebit al minților noastre, pentru ca niciun fel de dezacorduri sau dezbinări să nu își facă loc între noi. Vom fi binecuvântați foarte mult prin sacrament dacă acest gând ar fi impregnat și gravat în mințile noastre, anume că niciunul dintre frați nu poate fi rănit, disprețuit, respins, abuzat sau jignit în orice fel de noi, fără ca, în același timp, Hristos să fie rănit, disprețuit și abuzat de relele făcute de noi; că nu putem să fim în dezacord cu frații noștri fără ca, în același timp, să fim în dezacord cu Hristos; că nu Îl putem iubi pe Hristos fără să Îl iubim în frații noștri; că ar trebui să manifestăm aceeași grijă față de trupurile fraților noștri așa cum avem grijă de propriile trupuri; căci ei sunt membre ale trupului nostru și că, așa cum nicio parte a trupului nu este atinsă de vreo durere fără ca ea să nu se răspândească și să fie simțită de tot restul trupului, n-ar trebui să permitem ca vreun frate să fie afectat de niciun rău fără să fim noi înșine plini de compasiune pentru el. De aceea, Augustin a denumit frecvent pe bună dreptate acest sacrament „legătura dragostei”.¹²

Eu știu că Cina Domnului este un domeniu în care multe biserici au deja angajamente și practici îndelungi,

¹² John Calvin, *Institutes of the Christian Religion*, ed. John T. McNeill, trans. Ford Lewis Battles (Louisville: Westminster John Knox, 1960), 4.17.38 (p. 1415).

bine înrădăcinate teologic, dar poate să merite să ne gândim dacă ar exista modalități în care să accentuăm mai clar dimensiunile colective ale acestei rânduiei. Iată câteva idei:

- Îndemnați-i pe membri să rezolve orice disensiuni dintre ei înainte de Masa Domnului. Anunțați când biserica planifică să celebreze Cina, astfel încât membrii să poată să își analizeze mai dinainte starea relațiilor dintre ei.
- Dacă biserica are un legământ, puteți să îl citiți cu glas tare înainte de a lua Cina. În felul acesta, membrii bisericii pot reafirma angajamentul pe care l-au făcut de a se îngriji unii de alții înainte de a participa la rânduială, astfel încât participarea să ilustreze unitatea lor.
- Cântați împreună un imn în timp ce elementele sunt distribuite și/sau după ce ați luat Cina.
- Luați în considerare să distribuiți elementele și să chemați congregația să aștepte astfel încât toți să ia parte simultan. Când participanții mănâncă pâinea sau beau paharul individual, ei au înclinația să trateze Cina în principal ca pe un moment de cercetare și părtășie personală cu Hristos. Această așteptare pentru a lua parte împreună la Cină îi reamintește bisericii faptul că, în fapt, Cina este o experiență comună.

ÎNCHEIERE

În toate aceste aspecte ale serviciului de închinare, când trupul lui Hristos se adună, noi ne slujim unul altuia. Este bine și drept ca prezbiterii să conducă în pregătirea pasajelor din Scriptură ce se citesc, a predicilor, a rugăciunilor și a administrării rânduielilor. Dar toate acestea sunt lucrări ale întregii biserici. Noi, cei mulți și diferiți din congregație, ne unim într-un *singur trup* pentru a primi și a fi părtași împreună la lucrarea Cuvântului, iar Duhul Sfânt ne zidește împreună înspre maturitate.

Închinarea comună este o pregustare a noii creații, unde copiii lui Dumnezeu își vor sluji pe veci unul altuia, în dragoste perfectă.¹³ În fiecare element al serviciului, noi ne pregătim unul pe altul pentru eternitate.

Iar acea eternitate va fi bogată prin sunetul cântărilor.

Așa că ne vom îndrepta acum către cântare!

¹³ Vedeti predica deosebită a lui Jonathan Edwards intitulată "Heaven Is a World of Love", publicată în *Works of Jonathan Edwards, Vol. 8: Ethical Writings*, ed. Paul Ramsay (New Haven, CT: Yale University Press, 1989), p. 366-397.

7

CUM PARTICIPĂ ÎNTREAGA BISERICĂ ÎN CÂNTAREA CONGREGAȚIONALĂ?

Bass-ul a explodat. Spot-urile s-au aprins. Pe un gigantic ecran LED apare o strofă. Un cântăreț apropie microfonul de buze. Vocea lui bine antrenată și șlefuită a răsunat ca un ecou în tot auditoriul, acoperind ritmul sintetizatorului. Uitându-ne în jur, am observat câțiva oameni cântând cu entuziasm, cu mâinile ridicate și ochii închiși. Totuși, majoritatea stăteau stingheri. Unii au încercat – fără succes – să se alăture cântării cu ritmul sincopat. Alții au decis să stea și să asculte. Puteam auzi orice instrument răsunând tare și clar printre mulțimea de boxe, dar nu puteam auzi vocile oamenilor din jurul meu.

Într-o duminică diferită, mă regăsesc invitat să predic la Biserica Baptistă Kew din Londra. Congregația este formată din aproape 20 de oameni. Ei au venit în modesta capelă și au împărțit între ei câteva foi fotocopyate conținând cântările. O soră a început recent să ia lecții de pian astfel încât să acompanieze cântările. Ea a cântat la pian o

simplă introducere a imnului „O, ce valuri de-ndurare”. Toți membrii, toți cei 20, au cântat. Nu aveau niciun sistem de sunet, nici proiector video, dar puteam să ne auzim unul pe altul. Cuvintele adevărate și constant valide ale cântării mi-au întărit sufletul.

Presupun că ambele biserici pe care le-am descris au o preocupare profundă pentru închinarea comună prin cântare. Totuși, prima avea o participare congregațională slabă în cântare, în ciuda producției muzicale iscusite și elaborate. A doua avea puține lucruri legate de un program muzical, dar congregația a cântat cu vigoare. De ce? Diferența nu ține de stil sau instrumentație. Am participat la întâlnirile unor biserici cu un stil muzical „tradițional” care cântau vibrant, dar și la altele unde cântecele formale și obscure erau acompaniate de o orgă folosită exagerat, care lucra împotriva vocilor oamenilor. Tot așa, am participat la serviciile unor biserici având muzică „contemporană” care înecau congregația, ca acela descris mai sus, dar le-am vizitat pe altele unde toți cântau cu toată inima.

Atunci cum putem explica diferența? Nicio surpriză: eu spun că o înțelegere profundă a bisericii locale este adesea ceea ce lipsește când bisericile nu cântă. Orice altceva poate explica de ce unele biserici cântă bine, iar altele nu, felul cum vedem biserica este o parte vitală din ecuație.

În capitolul anterior, am explorat dimensiunile congregaționale ale multor elemente din strângerea laolaltă a unei biserici. Acum, în capitolul final, este momentul să

punem „congregația” înapoi în cântarea congregațională. Psalmul 149:1 spune: „Cântați Domnului o cântare nouă, cântați laudele Lui în adunarea credincioșilor Lui!”

Vreau să fac de la început o scurtă precizare: închinarea comună prin cântare este un subiect vast. Nu voi fi în măsură să răspund la toate întrebările sau să rezolv fiecare dezbatere. Obiectivele mele sunt mai modeste: să analizez aspectele dinamice congregaționale ale cântării laudelor și să aduc sugestii practice care să ajute bisericile să își îmbunătățească substanțial cântarea congregațională.

CÂNTAREA ESTE UN ACT AL DRAGOSTEI

Pavel le spune efesenilor: „Nu vă îmbătați de vin, aceasta este destrăbălare. Dimpotrivă, fiți plini de Duh. Vorbiți între voi cu psalmi, cu cântări de laudă și cu cântări duhovnicești, și cântați și aduceți din toată inima laudă Domnului. Mulțumiți totdeauna lui Dumnezeu Tatăl, pentru toate lucrurile, în Numele Domnului nostru Isus Hristos” (Efes. 5:18-20). Dumnezeu este audiența primară a cântărilor noastre, dar versetul 19 ne arată că există o audiență secundară: noi, unul pentru celălalt. Într-un capitol anterior, Pavel îi îndeamnă pe cei credincioși să își spună reciproc adevărul *în dragoste* (Efes. 4:15). Cântarea este un mod în care facem acest lucru.

David Peterson exprimă acest lucru în felul următor:

Lucrarea călăuzită de Dumnezeu a rugăciunii sau laudei și ideea zidirii noastre reciproce sunt strâns legate în Noul Testament. Chiar „psalmii, cântările de laudă și cântările duhovnicești”, expresii ale credinței și recunoștinței față de Dumnezeu, trebuie luate în considerare simultan ca mijloace ale învățaturii și îndemnării noastre reciproce.¹

Asta înseamnă că acțiunea noastră de a cânta este parte din lucrarea fiecărui membru față de întregul trup. Când te alături unei biserici, te alături corului. Devii un ispravnic spre vitalitatea spirituală a trupului, o responsabilitate pe care o împlinești în parte deschizându-ți gura în cântare.

Membrul bisericii care îndură persecuție din partea familiei sale pământești are nevoie să îi audă cântând pe frații și surorile lui în Domnul: „Isuse, mi-am luat crucea, am lăsat totul și Te urmez”. Creștinul împovărat de rușine are nevoie să ne audă cântând smeriți: „Păcatul meu, nu în parte, ci tot, a fost ținut pe cruce, așa că nu-l mai port eu!” Inimile noastre ostenite tânjesc să audă Evanghelia reverberând în jurul nostru. Noi auzim vocile celor ce sunt membri alături de noi în biserică, și să ne aducem aminte că nu suntem singuri. Dumnezeu ne-a primit în familia Lui.

Nu ne surprinde că, atunci când sfinții cântă, cântarea lor ne încălzește inimile. Dumnezeu însuși cântă văzându-i pe cei pe care El îi răscumpără (Țef. 3:17). El ne-a

¹ David Peterson, *Engaging with God: A Biblical Theology of Worship* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 1992), p. 221.

creat după chipul Lui. Așadar, într-un fel mult inferior, cântarea noastră reflectă frumusețea Lui, generozitatea Lui, creativitatea Lui. Jonathan Edwards și-a imaginat Cercul ca un loc unde poporul lui Dumnezeu își exprimă „unitatea și armonia interioară, și frumusețea spirituală a sufletelor lor cântându-și cu drag unii altora”.² Când manifestăm dragostea lui Hristos prin cântare congregațională, ne bucurăm de ceea ce poate fi denumit „auzirea mai dinainte” a melodiei laudei din noua creație.

Haideți să punem în practică această viziune a cântării congregaționale răspunzând la câteva întrebări esențiale.

1. CE CÂNTĂRI AR TREBUI SĂ AVEM ÎN BISERICI?

Ar trebui să cântăm *adevărul biblic*. Pavel spune: „Cuvântul lui Hristos să locuiască din belșug în voi în toată înțelepciunea. Învățați-vă și sfătuiți-vă unii pe alții cu psalmi, cu cântări de laudă și cu cântări duhovnicești, cântând lui Dumnezeu cu mulțumire în inima voastră” (Col. 3:16). Asta înseamnă că ar trebui să cântăm cu regularitate psalmi biblici (traduși în limba bisericii tale). Trebuie să cântăm și lucruri care Îl glorifică pe Dumnezeu, chiar dacă nu îmi este clar că există o deosebire clară între „cântări de laudă” [imnuri] și „cântări duhovnicești”. Termenul

² Jonathan Edwards, *The “Miscellanies,”* in *Works of Jonathan Edwards, Volume 13, The “Miscellanies,” Entry Nos. a–z, aa–zz 1–500*, ed. Harry S. Stout (New Haven, CT: Yale University Press, 1994), p. 332.

din greacă *hymnos* se referă la un cântec religios. Expresia „cântări duhovnicești” pare să se refere la cântări care exprimă sau reflectă ceea ce Duhul Sfânt a inspirat în Scriptură. Ideea lui Pavel este că ar trebui să cântăm o varietate de cântări, toate condensând și celebrând „cuvântul lui Hristos”, adică mesajul Evangheliei. Asta înseamnă că lucrarea cântărilor este parte din lucrarea Cuvântului lui Dumnezeu. Când o congregație exprimă verbal adevăruri prin cântare, Duhul Sfânt folosește în mijlocul nostru sabia cu două tăișuri a Scripturii. Noi ne învățăm reciproc că Dumnezeu este „sfânt, sfânt, sfânt”. Noi cântăm unul altuia că El este „nemuritor, nevăzut, singurul Dumnezeu înțeles”. Făcând aceasta, ajungem deopotrivă să Îl prețuim și să Îl înțelegem mai mult pe Dumnezeu. Atunci când noii convertiți și sfinții maturi se armonizează venind laolaltă, biserica devine un seminar în care noi toți suntem simultan profesori și studenți.

Ca urmare, eu aș susține că prezbiterii bisericii ar trebui să coordoneze alegerea cântărilor. Imnurile sunt o extensie a lucrării prezbiterilor de dare de învățătură— în fond, prezbiterii sunt cei pe care congregația îi recunoaște ca fiind „în stare să îi învețe pe alții” (1 Tim. 3:2). Când ne gândim la un imn care este adevărat și biblic, dar a fost scris de cineva care susține o teologie falsă sau dubioasă, păstorii ar trebui cântărească bine dacă includerea lucrării acelui autor ar putea fi periculoasă pentru turma lor. Dacă autorul imnului este decedat sau nu este cunoscut suficient, atunci

folosirea acelei cântări poate fi mai puțin riscantă. Nu există o regulă exactă pe care să o aplicăm în astfel de situații, dar acesta este un domeniu care necesită înțelepciune și atenție.

Prezbiterii mei i-au dat păstorului senior responsabilitatea alegerii cântărilor. El planifică serviciile de închinare cu câteva luni înainte. În fiecare săptămână, echipa pastorală se întâlnește pentru a analiza propunerea lui pentru duminica următoare și oferă idei de îmbunătățire. Da, recunosc că în unele biserici există un „lider de închinare” care alege cântările. Chiar și în astfel de situații, eu îi încurajez pe păstori să supravegheze procesul și să aibă decizia finală pentru lista de cântări a bisericii. Păstorii pot colabora cu oricine are responsabilitățile muzicale, indiferent dacă este lider de închinare, diacon cu muzica sau director de cor. Dar ei nu ar trebui să abdice de la responsabilitatea lor de a coordona lucrarea de învățătură a bisericii, care include alegerea cântărilor.

Alegeți cântări care completează tema întregului serviciu de închinare. În situația ideală, imnurile, rugăciunile și versetele din Scriptură care sunt citite sunt în inimile noastre ca negativul fotografic al predicii, înainte ca predicatorul să se ridice la amvon. Ele „predică” pasajul în avans, chiar dacă fac acest lucru într-un fel subtil.

De asemenea, ar trebui să cântăm imnuri despre adevăruri și *frumuseți biblice care stârnesc inima*. Cântarea adevărilor profunde nu este contrară exprimării emoției sincere înaintea lui Dumnezeu. Inimile noastre

sunt fragile și căzute, așa că, probabil, nu ar trebui să ne așteptăm la un fel de emoție înaltă, ca pe un vârf de munte, în timpul cântării congregaționale din fiecare săptămână. Totuși, dacă nu trecem niciodată în cântarea noastră de la starea noastră la bucuria transcendentă în Mântuitorul, ar trebui să ne facem griji cu privire la starea noastră spirituală. Ideea nu este legată atât de mult de intensitatea experienței emoționale pe care o avem de la o săptămână la alta, căci putem lăsa acest lucru în mâinile lui Dumnezeu. Ideea este că, atunci când cântăm, noi creștem în cunoașterea, încrederea și adorarea Dumnezeului triunic care este vrednic de lauda noastră. Prin cântarea noastră, noi îi ajutăm și pe alții să își găsească desfătarea în El.

Din punct de vedere liric, căutați cântările care exprimă adevăruri bogate în exprimări poetice mișcătoare. Alegeți imnuri cu substanță, din acelea care par mai profunde cu cât ajungeți să le cunoașteți mai bine. Nu mă gândesc doar la cântări lungi sau dense, ci la acelea care dau expresie celor mai mari nădejdi, bucurii și tânjiri ale credinciosului, indiferent dacă sunt încapsulate într-o cântare simplă sau în șase strofe. Este această abordare subiectivă? Sigur că este. Dar folosiți discernământ teologic, bun simț și orice altceva știți despre poeziile bune, alegând imnuri care par să conțină cele mai puternice cuvinte posibile pentru biserica voastră. Asigurați-vă că, în timp, congregația voastră învață cântări care acoperă toate principalele teme ale teologiei sistematice.

Din punct de vedere muzical, melodia ar trebui să se potrivească sensului versurilor – sau, mai bine, să îl accentueze. Prin „melodie”, mă refer la secvența notelor muzicale dintr-o ordine sau ritm anume, având în vedere cuvintele imnului cântat. Cântările congregaționale ideale au melodii frumoase, expresive, fiind totuși ușor de învățat de către oameni de diferite generații, culturi și gusturi. Nu toate melodiile sunt compuse să fie la fel. Eu i-aș încuraja pe păstori și pe liderii cu muzica să-și dezvolte un bun simț estetic pentru a deosebi care melodii slujesc cel mai bine zidirii congregației lor.³

Ar trebui să cântăm deopotrivă imnuri *vechi* și *noi*. Unele cântări au rezistat testului timpului din motive întemeiate. Folosirea celor mai bune dintre cele scrise în secolele anterioare ilustrează unitatea noastră cu biserica universală, din toate timpurile. Acest lucru exprimă și smerenie: a ne debarasa de capodoperele lui Luther, Watts, Wesley, Bonar și alții în favoarea unei diete formată numai din ultimele cântări dintr-un studio de înregistrări din Nashville ar însemna să comitem ceea ce C. S. Lewis numea cândva „snobism cronologic”.

În același timp, minunățiile lui Hristos ar trebui să dea naștere unor noi cântări în fiecare generație (v. Ps. 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; 149:1). Chiar dacă imnurile vechi

³ Pentru o introducere în studiul „calității muzicale” și a evaluării muzicii într-o cultură pluralistă, vă recomand lucrarea lui Harold M. Best, *Music through the Eyes of Faith* (New York: Harper- Collins, 1993), în special capitolele 2 și 6.

mențin biserica adânc înrădăcinată, cele contemporane par mai accesibile multora și pot promova astfel o implicare entuziastă. Ambele au valoare. Eu sunt încântat să văd ce va face Domnul în aceste vremuri ale mișcării „imnurilor moderne”, care caută să combine teologia bogată cu melodiile proaspete.⁴

Ar trebui să cântăm imnuri care exprimă *tot spectrul vieții creștine*. Desigur, cântarea congregațională ar trebui să răsunе de bucurie în Mântuitorul și Domnul înviat. Dar Hristos încă nu a revenit. Poporul lui Dumnezeu încă trece prin infertilitate, cancer, cruzimi și nenorociri. Psalmii de lamentație ne învață că a avea credință nu înseamnă să fugim de Dumnezeu în suferințele noastre, ci să alergăm la El cu întrebările, durerea și toate trăirile noastre. De ce să nu ne aruncăm poverile asupra Lui prin cântare? Grija și înțelepciunea pastorală include și cultivarea unui repertoriu de imnuri pe care creștinul ce trece prin astfel de stări le poate cânta.⁵ Psalmi care sunt onești în ce privește încercările noastre. Imnuri într-o cheie minoră. Cântări care pun întrebări de genul: „Până când, o, Doamne?”

În toate acestea, amintiți-vă că dimensiunea congregațională a cântării comune ar trebui să modeleze felul

⁴ Vedeți, de exemplu, imnurile scrise de autori și grupuri precum Stuart Townend, Keith și Kristyn Getty, Sovereign Grace Music, Matt Boswell, Matt Papa și CityAlight.

⁵ Carl Trueman, “What Can Miserable Christians Sing?,” in *The Wages of Spin: Critical Writings on Historical and Contemporary Evangelicalism* (Ross-Shire, UK: Christian Focus, 2004), 157–163. Disponibilă și online la 9Marks.org. Vedeți și Mark Vroegop, *Dark Clouds, Deep Mercy: Discovering the Grace of Lament* (Wheaton, IL: Crossway, 2019).

cum abordăm alegerea cântărilor. Gândiți-vă la un custode muzeal care are un spațiu limitat pe pereți. El alege doar cele mai alese piese de artă ca să fie expuse. Tot așa, credincioșii au un număr limitat de cântări pe care le pot trăi în profunzimea ființelor lor. Păstorii trebuie să facă cu grijă selecția canonului de cântări al bisericii lor, întrucât cântările sunt unul dintre cele mai vitale mijloace ale lucrării noastre reciproce în Cuvânt. Luther și-a păstrat colecția de imnuri la Wittenberg pentru că a prețuit mai mult calitatea decât cantitatea.⁶ Am face bine să îi urmăm exemplul: să le cântăm doar pe cele mai bune.

2. CUM AR TREBUI SĂ ACOMPANIAM CÂNTĂRILE NOASTRE?

Chestiunea acompaniamentului muzical a divizat multe biserici. Cu toate acestea, când abordăm discuțiile noastre pe tema închinării comune cu un accent pus pe aspectul *comun*, putem demonta multe așa-zise „războaie pe tema închinării”. Iată ce vreau să spun: ar trebui să căutăm modalități de a sublinia ideea că strângerea noastră laolaltă și cântarea noastră este o lucrare reciprocă a dragostei. Ar trebui să promovăm unitatea trupului. Dar cum facem acest lucru?

În primul rând, acordați prioritate sunetului vocii umane. Este instructiv faptul că Noul Testament nu ne

⁶ Robin A. Leaver, *The Whole Church Sings: Congregational Singing in Luther's Wittenberg* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2017), p. 154.

poruncește să folosim niciun instrument muzical anume. Suntem liberi să folosim instrumente; preoții le foloseau la templul din Vechiul Testament. Dar Noul Testament ne învață pur și simplu *să cântăm*.

Așadar, cum ar trebui să concepem rolul muzicianului? Dacă ne așteptăm ca aceia care stau în față să ne inspire și să ne uimească, vom structura aspectele muzicale cu acel țel în minte. Pe de altă parte, dacă tratăm acompaniamentul muzical și vocal ca o cale de a facilita și îmbunătăți cântarea congregațională, acest lucru ne va păstra focalizați pe ceea ce trebuie. Muzicienii bisericii nu sunt niște artiști pe scenă; ei sunt slujitori. Slujba lor este că acompanieze, să stimuleze și să înfrumusețeze lucrarea de cântare a congregației.

Aș vrea să fac acum o sugestie care poate părea radicală. Ați putea descoperi că, dacă folosiți mai puține instrumente și reduceți volumul lor, de fapt să stimulați o cultură mai *hotărâtă* și mai *puternică* a cântării congregaționale. În biserica mea exista o orgă uriașă și puternică de ani de zile. În anii 1990, organistul s-a pensionat și pur și simplu nu se găsea nimeni în DC care să fie în stare să cânte la acea orgă și care să creadă în Biblie. De aceea, orga a trecut în tăcere, iar biserica a început să aibă cântarea acompaniată de la pian. Dintr-o dată, oamenii au început să se audă unii pe alții cântând – și le-a *plăcut* acest lucru, așa că au cântat mai tare!

Bănuiala mea este că, dacă volumul și complexitatea acompaniamentului fac mai dificil ca oamenii să se audă

cântând, se ajunge ca, ironic, acest lucru să descurajeze participarea din inimă a membrilor. Mulți dintre ei, chiar fără să își dea seama, pur și simplu se vor opri din cântare – sau vor începe să cânte cu jumătate de inimă – pentru că nu se aud pe ei înșiși sau pe ceilalți. Acest lucru se petrece indiferent dacă o biserică folosește o orgă, o orchestră, o fanfară sau o trupă de muzică rock.

Așadar, pentru a stimula o cultură a cântării congregaționale, gândiți-vă cum puteți folosi mai puține instrumente și să le folosiți cu volumul mai redus. Renunțarea la complexitatea muzicală în favoarea vitalității congregaționale este un schimb bun.⁷ Desigur, se poate să le avem pe amândouă! Drew Hodge, prietenul meu de la Desert Springs Church din Albuquerque, New Mexico, conduce adesea cântarea cu o trupă întreagă. Voluntarii lui abili au

⁷ Cum rămâne cu pasaje precum Psalmul 150, unde versetul 5 spune: „Lăudați-L cu chimvale sunătoare!”? Oare acest verset nu anulează sugestia mea? Nu sunt împotriva chimvalelor, tobelor sau a instrumentelor zgomotoase. Ele pot facilita cântările popoului lui Dumnezeu în modalități minunate, și este clar că preoții leviți foloseau chimvalele (2 Cron. 29:25). Totuși, probabil că asta înseamnă că majoritatea evreilor auzeau aceste chimvale de câteva ori pe an, când veneau la Ierusalim pentru sărbătorile anuale. (Indiferent cât de des erau folosite chimvalele, era evident că nu se folosea amplificare electronică, astfel că aceste instrumente nu aveau cum să sune prea puternic.) Teologii dezbate intens dacă străngerile din ziua Domnului din biserica Noului Testament erau modelate în principal după închinarea de la templu pe care o vedem descrisă în pasaje precum Psalmul 150 sau dacă nu cumva ei și-au ales modelul după serviciul de închinare din sinagogile evreiești, care era mult mai simplu și mai focalizat pe citirea Cuvântului lui Dumnezeu, pe ascultarea unei predici și pe cântarea psalmilor fără acompaniament. În orice caz, esența este că Noul Testament nu menționează ce instrumente ar trebui să folosim, ci se concentrează pe cerința de a lăsa ca Scriptura, Cuvântul Lui, să locuiască din plin în noi atunci când cântăm și să ne adresăm unii altora în cântare. Din aceasta, eu trag concluzia că cel mai important lucru al cântării noastre comune ar trebui să fie participarea vocală a întregii congregații. Întrebările legate de câte chimvale să folosim sau cât de des par să fie lăsate să fie decise prin libertate și prudență creștină.

creat aranjamente destul de fine. Muzica lor este mult mai complexă decât la biserica mea. Dar Drew insistă și ca toți muzicienii ce slujesc în fața să cânte *împreună cu ceilalți* în timp ce își folosesc instrumentele. Ei îi arată astfel bisericii cum cântarea congregațională rămâne principalul lucru care se petrece, iar congregația lor cântă cu zel.

Indiferent dacă vă veți decide să simplificați acompaniamentul muzical propriu, eu încurajez fiecare biserică să cânte regulat fără acompaniament. Poate că vă opriți din folosirea instrumentelor la ultima strofă a unei cântări sau faceți acest lucru pentru toată cântarea. Asta va ajuta congregația să se audă cântând și le reamintește membrilor că toată slujirea în cântare este în principal responsabilitatea lor. Când vocile lor sunt tot ce se aude, oamenii fac pasul pe „scenă” și cântă.

Încă un lucru, și îmi dau seama că intru într-un teren plin de buruieni. A cânta fără acompaniament, dar cu partituri, este mult mai bine decât a cânta la unison fără acompaniament. Acesta este un motiv pentru care încurajez bisericile să includă acorduri în orice fel pot – fie prin colecții de imnuri tipărite, foi cu acorduri sau chiar pagini la proiector care includ notele. Chiar dacă doar 5-10% din congregație poate cânta urmărind notele, asta adaugă o bogăție la cântarea congregațională care este pur și simplu sublimă. Pentru acest fel de lucrare, muzicienii trebuie să cânte pe voci potrivite părților scrise. Dacă ei rearanjează cântecul astfel încât vocile intră în conflict, acest lucru îi

va descuraja pe oameni să cânte și va face întreg efortul inutil.

În al doilea rând, acordați prioritate unității când vă gândiți la stilul muzical. Întrucât unul dintre principalele scopuri ale cântării congregaționale este să ne zidim reciproc, muzica ne oferă o oportunitate minunată ca, „în smerenie, fiecare să îl privească pe altul mai pe sus de el” (Filip. 2:3). Înainte ca să îi cheme pe coloseni să facă așa încât Cuvântul lui Hristos să locuiască în ei prin cântare (Col. 3:16), Pavel îi învață să se tolereze unul pe altul, să se ierte reciproc și să se „îmbrace cu dragostea, care este legătura desăvârșirii (Col 3:13-14). La urma urmei, biserica este alcătuită din evrei și Neamuri, robi și oameni liberi, barbari și sciți (3:11).

Ca un popor împăcat cu Dumnezeu și unii cu alții, noi ar trebui să ilustrăm pacea noastră când ne strângem laolaltă pentru a cânta. Dragostea dintre noi contează mai mult decât preferințele noastre. De aceea, păstorii ar trebui să îi învețe pe membri să se implice în cântare chiar dacă un cântec sau altul ar putea să nu fie încadrat în stilul lor favorit.⁸ În vremurile noastre, putem asculta toți la căști stilul preferat de muzică, oricând ne dorim. Dar când ne

⁸ Scriptura nu poruncește niciun stil anume de acompaniament. Asta nu înseamnă că orice gen muzical este la fel de potrivit cântării congregaționale, dar înseamnă că bisericile ar trebui să fie atente să nu aleagă un fel anume de exprimare muzicală ca fiind cel mai sfânt, spiritual sau legitim – fie că este vorba despre stilul clasic sau contemporan de „laudă și închinare”, fie orice altceva. Întrebarea vitală ce trebuie pusă este ce formă de muzică va facilita cel mai bine cântarea *congregațională* în biserică ta.

strângem laolaltă de ziua Domnului, putem demonstra că legăturile lui Hristos sunt mai puternice decât contextele culturale comune sau opiniile muzicale.

Eu îi învăț adesea pe membrii noștri că ne dorim o biserică marcată de gusturi muzicale diverse. Ne dorim să avem fani de muzică clasică și fani de hip-hop, fani de jazz și fani de muzică pop, fani de folk și fani de rock. Muzica este atât de des un fel de marcă a identității și culturii cuiva. Astfel, biserica are o oportunitate să îi atragă pe vecinii noștri necredincioși: de ce oameni foarte diferiți se bucură atât de mult să cânte împreună? Ține minte că, la fiecare cântare care îți place, probabil că există membri de biserică ce renunță la preferințele lor de dragul tău!

Așadar, cum să ne menținem focalizați pe unitate? Nu este singura cale, dar o sugestie este să menținem acompaniamentul muzical pe cât de simplu, astfel încât cuvintele și melodia să fie ceea ce contează. La CHBC, noi facem acest lucru folosind doar un pian și o chitară acustică. Într-un fel ciudat, asta înseamnă că acompaniamentul muzical îi va dezamăgi pe aproape toți! Unii oameni ar prefera o formație rock, alții o orgă, alții o trupă folk, alții o orchestră, alții un cor evanghelic modern. Ei bine, noi nu facem niciunul din aceste lucruri. Și totul este cu intenție. Noi vrem oameni care preferă toate acele stiluri diferite de muzică pentru a putea să cântăm cu toți.

Nu există biserică fără stil. Fiecare biserică are propriul stil, un fel de casă muzicală proprie, chiar dacă este

intenționat una simplă, ca a noastră. Nimeni nu poate evita acest lucru. Iar asta înseamnă că, dacă lăsăm deoparte pe jumătate gluma că muzica noastră îi dezamăgește pe toți, există unii care consideră că muzica noastră le este mai familiară, iar alții care chiar se străduiesc din greu să o accepte.

Doar simpla admitere a acestei realități are un impact deosebit. Trebuie să le mulțumim celor care fac o jertfă mai mare ca să participe alături de noi la imnuri. Ar trebui să îi onorăm pentru exemplul lor cristic de cântare împreună, chiar dacă muzica pare să se situeze mult mai departe de zona lor de confort.

Ar trebui să ne gândim cu regularitate dacă felul cum biserica noastră tratează muzica păstrează în minte binele întregului trup. Mike Cospers ne sugerează să vedem stilul muzical prin lentilele ospitalității: ar trebui să facem schimbările stilistice pentru a atrage masele, dar pot exista mici ajustări pe care le putem face astfel încât cântarea să fie mai *ospitalieră* pentru o gamă mai largă de membri și vizitatori.⁹

⁹ Mike Cospers, *Rhythms of Grace: How the Church's Worship Tells the Story of the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2013), p. 181. Liderii din biserici iau în calcul uneori schimbări muzicale în numele evanghelizării. Deși apreciez dorința de a-i evangheliza pe necredincioși, aș susține că stilul muzical este un instrument foarte ineficace în „atragera” unei categorii demografice diferite în biserică. Dacă sunteți o congregație mai tradițională, cu un cor și pian, și vreți fani de muzică rock care să umbrească pragul bisericii, probabil că nu este înțelept să îl puneți pe pianist să imite stilul celor de la Arcade Fire sau Vampire Weekend. Eu cred că bisericile voastre pot să aducă o mărturie sănătoasă înaintea comunității rock dacă îl laudați pe Hristos

Iată un exemplu, probabil unul imperfect. Congregația mea are o istorie lungă de cântat imnuri clasice într-un stil destul de tradițional. Dar noi ne aflăm chiar în mijlocul orașului Washington, un important centru cultural afro-american. Biserica este formată din 70% albi, dar cineva ar putea spune că muzica noastră sună chiar mai alb de atât. Evident, bisericile tradițional de negri și cele tradițional de albi cântă adesea multe dintre aceleași imnuri testate în timp, doar că biserici ca a mea tind să le acompanieze cu mai puțin ritm!

Conștient de această realitate, păstorul nostru ne-a cerut să începem să învățăm unele cântări deosebite *din colecția de imnuri afro-americane vechi*, cum ar fi „Tot ajutorul meu vine de la Domnul”, „Cununa”, „El a făcut atât de mult pentru mine”, „Doamne, păzește-mă zi de zi” și „Unde voi fi eu?” Obiectivul n-a fost doar să demonstrăm ospitalitate față de membrii și vizitatorii negri, ci și să îi zidim pe toți membrii noștri celebrând bogăția imnologiei tradiționale afro-americane și recunoscând harul bogat al lui Dumnezeu manifestat în bărbații și femeile care au scris aceste cântări. Totuși, ca un grup format în majoritate din muzicieni albi, noi știam că nu ar fi trebuit să încercăm să acompaniem aceste melodii exact cum fac colecțiile noastre din bisericile cu membri de culoare. În fapt, noi știam că, chiar dacă am fi încercat, în cel mai fericit caz ar

vibrant și sincer *în propria expresie muzicală*. Rugați-vă ca predicarea Evangheliei și comunitatea dragostei hrănită de ea în congregație să fie ceea ce îi atrage pe necredincioși la Hristos.

fi arătat și sunat ciudat, și în cel mai rău caz ar fi fost profund lipsit de sensibilitate. De aceea, noi căutăm să le cântăm simplu și cu modestie, dorind să păstrăm linia cântării, dar fără a încerca să ieșim în evidență sau să fim muzical ceea ce nu suntem.

Am ajuns la un echilibru muzical potrivit? Nu sunt sigur. Aceasta este o lucrare continuă. Dar mulți membri și vizitatori afro-americani ne-au mulțumit pentru includerea acestor imnuri, chiar dacă sunt singur că ei manifestă o răbdare cristică față de noi, muzicienii, văzându-ne că încercăm să devenim confortabili cu repertoriul.

3. CUM POT BISERICILE SĂ PROMOVEZE CÂNTAREA ROBUSTĂ?

S-a spus adesea că nu există alegeri neutre în lucrarea muzicală. Orice decizie fie va ajuta cântarea congregațională, fie o va împiedica. Având în minte acest lucru, haideți să ne apropiem de încheierea acestui capitol prin câteva sugestii practice prin care bisericile pot maximiza cântarea congregațională:

1. Mențineți cântarea participativă în principala dietă. Muzica „specială” sau interpretată profesionist poate fi ziditoare, dar Noul Testament le poruncește *tuturor* credincioșilor să cânte. Îngrijorarea mea legată de cântările care sunt prezentate din față în timp ce majoritatea bisericii stă pe scaune și ascultă, cel puțin în contextul nostru cultural, este

că această practică pare să îi învețe pe membrii bisericii să aibă o atitudine de pasivitate. Ea alimentează așteptarea că, într-un fel, cântarea înseamnă să ne delecteze pe noi.¹⁰

2. Încurajați cântăreții și muzicienii să conducă încrezători. O greșeală răspândită pe care o văd este că vocaliștii nu folosesc limbajul trupului pentru a semnaliza când congregația ar trebui să li se alăture. Una dintre cele mai simple căi de a obține o îmbunătățire substanțială în cântare este ca liderii să introducă fiecare strofă într-un fel foarte evident: respirați adânc; faceți contact vizual cu congregația, cu un semnal care să le spună că veți începe cântarea; și transmiteți din priviri emoția următoarei strofe.
3. Faceți ca structura fiecărei cântări să fie ușor de urmărit. Introducerile lungi și interludiile instrumentale rătăcitoare forțează congregația să stea în așteptare, simțindu-se nesigură cu privire la momentul când să înceapă să cânte. Străduiți-vă să păstrați scurte tranzițiile muzicale (denumite uneori „legături” sau „întoarceri”) dintre strofe; scopul acestor părți este să formeze un cadru clar și intuitiv pentru începutul următoarei strofe.

¹⁰ Pentru a păstra muzica „specială” ca atare, luați în considerare limitarea ei la ocazii unice, precum evenimente evanghelistice sau servicii de închinare altele decât cele din ziua Domnului, precum Vinerea Mare sau ajunul de Crăciun.

4. Păstorii ar trebui să conducă prin implicare entuziastă. Scriptura îi cheamă pe prezbiteri să fie exemple pentru turmă (1 Petru 5:3). Dacă un păstor intră în biserică după ce serviciul de închinare a început deja, își citește notițele predicii în timpul cântărilor sau participă în general detașat, limbajul trupului lui îi spune întregii biserici că acea parte, cântarea, nu contează prea mult. Pe de altă parte, dacă el cântă cu toată inima, congregația va vedea cântarea robustă și vie ca fiind norma, situația obișnuită.
5. Aprindeți luminile. Acesta este un domeniu care ține de înțelepciune, nu de lege, dar luminile orientate către scenă, în timp ce restul sanctuarului este în întuneric, sugerează ideea că ceea ce se petrece se aseamănă mai degrabă cu un concert decât cu o întâlnire de familie.
6. Gândiți-vă la aranjarea scaunelor. Puteți aranja scaunele astfel încât oamenii să se poată vedea și să se poată auzi mai bine cântând? Dacă da, veți putea chiar și așa să întăriți natura colectivă a închinării în cântare.
7. Promovați învățătura muzicală. Există numeroase modalități creative prin care bisericile pot să își ajute membrii să înțeleagă muzica mai bine, cu scopul îmbunătățirii cântării congregaționale. Gândiți-

vă să includeți notele pe portativ, astfel încât oamenii să poată încerca să învețe cântările urmându-i pe cântăreții mai puternici de lângă ei. Distribuiți cântările bisericii pe o listă online, astfel ca membrii să ajungă să le cunoască bine. Dați-le membrilor foi conținând cântări cu portativ așa încât să le poată folosi acasă, în devoțiunile personale și de familie. Știu de o biserică ce organizează lunar o „școală de cântări”, unde predau felul cum un imn poate fi cântat după portativ. În felul acesta, de-a lungul unui an, cei care participă la întâlniri învață bine 12 cântări și cresc în cunoștință muzicală. În timp, această simplă inițiativă a ajutat întreaga congregație să cante mai robust.

CÂNTÂND CA UN POPOR DE PELERINI

Am vizitat recent o biserică din Asia. Congregația cânta cu o intensitate și emoție minunată. Totuși, pentru că erau o biserică neînregistrată oficial, ei cântau cu voci scăzute și stăteau așezați, pentru că nu voiau ca șederea lor în picioare să facă așa încât vocile lor să sune prea tare, lucru care i-ar fi făcut pe polițiști să îi găsească.

Dacă biserica se întâlnește într-un context unde puteți cânta oricât de tare fără riscul arestului, de ce să nu vă folosiți complet de acea libertate? Totuși, fie că trăim în Asia sau în America, noi toți cântăm ca un popor de pelerini. Noi toți cântăm imnuri de dor, melodii de pribegie,

refrene care exprimă tânjirea noastră după casa cerească. Împreună ca biserică, noi ne înălțăm vocile la unison, știind că va veni ziua când furtunile întunericii se vor sfârși.

Dar cântarea noastră anticipează altceva – un alt moment și un alt loc. Cântarea noastră nu este încă ceea ce va fi într-o zi. Ea ne oferă o pregustare a zilei când toată familia lui Dumnezeu se va strânge în jurul tronului. În ziua aceea, ne vom strânge alături de bravii noștri frați și surori în Cerul nou și pe pământul cel nou, unde nicio putere și nicio stăpânire nu ni se va mai împotrivi, pentru că Împăratul Isus a biruit.

Și pun pariu că toți vor cânta cu toată puterea. Trâmbița va suna, o cântare nouă va începe, iar poporul lui Dumnezeu din orice seminție și de orice limbă va înălța un imn de laudă care își va regăsi ecouri continue – în întreaga veșnicie.

ÎNCHEIERE

Dumnezeu ne strânge laolaltă ca popor al Lui. *Cine* este biserica (am putea spune a *cui* este) modelează felul *cum* ea se închină. La rândul ei, închinarea comună modelează biserica.

Ce urmează? Poate că această carte v-a făcut să gândiți diferit despre biserică și, de aceea, să vă schimbați gândirea și despre închinarea comună. Dacă v-am convins că natura bisericii locale modelează ce este închinarea comună, atunci sper că veți vedea eclesiologia și doxologia mai legate, întărindu-se reciproc tot mai mult. Poate că vă întrebați ce pași practici ați putea face pentru a întări închinarea comună în congregația proprie. Iată câteva gânduri despre cum să puneți în practică această carte:

1. RĂMÂNEȚI CONCENTRAȚI PE EVANGHELIE

În tot entuziasmul legat de închinarea comună, nu trebuie să pierdem niciodată din vedere realitatea că închinarea are de-a face întru totul cu Isus Hristos. Dumnezeu ne-a împăcat cu Sine prin moartea jertfitoare și substitutivă și prin învierea victorioasă a Fiului Său. Duhul ne-a adus cu putere de la moarte la viață prin pocăința și credința în Hristos. Iată de ce ne închinăm.

Reformarea închinării comune este un țel foarte bun. Dar el este bun tocmai pentru că închinarea comună implică biserica, mireasa lui Hristos, pe care El a răscum-părat-o și curățat-o prin lucrarea Lui ispășitoare. De aceea, nu încercați să schimbați închinarea comună ca să faceți ca bisericile voastre să arate mai la modă, mai istețe sau mai profunde. Faceți acest lucru pentru că iubiți biserica pentru care Hristos a murit și pentru că doriți ca membrii ei să crească în sfințenie, maturitate și dragoste. Faceți acest lucru pentru că vreți ca întreaga biserică să Îl adore și să Îl prețuiască mai profund pe Dumnezeuul Evangheliei.

2. RUGAȚI-VĂ PENTRU SĂNĂTATEA BISERICII

Cu cât mai matură devine congregația, cu atât mai bună va fi închinarea ei comună. De aceea, o modalitate de a îmbunătăți închinarea comună este să vă rugați pentru sănătate în alte domenii. Rugați-vă ca adunarea să înțeleagă clar convertirea și să fie credincioasă în evangheli-zare. Dedicăți-vă învățaturii despre membralitatea și dis-ciplina sănătoasă a bisericii, și apoi practicați-le. Rugați-vă pentru prezbiteri evlavioși, calificați, care să conducă biserica înspre hrănirea unei culturi a relațiilor profunde de ucenicizare.

3. ÎNCURAJAȚI PREZBITERII SĂ CONDUCĂ

Fiecare aspect al întâlnirii bisericii spune ceva. Prezbiterii ar trebui să cârmuiască într-un fel sau altul

strângerea laolaltă a congregației, pentru că ea i-a recunoscut ca „în stare să îi învețe pe alții” (1 Tim 3:2). Astfel, când vine vorba de a face schimbări în abordarea închinării în biserică, aceste schimbări trebuie să se facă începând în mod normal de la vârf.

Dacă ești prezbiter, gândește-te la felul cum poți să folosești autoritatea pe care Dumnezeu ți-a dat-o, alături de ceilalți prezbiteri, pentru păstoriarea congregației pe drumul organizării închinării comune. Asta nu înseamnă că fiecare prezbiter trebuie să fie la fel de implicat în planificarea întâlnirilor bisericii. Un prezbiter, în special un păstor angajat sau păstorul senior, poate prelua rolul de lider. Dar toți prezbiterii ar trebui să aibă sentimentul responsabilității pentru viziunea generală a închinării bisericii, ca și pentru conținutul fiecărei strângeri de duminică a ei. Dacă nu ești prezbiter, ai totuși multe lucruri pe care le poți face. Roagă-te ca păstorii tăi să aibă înțelepciune. Vorbește cu ei despre ceea ce ai învățat în legătură cu închinarea comună. (Evident, mult mai bine este să faci referire la Biblie decât la această carte!). Dacă ești implicat în orice aspect al serviciului de închinare, fă tot ceea ce este potrivit rolului tău pentru a reflecta prioritățile Scripturii.

4. DAȚI ÎNVĂȚĂTURĂ CU RĂBDARE ȘI FACEȚI SCHIMBĂRI GRADUALE

Pavel îl învață pe Timotei să „mustre, să certe, să îndemne cu toată blândețea și învățătura” (2 Tim. 4:2).

Oamenii au opinii destul de categorice despre ce se petrece în zilele de duminică. Uneori, ei și-au format ideile de-a lungul unei vieți de studiu și rugăciune. Alteori, ei pur și simplu au un simț intuitiv despre ceea ce face ca închinarea comună să fie „bună” sau „rea” – un simț care poate fi „bun” sau „rău”. Din aceste motive, este imperativ ca păstorii să predice, să dea învățătură cu mai mult timp înainte de a schimba ceva atât de central pentru viața spirituală săptămânală a congregației lor.

Gândiți-vă să folosiți întâlnirile membrilor, clasele de școală duminicală, studiile biblice și seriile de predici pentru a da învățătură despre închinarea comună. Întâlniți-vă cu principalii voluntari pentru a citi Scriptura, a discuta și a vă ruga.

În închinarea comună, există rareori lucruri care să aibă nevoie de o reparare drastică, imediată. În mod normal, oamenii cresc în decursul a luni și ani, nu după câteva zile și săptămâni. Dacă nu este absolut necesar, nu le dați membrilor voștri senzația de palmă peste obraz prin reconfigurarea radicală și dintr-o dată a serviciului comun de închinare.

5. AVEȚI CREDINȚĂ ÎN SUVERANITATEA LUI DUMNEZEU

Există o singură adunare cu închinare desăvârșită: cea care stă așezată în jurul tronului Mielului. De aceea,

până ce ne vom alătura acelei „mulțimi sfinte”, vom fi mereu în stare să găsim ceva care ar putea fi îmbunătățit în strângerile laolaltă ale bisericii noastre.

Dumnezeu ne cheamă să ne încredem în El. Închinarea este ideea Lui. El nu acceptă închinarea noastră comună pentru că noi am aduce-o ireproșabil. El aude laudele noastre pentru că suntem uniți cu Fiul Său preaiubit. El este Cel care lucrează în noi prin Duhul Său. În Hristos, închinarea comună este un dar pe care El ni-l dă mai întâi, apoi primește ceea ce noi Îi aducem. Ar trebui să ne străduim să reformăm și să adâncim închinarea comună, dar să facem aceste lucruri odihnindu-ne în planurile Lui și în momentele rânduite de El pentru schimbare.

Dumnezeu ne-a creat pentru gloria Lui. El ne-a răscumpărat pentru gloria Lui. El ne-a făcut poporul Lui pentru gloria Lui. El ne strânge împreună pentru gloria Lui. Și într-o zi – în *Ziua* Domnului – El va strânge toată biserica laolaltă în acea adunare eternă care se va bucura în veci de gloria Lui.

Anexă

EXEMPLE DE ORDINE ÎN SERVICIILE DE ÎNCHINARE

Când vă gândiți la cum să modelați strângerile laolaltă ale bisericilor voastre, poate fi util să studiați exemplele din alte denominații și contexte culturale. În acest sens, am inclus aici mai multe ordine de servicii de închinare din biserici din mai multe locuri din lume. Deși ele diferă în structură, formă și durată, toate pun accent pe Cuvântul folosit în rugăciune, pe Cuvântul citit, cântat și predicat, pe Cuvântul ilustrat în botez și Cina Domnului.

Freie Evangelische Gemeinde (Biserica Evanghelică Liberă), Munchen, Germania | 3 februarie 2019

- Bun venit și anunțuri
- Chemare la închinare
- Rugăciune de laudă
- Imn: „Seht unsern Gott” („Iată-L pe Dumnezeuul nostru”)
- Jertfă
- Citirea Scripturii: Apocalipsa 21:10-11 și 21:22-22:5

- Imn: “Wenn nach der Erde Leid, Arbeit und Pein” („După suferința, lucrarea și durerea pământescă”)
- Rugăciune pastorală
- Predică: Isaia 4:2-6
- Imn: „Es kommt der Tag” („Vine o zi”)
- Cina Domnului:
 - Invitație și învățătură
 - Moment de tăcere pentru reflecție personală
 - Rugăciune de mărturisire a păcatelor
 - Imn: „Es ist gut, an deinem Tisch zusammen zu sein” („Este bine să ne strângem la Masa Ta”)
 - Distribuirea elementelor și luarea Cinei
 - Rugăciune
 - Colecta benevolă
- Imn de încheiere: „Die Gott lieben werden sein wie die Sonne” („Cei ce Îl iubesc pe Dumnezeu vor fi ca soarele”)

Risen Christ Fellowship, Philadelphia, PA | 5 ianuarie 2020

- Imn pregătitor: „Spre lauda harului Său”
- Bun venit și anunțuri

- Chemarea la închinare: Ieremia 31:33-34
- Rugăciune pastorală
- Imn: „Iată Dumnezeuul nostru”
- Imn: „Dragoste adevărată”
- Imn: „Laudă Împăratului care ne face una”
- Citirea Scripturii: Apocalipsa 8:1-13
- Cina Domnului
 - Învățătură introductivă
 - Distribuirea elementelor și luarea Cinei
- Imn: „Singura Temelie a Bisericii”
- Predică: Efeseni 4:1-3, „Luptați pentru unitate”
- Imn de încheiere: „Nu încetați lauda”
- Binecuvântare.

O biserică baptistă neînregistrată oficial dintr-un mare oraș din estul Asiei | 5 ianuarie 2020

- Bun venit și anunțuri
- Chemarea la închinare: Psalmul 118:24
- Imn: „Toate popoarele Ți se vor închina”
- Rugăciune de laudă
- Citirea Scripturii: Ieremia 8:4-12
- Imn: „Sunt o oaie pierdută”

- Citirea articolului III din Mărturisirea de Credință:
Căderea
- Imn: „Atotputernic Dumnezeu”
- Citirea Scripturii: 2 Petru 2:1–10
- Rugăciune pastorală de cereri
- Imn: „Domnul este milos și bun”
- Colecta
- Rugăciunea de mulțumiri
- Imn: „Doxologie”
- Cina Domnului
- Predică: Matei 21:23–22:14
- Imn: „Încrede-te și ascultă”
- Binecuvântare.

***Shiloh Baptist Church, Orange Park, FL | 19 ianuarie
2020***

- Imn pregătitor: „Îți voi da totul”
- Chemare la închinare: 1 Petru 2:4–6
- Imn: „Stânca veacurilor”
- Citirea Scripturii: 1 Petru 3:8–22
- Sanctitatea vieții (prezentare)
- Rugăciune pastorală

- Botez
- Bun venit pastoral
- Citirea Scripturii: Exod 3:13-14
- Imn: „Dumnezeu este”
- Predică: 1 Petru 3:15-16; „Mărturisind”
- Imn: „Vino la altar”
- Citirea Scripturii: Faptele Apostolilor 20:35
- Colectă și anunțuri
- Binecuvântare.

Igreja Presbiteriana Barra Funda (Biserica Presbiteriană Barra Funda), São Paulo, Brazilia | 2 februarie 2020

- Chemare la închinare: 1 Petru 2:9-10
- Rugăciune
- Imn: „Da Igreja o Fundamento” („Singura Temelie a Bisericii”)
- Citirea Scripturii: Levitic 26:1-13
- Imn: „É o Teu Povo” („Poporul Tău”)
- Rugăciune de laudă
- Imn: „Senhor e Salvador” („Domn și Mântuitor”, o traducere a cântării „Peste țări”)

- Predică: Faptele Apostolilor 2:42-47; „Cum să continuăm”
- Citirea legământului membrilor
- Imn: „Vinho e Pão” („Vin și pâine”)
- Rugăciune de mărturisirea păcatelor
- Cina Domnului
- Imn: ultima strofă din imnul anterior
- Rugăciune de mijlocire
- Binecuvântarea apostolică.

***Satya Vachan Church (Cuvântul), Lucknow, India | 2
februarie 2020***

- Bun venit și chemare la închinare: Isaia 43:14-21
- Imn: „Iată, voi face un lucru nou”
- Imn: „Mă apropii de Tine, Isus Hristos”
- Mărturii de botez
- Botez
- Imn de botez: „L-am primit pe Isus și am devenit copil de Dumnezeu”
- Citirea congregațională a legământului bisericii
- Rugăciune pastorală
- Îndemn la Cină din Ioan 1:12

- Celebrarea Cinei
- Colecta
- Imn: „Viața mea s-a schimbat când L-am găsit pe Isus”
- Rugăciune de mulțumire și pregătire pentru predicarea Cuvântului
- Predică: 1 Petru 3:1-6, „Supunere și încredere în casa creștină”
- Binecuvântare.

ESTE SĂNĂTOASĂ BISERICA TA?

9Marks există pentru echiparea liderilor bisericii cu o viziune biblică și cu resurse practice pentru ilustrarea gloriei lui Dumnezeu înaintea popoarelor, prin biserici sănătoase.

În acest scop, vrem să ajutăm bisericile să crească în practicarea a nouă semne ale sănătății, semne care sunt adesea ignorate:

1. Predicarea expozitivă
2. Învățătura Evangheliei
3. O înțelegere biblică a convertirii și evanghelizării
4. Membralitatea biblică în biserică
5. Disciplina biblică a bisericii
6. O preocupare biblică pentru ucenicizare și creștere spirituală
7. Conducerea biblică a bisericii
8. O înțelegere biblică a practicii rugăciunii
9. O înțelegere biblică a practicii misiunii.

La 9Marks, noi scriem articole, cărți, recenzii și o revistă online. Organizăm conferințe, înregistrăm și difuzăm interviuri și producem alte resurse pentru echiparea bisericilor ca să ilustreze slava lui Dumnezeu.

Vizitează pagina noastră de internet unde poți găsi resurse în peste 40 de limbi de pe glob și abonează-te la revista noastră distribuită gratuit online. Lista complete a tuturor paginilor noastre de internet în alte limbi este următoarea: 9marks.org/about/international-efforts/.

MAGNA GRATIA

Noi vestim Evanghelia harului

Asociația MAGNA GRATIA este o organizație non-profit care își concentrează eforturile pe proclamarea Evangheliei prin literatură consecventă doctrinar, prin evanghelizare și echiparea bisericilor evanghelice de limba română.

Dacă ai fost binecuvântat citind această carte, poți ajuta la binecuvântarea altui credincios, prin unul sau mai multe lucruri, după cum urmează:

1) Recomandă mai departe această carte!

2) Vizitează paginile noastre de internet la magnagratia.org și află mai mult despre lucrarea noastră, și citește GRATUIT cele peste 250 de cărți ale unora dintre cei mai buni autori creștini din istorie.

3) Rămâi conectat la noutățile MAGNA GRATIA prin a vizita pagina noastră de Facebook la www.facebook.com/MagnaGratia-Romania și prin a te abona pe website, așa încât să fii anunțat când publicăm noi resurse.

4) Spune și altora despre lucrarea noastră.

5) Roagă-te pentru noi.

6) Donează și ajută-ne să mergem mai departe cu această lucrare. Donațiile se pot face online, www.magnagratia.org/dona-tii.html

Pentru orice alte informații, scrie-ne la contact@magnagratia.org. Mulțumim!

CARE ESTE ROLUL ÎNCHINĂRII COMUNE ÎN BISERICĂ?

Creștinii se închină lui Dumnezeu la biserică în fiecare săptămână, dar mulți nu știu exact ce este închinarea sau de ce se închină. Pentru unii, închinarea este ca o încălzire pentru predică. Pentru alții, ea este un moment de genul „eu și Isus”. Cum trebuie să privim la închinarea comună prin lentilele Bibliei?

În această carte, Matt Merker arată că închinarea comună este strângerea laolaltă a poporului lui Dumnezeu, prin harul Lui, spre gloria Lui, spre binele lor și înaintea lumii. El oferă gânduri biblice și sugestii practice prin care putem face ca închinarea comună să fie ceea ce ar trebui să fie: o pregustare a acelei strângeri laolaltă a poporului lui Dumnezeu care se va închina veșnic în noua creație.

„Matt le arată păstorilor, liderilor de închinare și tuturor acelor dintre noi cum să ne păstrăm atenția îndreptată către prioritățile Bibliei în închinarea comună”.

KEITH și KRISTYN GETTY, autori de imnuri și muzicieni creștini, Irlanda de Nord și Nashville, Tennessee

„Această carte este îmbibată de doctrină și sfaturi care îl vor ajuta pe cititor să meargă înainte către o viziune modelată scriptural pentru închinarea comună”.

KENNETH MBUGUA, Păstor, Nairobi, Kenya

„Această carte te va ajuta să înțelegi natura închinării comune într-un sens biblic”.

MIGUEL NÚÑEZ, Păstor, Santo Domingo; Republica Dominicană

„Matt Merker aduce înaintea noastră, într-un fel proaspăt, adevărul despre biserică pe care l-am tratat adesea ca pe un lucru de apucat: biserica este comunitatea strânsă laolaltă cu scopul închinării înaintea lui Dumnezeu”.

CONRAD MBEWE, Păstor, Lusaka, Zambia

MATT MERKER (MDiv, Southern Baptist Theological Seminary) este director de creație și training la Getty Music și a contribuit la compunerea mai multor imnuri moderne, precum „He Will Hold Me Fast”. Matt și soția lui, Erica, locuiesc împreună cu cei doi copii ai lor la Nashville, Tennessee, unde sunt membri în Biserica Edgefield.

* Această carte face parte din seria *9Semne: Zidind Biserici Sănătoase*.

9Semne

www.9marks.org

Editura MAGNA GRATIA

www.magnagratia.org